

EPIcenter

| Glasilo Posoškega razvojnega centra

| letnik XIII, št. 1, 2012

| BOVEC, KOBARID, TOLMIN

| ISSN 1581-6087

- **9. marca se izteče rok za prijavo na Javni razpis začetne investicije v Posočju 2012**
- **Soča 2011 – Izkoristek lanskih sredstev boljši kot leto poprej**
- **Bogatim, ker se učim**
- **Sliši se keltskih konj topot**
- **Praktično za vsakogar – Med**

Številka vpisa v razvid medijev: 787
ISSN 1581-6087

Izdal in založil:
Posoški razvojni center
Trg svobode 2, 5222 Kobarid

Naslov:
Uredništvo EPIcentra
Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Telefon:
05/38-41-510 (glavna urednica)
05/38-41-502 (pomočnica urednice)
05/38-41-500 (Posoški razvojni center)

Faks:
05/38-41-504

E-pošta:
epicenter@prc.si

Spletne strani:
www.prc.si/epicenter
(arhiv izdaj od leta 2003 dalje)

Glavna in odgovorna urednica:
Tatjana Šalej Faletič

Pomočnica urednice:
Mateja Skok

Oglasno trženje:
05/38-41-502 (Mateja Skok)
Cenik oglasov najdete na spletni strani.

Lektoriranje:
Polona Baša, Polonca Kavčič,
Marta Medvešček

Fotografija na naslovnici:
Robert Zabukovec

Ilustracija:
Marko Podjavoršek

Oblikovanje in tehnična priprava:
Gaya d.o.o.

Tisk:
Premiere d.o.o.

Naklada:
7.400 izvodov
Vire navajamo po ISO standardu.

Distribucija:
Glasilo se brezplačno distribuira po vseh
gospodinjstvih Zgornjega Posočja.

Glasilo sofinancirajo:
Služba Vlade RS za lokalno samoupravo
in regionalno politiko ter Občina Bovec,
Občina Kobarid in Občina Tolmin

Letnik XIII, št. 1, 2012

O kurah oziroma zavajanju

Leto 2012 bo, kot kaže, v znamenju kur – predvsem tistih shujševalnih. O tem ne razmišlja le naša preljubna slovenska »Mat'Kurja«, ki sicer v tem trenutku še vedno tehta, kakšno shujševalno kuro naj ubere. Znano je le, da bo treba, če bomo hoteli stopiti v korak z letošnjimi modnimi trendovskimi smernicami, zategniti pasove.

In te smo, kot ste zagotovo opazili, zatisnili tudi v našem uredništvu. Po tem, ko smo se lani dodobra poridili (v preteklem letu smo s skupnimi močmi – tudi vašimi – napolnili do sedaj rekordno število strani v *EPIcentru*; skupno kar 370), so nas dane razmere prisilile, da se v letošnjem letu obseg medija zoža. Čeprav smo to v prejšnji številki že napovedali, moram priznati, da smo v uredništvu do konca stiskali fige in upali, da do tega ne bo prišlo. Vendar pa so se kasneje stvari obrnile tako, da je danes pred vami bolj vitka postava tega našega periodičnega tiskane medija, ki bo šla ob bok izhajanju na približno vsaka dva meseca. Zmanjšani obseg in periodičnost izhajanja bosta posledično vplivala tudi na vsebino in število objavljenih prispevkov. Zato naprošam vse, ki bi želeli oddati svoje prispevke za objavo v našem mediju, da si poprej podrobno preberete nova navodila, ki jih boste po 13. marcu našli na naši spletni strani www.prc.si.

Koliko časa bo trajala ta shujševalna kura, žal ne znam napovedati. Vem le, da se dolgoletni priliv sredstev iz razvojnega programa Soča (zanj se številnim odgovornim skozi vsa ta leta v imenu bralcev EPIcentra prav lepo zahvaljujem) napovedano zmanjšuje in da z vstopom v leto 2014 ta povsem usahne. Če nam do takrat ne bo uspelo zagotoviti novih prilivov, se lahko zgodi, da usahne tudi naš brezplačnik, ki ga že 12 let prejimate v svoje poštno nabiralnike. S tem bi Zgornje Posočje izgubilo enega od mnogoletnih skupnih in povezovalnih projektov vseh treh posoških občin. Toda o črnem scenariju danes ne bom več razpredala in

se bom raje oprijela bolj optimističnih vej.

Naj povem, da si v uredništvu prizadevamo zagotoviti manjkajoča sredstva in s tem prispevati k ohranitvi vsebinske pestrosti. Tako se je EPIcenter v minulem letu skupaj s *Primorskim valom* in zamejskim tednikom *Novi Matajur* prijavil na čezmejni javni razpis Slovenija - Italija. Če se izkaže, da je bila prijava uspešna, potem bo naše shujševalne kure konec. V nasprotnem primeru ostajamo pri tem obsegu.

Poleg tega smo se v letošnjem letu na pobudo podjetja *Gostol TST d.o.o.* odločili, da bomo skušali poiskati čim več takšnih posoških podjetij, ki v naši dolini izdelujejo svoje lastne izdelke oziroma trgu ponujajo inovacije. Ker so takšni izdelki navadno svetovni javnosti bistveno bolj prepoznavni kot lokalni, želimo to postopoma spremeniti. Naša prizadevanja bodo tudi v prihodnje, ko bomo mediju spremenili ime (to je glede na prejete glasovnice že znano, vendar vam ga zaupamo v naslednji številki), šla v smeri iskanja dobrega in pozitivnega za to dolino ter vzpodbujanja pripadnosti.

In če se ob koncu vrnem na začetek ... Vsem, ki ste se prebili do konca, naj zaupam, da sem vas pri naslavljanju tega uvodnika danes načrtno nekoliko zavedla. Pa nikar mi ne zamerite. Gre zgolj za primer (dandanes žal že kar nekako vse-splošno uveljavljenega) zavajanja

javnosti. Kako naj sicer pri takšni nekoliko bolj suhoparni temi pritegnem vašo pozornost do konca? Kure so se mi zdele idealne. Saj veste, da perjad vedno pritegne pozornost, pa naj bo to z vidika zdravstva (ptičja gripa), vidika kulinarike (pohan puran, zlato zapečena kitajska rasa), varovanja narave (kosec, divji petelin), estetike (pisane barve perja), glasbe (nepozabni zvoki ptičjega petja) itd. Da pa to moje razmišljanje ne bo izpadlo, kot da propagiram perutnino, moram povedati še to, da bomo letos več pozornosti namenili tudi samooskrbi, kar pomeni, da bomo dali poudarek lokalno pridelani hrani.

Toliko zaenkrat in berite nas tudi v prihodnje, pa čeravno smo po novem bolj vitke postave.

Tatjana Šalej Faletič, glavna in odgovorna urednica

Iz vsebine

4 Soča 2011: Izkoristek lanskih sredstev boljši kot leto poprej

5 Novi brezplačni programi splošnega neformalnega izobraževanja odraslih: Bogatim, ker se učim

Iz občinskih uprav

- 7 Občina Bovec
- 10 Občina Kobarid
- 15 Občina Tolmin

18 O kobarških Keltih, ki so pred dobrim letom popestrili zgodovino Posočja: Sliši se keltskih konj topot

20 Praktično za vsakogar: Med

22 Pustili so svoj pečat: Prvi zvončki pod Borjano niso oznanjali pomladi

24 Iz Posočja v svet: ... tokrat v Ukrajino

26 EPIjeva knjižna polica

27 Javni razpisi in pozivi

31 PRC-jeva oglasna deska

Zakaj ne bi **EPIcenter vašega oglasa** ponesel
v vsa **posoška gospodinjstva**?

Izkoristite možnost objave barvnih oglasov

Vse o oglaševanju v našem glasilu z naklado 7.400 izvodov najdete na spletni strani www.prc.si/epicenter, lahko pa se obrnete tudi na Matejo Skok (05/38-41-502, mateja.skok@prc.si).

Posoški razvojni center, Trg svobode 2, 5222 Kobarid

▶ POSTANITE NAROČNIK/-ICA e-EPIcentra

Vse, ki želite postati naročniki **e-EPIcentra**, vabimo, da nam na mateja.skok@prc.si sporočite svoj e-naslov, na katerega vam bomo pošiljali povezavo na naše spletno glasilo.

Uredništvo

▶ IZID NASLEDNJE ŠTEVILKE

Naslednja številka našega tiskanega medija bo predvidoma izšla **konec aprila**. Vsi, ki boste v njem želeli objaviti kak prispevek, nas kontaktirajte na e-naslov epicenter@prc.si. Od 13. marca dalje bosta na spletni strani www.prc.si na voljo obrazec in podrobnejša navodila za vpis besedil, ki jih boste želeli objaviti. Objavili bomo samo tista, ki jih boste skladno z novo uredniško politiko poslali v okviru dane aplikacije, posredovane **fotografije** pa naj bodo **v visoki resoluciji** (vsaj 1 Mb). Več informacij glede objav je tudi na naši spletni strani www.prc.si/epicenter/dodatno/objava-prispevka.

Uredništvo

Utrinki

POROČILO Z DELAVNIC O CILJIH IN UKREPIH V NAČRTU UPRAVLJANJA TNP

Zgornje Posočje – V okviru lanske letošnje priprave Načrta upravljanja Triglavskega narodnega parka (TNP) je potekal že drugi krog posvetovanj z javnostjo – tokrat o ciljih in ukrepih. Na osnovi strokovnih podlag in ob upoštevanju mnenj glede obstoječega stanja ter vizije TNP, ki so jih posredovali udeleženci prvega kroga lokalnih delavnic maja in junija 2011, je strokovna skupina nadgradila osnutek načrta upravljanja TNP s predlogom dolgoročnih in operativnih ciljev TNP ter ukrepov in dejavnosti. Ti predlogi so bili predmet drugega kroga posvetovanj.

Vsi predlogi z delavnic in tudi predlogi, ki so bili po delavnicah posredovani na Javni zavod (JZ) TNP, so bili najprej posredovani v obravnavo članom strokovne skupine, ki pripravlja načrt upravljanja. Ob zaključ-

ku lokalnih delavnic so udeleženci izpolnili vprašalnik o dosedanjem procesu priprave načrta upravljanja TNP. Če povzamemo rezultate ankete, bi lahko rekli, da si udeleženci delavnic želijo še več informacij v zvezi s tem. Želijo biti vključeni v razprave in želijo, da se njihova mnenja obravnava ter upošteva pri sprejemanju odločitev o upravljanju TNP. Kot kaže, so zadovoljni z vključujočim pristopom pri pripravi načrta, kljub temu pa si želijo še več možnosti, da lahko opozarjajo na težave in predlagajo rešitve. »*Le tako bomo lahko tvorno sodelovali pri trajnostnem razvoju parka*,« so še zapisali v anketi.

S svojimi odgovori so tako potrdili pravilnost odločitve vodstva JZ TNP, da se načrt upravljanja pripravi v sodelovanju s prebivalci parka. To potrjuje tudi precej večja udeležba v drugem krogu delavnic. Tudi tokrat je vse predloge dopolnitev, ki so bili

podani, v obravnavo vzela strokovna skupina za pripravo načrta upravljanja TNP. Ta bo predloge preučila in ustrezno dopolnila osnutek dolgoročnih in operativnih ciljev ter ukrepov, podala pa bo tudi poročilo o tem, kateri predlogi so bili vključeni v dopolnitve načrta upravljanja in kateri ne ter argumente za oziroma proti. V januarju in februarju 2012 so potekali še sestanki s predstavniki različnih sektorjev, predvsem tistimi, ki so nosilci posameznih ukrepov. Na novi osnutek ciljev in ukrepov, ki so objavljeni na spletnih straneh JZ TNP, bo ponovno možno podati komentarje. Podrobnejše poročilo o tem pa si lahko preberete tudi na spletni povezavi: http://www.tnp.si/images/uploads/350ilo_z_lokalnih_delavnic_za_cilje_10012012%29.pdf.

Nina Uratarič, REC, moderatorka, v sodelovanju z moderatorji delavnic in strokovno skupino za pripravo načrta upravljanja TNP

Izkoristek lanskih sredstev boljši kot leto poprej

Program spodbujanja razvoja v Posočju, nam bolje poznan kot program Soča, se letos izvaja že enajsto, predzadnje leto. V letu 2012 se nam obeta kar nekaj sprememb – 9. marca se izteče rok za prijavo na Javni razpis začetne investicije v Posočju. Še pred tem pa si pogledajmo, kaj je Soča »naplaval« v preteklem letu.

Ker se je prvi ukrep programa Soča, ki je skrbel za vzpostavljanje gospodarske infrastrukture, iztekel že leta 2008, sta se lani izvajala le še dva ukrepa: *Ukrep II: Spodbujanje začetnih investicij* ter *Ukrep III: Usposabljanje in razvoj kadrov*. V okviru teh so bili v februarju objavljeni trije javni razpisi – eden s področja podjetništva ter dva s področja človeških virov.

Delno dosežen cilj pri spodbujanju začetnih investicij

Na javni razpis za spodbujanje začetnih investicij in ustvarjanja novih delovnih mest, razvoja mikro, majhnih in srednje velikih podjetij ter razvoja turističnih zmogljivosti, ki je omogočal porabo 610.000 evrov ne-

povratnih sredstev, je v roku prispelo 43 vlog. Od teh je *Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko* (SVLR) odobrila sofinanciranje 24 prijaviteljem, ki so odobrena sredstva izkoristili 85-odstotno. »Razlogov za to je več,« pravi **Vesna Kozar**, odgovorna za ta razpis na PRC-ju. Kot pojasnjuje, »eno podjetje ni uspelo realizirati svoje investicije iz objektivnih razlogov, drugi prijavitelj je prepozno poslal zahtevek za izplačilo sredstev na SVRL, medtem ko eno podjetje zahtevka sploh ni poslalo.«

Usposabljanje in razvoj kadrov – cilji preseženi

Na področju razvoja človeških virov je na javni razpis za spodbujanje izobraževanja in usposabljanja zapo-

slenih pravočasno prispelo 34 vlog, izmed katerih je SVLR v višini 196.000 evrov sofinanciral projekte 29 prijaviteljev. Ti so pridobljena sredstva koristili 82,22-odstotno.

Na javni razpis za spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja pa je SVLR prejel 17 vlog, od katerih jih je odobril 13. Ti prijavitelji so za nedoločen čas skupno zaposlili 27 kadrov z najmanj srednješolsko izobrazbo.

Podatki o koriščenju sredstev teh prijaviteljev kot tudi tistih, ki lahko sredstva na tem razpisu črpajo iz prejšnjih let (iz leta 2009 za 24 zaposlitev, iz leta 2010 za 13 zaposlitev), kažejo, da so bila razpoložljiva sredstva počrpana le 69,06-odstotno. Iz tega lahko sklepamo, da prijavitelji ne črpajo sredstev, ki bi jih sicer lahko.

Na področju štipendiranja v letu 2011 že drugo leto zapored ni bil objavljen nov javni razpis, temveč se je nadaljevalo zgolj štipendiranje štipendistov, izbranih na dotedanjih javnih razpisih. Po podatkih smo v okviru tega uspešno počrpali 92,16 odstotkov razpoložljivih sredstev.

Skupno gledano so prijavitelji odobrena sredstva koristili 82,03-odstotno. »To pomeni, da cilj, ki smo si ga zastavili na PRC-ju, da se v letu 2011 ponovno približamo 90-odstotnemu črpanju podeljenih sredstev, ni bil v celoti dosežen. Dejstvo pa je, da se je delež oziroma izkoristek sredstev Soča 2011 v primerjavi z letom poprej, ko je znašal 73,6 odstotka, izboljšal.« pojasnjuje mag. **Almira Pirih**, direktorica Posoškega razvojnega centra.

Mateja Skok

Utrinki

REGIONALNA DESTINACIJSKA ORGANIZACIJA SMARAGDNA POT

Severna Primorska – Regionalna destinacijska organizacija (RDO) Smaragdna pot, ki združuje 13 severnoprimorskih občin se je skupaj z RDO Gorenjske predstavila na najpomembnejšem slovenskem turističnem sejmu Alpe Adria: Turizem in prosti čas. Pod krovno znamko Smaragdne poti smo predstavili turistično ponudbo in znamenitosti občin Ajdovščina, Bovec, Brda, Cerkno, Idrija, Kobarid, Tolmin, Vipava, in Mestne občine Nova Gorica.

Gre za organizacijo, ki je zadolžena za promocijo in povezovanje turističnega prostora ter ponudbe na območju Severne Primorske (Goriške statistične regije). Je prva formalno ustanovljena tovrstna regijska organizacija v Sloveniji, saj jo je regija predvi-

NA NAJPOMEMBNEJŠEM SLOVENSKEM TURISTIČNEM SEJMU ALPE ADRIA: TURIZEM IN PROSTI ČAS se je letos predstavila tudi Regionalna destinacijska organizacija Smaragdna pot, ki združuje 13 severnoprimorskih občin. V teh okvirih deluje okoli 700 ponudnikov turističnih storitev, ki skupno razpolagajo z več kot 6.000 turističnimi posteljami in mesti v kampih. Skupno z okoli 550.000 nočitvami na letni ravni ti predstavljajo okoli šest do sedem odstotkov nočitev v slovenskem prostoru. **Foto: Tatjana Šalej Faletić**

dela v svojem regijskem razvojnem programu že pred sprejetjem nacionalnih smernic. Trenutno še nima samostojne formalne oblike in lastnega računa. Mandat za vodenje programa pa je Svet regije Severne Primorske novembra 2008 zaupal Lokalni turistični organizaciji (LTO) Sotočje. Ključne odločitve o programu RDO sprejema programski svet, v katerem sodelujejo odgovorni predstavniki turizma iz vseh 13 občin regije.

Že res, da Smaragdna pot nima tako razvitih turističnih središč, kot sta na primer Bled ali Kranjska Gora, kjer v ponudbi prevladujejo velike hotelske hiše, je pa zato regija programske bogatejša. Bovec je denimo slovensko središče športov v naravi z ednim domačim smučiščem nad 2.000 m, Kobarid je znan po zgodbi prve sv. vojne in izvrstni gastronomiji, Tolmin po festivalih, Nova Gorica je igralniško in zabaviščno središče,

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST,
KULTURO IN ŠPORT

Posoški razvojni center

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Operacijo delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013; 3. razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve 3.2: Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi, temleči na znanju.

Bogatim, ker se učim

Ministrstvo RS za šolstvo in šport (MŠŠ) je konec minulega leta objavilo rezultate Javnega razpisa za programe splošnega neformalnega izobraževanja odraslih od leta 2012 do 2014. Posoški razvojni center (PRC) je na tem razpisu pridobil devet 50-urnih izobraževalnih programov, ki jih bo izvajal v občinah Bovec, Kobarid in Tolmin.

V preglednici so navedene izvedbe brezplačnih programov splošnega neformalnega izobraževanja odraslih, ki jih delno financirata Evropska unija iz *Evropskega socialnega sklada* ter *Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport* (MIZKŠ), naslednik MŠŠ-ja.

Kratek opis izobraževalnih programov

- **Usposabljanje lokalnih turističnih vodnikov** – V okviru programa se bo na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin za turistične vodnike usposobilo najmanj 30 oseb. Izobraževalni program bo udeležencem omogočil razvoj ključnih kompetenc za dejavno vključevanje na področju svoje zaposlitve v turističnem sektorju, kot

IZOBRAŽEVALNI PROGRAM	2012	Občina izvedbe	2013	Občina izvedbe
Usposabljanje lokalnih turističnih vodnikov – 2 izvedbi	zima/ pomlad	Tolmin	zima/ pomlad	Bovec
Angleščina na poti – 1 izvedba	zima/ pomlad	Tolmin	-	-
Slovenščina za vsak dan – 2 izvedbi	zima/ pomlad	Tolmin	zima/ pomlad	Bovec
Digitalnica – 1 izvedba	-	-	zima/ pomlad	Tolmin
Komunikacija in gradnja odnosov z gosti v nemškem jeziku – 2 izvedbi	jesen	Kobarid	zima/ pomlad	Tolmin
Prehrana in zdravje v tretjem življenjskem obdobju – 2 izvedbi	jesen	Tolmin	zima/ pomlad	Kobarid
Korak naprej – 1 izvedba	jesen	Tolmin	-	-
Pojdimo k izviru čiste vode – 2 izvedbi	jesen	Bovec	zima/ pomlad	Tolmin
Poslovna komunikacija v italijanskem poslovnem okolju – 1 izvedba	-	-	zima/ pomlad	Kobarid

tudi za osebni razvoj. Osvojili bodo temeljna znanja in spretnosti, s katerimi bodo lažje prepoznavali

in vrednotili lastne potenciale ter možnosti lokalnega okolja z namenom izboljšanja svojega ekonom-

skega in socialnega položaja. Pridobili bodo licenco za lokalnega turističnega vodnika. V Tolminu se

Utrinki

Idrija center tehniške dediščine, Cerklje ob noči eno najbolj opremljenih slovenskih smučišč, z Brdi in Vipavsko dolino pa ima Smaragdno pot dva, skupaj z zgornjim delom krasa (Miren - Kostanjevica) pa celo tri ključne slovenske vinorodne okoliše. Posebnost območja je tudi vedno več majhnih, a odličnih ponudnikov (Alma Vista, Hiša Franko, Kečeva domačija, Kendov dvor, Lepe na, Nebesa, Pristava, Zemono ...), ki pomembno prispevajo k ugledu in identiteti destinacije. Ambicija regije je razvijati koncept odličnosti in ob velikih podpirati tudi razvoj majhnih, posebnih in žlahtnih ponudnikov, ki na primeren in trajnosten način dopolnjujejo edinstveno naravno dediščino regije.

Dolina Soče že dve desetletji na najpomembnejših mednarodnih trgih sodeluje z Bledom, Bohinjem in Kranjsko Goro pod skupno znamko

Julijske Alpe. Naš skupni imenovalec in vrednota je Triglavski narodni park, okrog katerega smo zbrani. Smaragdna pot in RDO Gorenjska sta odgovor na nacionalne regijske destinacijske usmeritve, v praksi pa nadgradnja in razširitev dragocenih izkušenj Julijskih Alp. Verjamemo, da skupaj predstavljamo najbolj atraktivno in raznoliko turistično regijo v Sloveniji.

Janko Humar, direktor LTO Sotočje in direktor RDO Smaragdna pot

ZBIRATELJSKI DNEVI ZA KOLAŽ ZGODB O PRVI SVETOVNI VOJNI

Severna Primorska – Ob bližajoči se stoletnici začetka prve svetovne vojne bo od marca do maja 2012 v petih evropskih državah potekal projekt *Europeana 1914–1918*. Ena od držav udeleženec je tudi Slovenija,

kjer je projekt podprlo nekdanje Ministrstvo RS za kulturo in za izvedbo pooblastilo Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK). Namen projekta je zbiranje dediščine prve svetovne vojne v Evropi in objava na skupnem evropskem spletnem portalu *Europeana* (www.europeana.eu) – portal, kjer lahko dostopate do digitalne evropske kulturne dediščine.

Projekt *Europeana 1914–1918* se bo odvijal v obliki tako imenovanih zbirateljskih dni ali »collection days«. Tako bo NUK v sodelovanju z različnimi organizacijami pripravil tri enodnevne dogodke – v Novi Gorici, Mariboru in Celju. Prvi zbirateljski dan v Sloveniji bo potekal v Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica, in sicer 28. marca. Na ta dan bomo veselili vseh, ki hranite predmete iz obdobja prve svetovne vojne (fotografije, dokumente, pisma, razglednice, medalje, skodelice, žlice,

molitvenike, zvezke, verižice, dele oblačil ali kakršne koli druge predmete iz tega obdobja) in ste nam pripravljeni o tem tudi kaj več povedati (na primer: zakaj jih hranite, kaj vam pomenijo ...). Prinesene predmete bomo fotografirali in vam jih nemudoma vrnil. Z vašim dovoljenjem bomo zgodbo, obogateno s fotografijami predmeta, objavili na portalu <http://www.europeana1914-1918.eu/en> in tako pripravili kolaž zgodb posameznikov različnih narodnosti o prvi svetovni vojni.

Prepričani smo, da se na tem območju skrivajo številne zgodbe o težkem času prve svetovne vojne in da številni doma hranite predmete – spomin na tiste dni. Resnično si želimo, da bi z nami delili vaše zgodbe oziroma zgodbe vaših prednikov, znancev, prijateljev ...

Irena Škvarč, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica

za lokalnega turističnega vodnika na območju občin Tolmin in Kobarid že usposablja 16 oseb.

- **Angleščina na poti** – Program, namenjen starejšim odraslim, bo dvignil raven znanja in usposobljenost udeležencev za komuniciranje v angleškem jeziku. Poleg tega jim bo omogočil razvoj ključnih kompetenc za dejavno socialno vključevanje med svojim prostim časom, kot tudi za osebni razvoj. Program se že izvaja – vanj se je vključilo 16 oseb.
- **Slovenščina za vsak dan** – Odrasli, ki imajo težave pri ustnem in pisnem sporazumevanju v slovenskem jeziku, se bodo lahko izobraževali v sklopu programa Slovenščina za vsak dan. Ob tem se bo najmanj 30-im udeležencem zvišala raven znanja in usposobljenost za komuniciranje v slovenskem jeziku. Seznanili se bodo z možnostmi samostojnega učenja slovenskega jezika prek raznovrstnih spletnih programov, učilnic in interaktivnih tečajev. Na ta način jim bo omogočen razvoj ključnih kompetenc za dejavno vključevanje na področju svoje zaposlitve, socialnega življenja, kot tudi za osebni razvoj. Program se že izvaja – vanj se je vključilo 15 oseb.
- **Digitalnica** – Dvig ravni znanja in usposobljenosti na področju digitalne pismenosti je osnovni namen Digitalnice, v katero se bo lahko vključilo najmanj 15 udeležencev.

Poudarek bo na pridobitvi temeljnih znanj in kompetenc za uporabo digitalnih tehnologij ter razvoj učne podlage za nadaljnje samostojno izobraževanje na tem področju.

- **Komunikacija in gradnja odnosov z gosti v nemškem jeziku** – Program je namenjen ponudnikom turističnih storitev, ki nimajo oziroma imajo pomanjkljivo jezikovno znanje za sporazumevanje v nemškem jeziku, živijo na območju Zgornjega Posočja ter potrebujejo znanje splošne nemščine pri opravljanju svojih turističnih storitev. Program bo zvišal raven znanja in usposobljenost najmanj 30-im udeležencem, in sicer za komuniciranje s tujimi gosti v nemškem jeziku. Seznanil jih bo tudi z možnostmi samostojnega učenja nemškega jezika prek raznovrstnih spletnih programov, učilnic in interaktivnih tečajev ter jim omogočil razvoj ključnih kompetenc za dejavno vključevanje na področju svoje zaposlitve v turističnem sektorju, kot tudi za osebni razvoj.
- **Prehrana in zdravje v tretjem življenjskem obdobju** – S programom za starejše odrasle bomo povečali število tistih starejših (najmanj 30), ki bodo s pomočjo pro-

BOGATIM, KER SE UČIM

gramskih dejavnosti osvojena znanja prenašali v dejansko življenje. V programu bodo bodisi obnovili bodisi na novo pridobili temeljna znanja in kompetence za kakovostno in dejavno življenje ter za vzpostavljane in vzdrževanje nujno potrebnih socialnih mrež v življenjskem okolju.

- **Korak naprej** – V program, namenjen odraslim s posebnimi potrebami, se bo vključilo najmanj 15 oseb, ki bodo razvijale večjo samostojnost, okrepile samozavest in zaupanje v svoje sposobnosti. Udeleženci bodo v programu prek različnih oblik učenja obnovili, ponovili in utrdili znanja, ki jih že imajo. Pridobili bodo tudi temeljna znanja in kompetence za kakovostnejše in dejavnejše življenje ter za vzpostavljane in vzdrževanje nujno potrebnih socialnih mrež v življenjskem okolju.
- **Pojdimo k izviru čiste vode** – V okviru tega programa bodo udeleženci bodisi obnovili bodisi na novo pridobili temeljna znanja in kompetence za kakovostno in dejavno življenje ter za vzpostavljane in vzdrževanje nujno potrebnih socialnih mrež v življenjskem okolju. S programom bomo povečali število starejših odraslih (najmanj 30), ki bodo s pomočjo program-

skih dejavnosti osvojena znanja prenašali v dejansko življenje in tako znali vplivati na daljše obdobje samostojnosti in skrbeti za svoje zdravje.

- **Poslovna komunikacija v italijanskem poslovnem okolju** – Program je namenjen aktivnim odraslim, ki nimajo oziroma imajo pomanjkljivo jezikovno znanje za sporazumevanje v italijanskem poslovnem okolju ter potrebujejo znanje poslovne italijanščine v svojem delovnem okolju. Z njim bomo dvignili raven znanja in usposobljenost najmanj 15-im udeležencem, in sicer za komuniciranje s poslovnimi partnerji. Seznanili jih bomo tudi o možnostih samostojnega učenja tega jezika prek raznovrstnih spletnih programov, učilnic in interaktivnih tečajev ter jim omogočili razvoj ključnih kompetenc za dejavno vključevanje na področju svoje zaposlitve, kot tudi za osebni razvoj.

O možnostih vključevanja v posamezne programe vas bomo sproti obveščali prek oglasne deske, objavljen v našem tiskanem mediju, in naše spletne strani (www.prc.si) ter prek društev, organizacij, institucij, ki so s PRC-jem podpisale *Pismo o nameri* za sodelovanje v projektu.

Več informacij o programih in možnostih vključitve dobite pri **Patriciji Rejec** na telefonu: 05/38-41-506 ali na e-naslovu: patricija.rejec@prc.si.

Patricija Rejec, Posoški razvojni center

Utrinki

MAJHNI KORAKI, PRIJAZNI DO OKOLJA

Kobarid – Javni zavod Triglavski narodni park (JZ TNP) je v okviru mednarodnega projekta Climaparks – Klimatske spremembe in upravljanje zavarovanih območij v Info točki, ki se nahaja v kobarški Zeleni (Pepčevi) hiši, pripravil dve delavnici. Z njima smo želeli prebivalcem Posočja približati dejavnosti omenjenega projekta. Te se namreč navezujejo na preučevanje in osveščanje o vplivih podnebni sprememb na biodiverziteti zavarovanih območij in izvedbo pilotnih projektov, ki kot primeri dobrih praks pripomorejo k trajnostnemu odnosu do okolja.

V ta namen smo 7. februarja najprej pripravili izmenjavo pustnih kostumov, mask in igrač. S tem dogodkom smo želeli okrepiti občutek za skupno dobro, ki ga v današnjem

USTVARJALNO POPOLDNE V ZELENI HIŠI – Iz plutastih zamaškov so nastali podstavki za vroče posode, iz starih tkanin predpražnik, iz tetrapaka pa celo denarnica.

svetu primanjkuje. S potrošniškim odnosom si polnimo omare s predmeti, ki jih dolgoročno ne potrebujemo. In ta začaran krog se prepogo-

sto konča tako, da predmete prej zavržemo, kakor izmenjamo ali podarimo. Le slabih deset dni kasneje je JZ TNP pripravil še ustvarjalno popoldne v Zeleni hiši, kjer smo na uporaben način reciklirali embalažo in tekstil. Na delavnici so udeležence spoznale nove načine predelave, hkrati pa so predstavile svoje zamisli in izdelale uporabne predmete. Iz plutastih zamaškov so nastali podstavki za vroče posode, izdelali pa smo tudi predpražnik iz starih tkanin ter denarnico iz tetrapaka. Na ta način so na dan pricuriljale posamezne izvrstne zamisli, s katerimi si lahko popestrimo deževne dneve in hkrati prispevamo drobec k zmanjšanju količine odpadkov ter posledično pripomoremo tudi k zmanjšanju obremenitve okolja.

Besedilo in foto: Metka Štrukelj, koordinatorica projekta Climaparks, Javni zavod TNP

ZAKAJ JE NAŠ VRTEC EKOVRTEC?

Most na Soči – Naš vrtec letos beleži pet let sodelovanja v projektu Ekošola. V tem času smo izpeljali številne projekte in odmevne akcije, se vključili v nemalo natečajev, realizirali toliko zamisli, da bi bilo škoda ne napisati nekaj besed o tem. Seznanjanje naših najmlajših z okoljsko problematiko, osveščanje o pomenu zdrave prehrane in usmerjanje v pravičen odnos do narave in kulturne dediščine je namreč naša temeljna prvina vzgoje in izobraževanja. V prvem letu smo poudarili način zdravega življenja – predvsem prehrano in gibanje. Že v naslednjem šolskem letu smo se posvetili živalim in otroke navajali na pravičen odnos do teh čutečih bitij, njihove lastnike pa smo z opozorilnimi tablam opozarjali na iztebre v peskovnikih, na ulicah in

Občina Bovec

Občini Bovec plaketa

Kot smo v *EPIcentru* pred časom že obležili, je **Občina Bovec** v sodelovanju z **Združenjem vojaških gornikov Slovenije (ZVGS)** in **Veleposlaništvom Združenih držav Amerike v Sloveniji** lani poleti izpeljala vele-slalomsko spominsko tekmo Mangart 1945–2011. Organizatorji so se odločili, da ne bo ostalo le pri eni spominski tekmi, pač pa bo ta postala tradicionalna.

Za zasluge pri izvedbi omenjene tekme je Občina Bovec na podelitvi v Bohinjski Beli prejela plaketo ZVGS. Plaketo je iz rok predsednika ZVGS **Janeza Kavarja** prevzel podžupan in vodja organizacijskega odbora za izvedbo tekme **Davor Gašperčič**. Kavar je bil tudi pobudnik organizacije spominske tekme na Mangartu. Samo prireditev pa so s svojo prisotnostjo obležili tudi predstavniki ZVGS in predstavniki Slovenske vojske.

Kot so na Občini Bovec zapisali v izjavi za javnost, letos tekme na Mangartu ne bo. »Smo mnenja, da bi se sicer zadeva prehitro izpela. V mislih imamo izvedbo spominske tekme vsako drugo leto, saj bi tako ulovili tudi okroglo obletnico leta 2015,« so poja-

PLAKETO ZVGS je iz rok predsednika **Janeza Kavarja** prevzel podžupan in vodja organizacijskega odbora za izvedbo tekme **Davor Gašperčič**. Foto: Milan Štulp

snili. Bodo pa v spomin na tekmo pripravili slovesnost in postavili spominsko obeležje: »Pobudo za postavitev spominskega obeležja je podalo Združenje vojaških gornikov Slovenije, ki obeležje tudi izdeluje, v Občini Bovec pa smo z veseljem pristopili k projektu«, so še zapisali.

Mateja Skok
Foto: Milan Štulp

Prvo prečenje od spodnjega vhoda v Malo Boko do Kaninskih podov

Občina Bovec je že minulo leto sponzorsko podprla izdajo zbornika **Jamarske sekcije (JS)**, ki deluje pri **Planinskem društvu (PD) Tolmin**. Ob izdaji je pripravila tudi predstavitev, saj delo in raziskovanje jamarjev razkrivajo neizčrpne možnosti odkri-

vanja podzemnega sveta Bovške.

Naši jamarji pa so dosedanjim izjemnim dosežkom v februarju dodali še enega – prvo prečenje od spodnjega vhoda v Malo Boko (433 m nadmorske višine) pa vse do Kaninskih podov. Kot so povedali, je prečenje trajalo 28 ur – v sistem so vstopili 18. februarja ob pol deseti uri zjutraj, izstopili pa dan kasneje ob pol dveh popoldan, in sicer skozi vhod v brezno Bc 4 v bližini stare pogorele Skalarjeve koče, kar je 1298 m višje, na Kaninskih podih. Zadnji dosežek predstavlja še posebno velik napor, saj je prečenje potekalo od spodaj navzgor.

Tolminski jamarji pri raziskavah kaninskega podzemlja sodelujejo že od leta 1986. Prelomnico v njihovi 40-letnici delovanja, ki so jo obležili konec minulega leta (več o tem v prejšnji številki *EPIcentra*), predstavlja tudi leto 2005. Takrat so sodelovali pri odkritju povezave med Malo Boko in breznom Bc 4, za katerega vedo jamarji povedati, da v podzemnem svetu pomeni enako kot Mount Everest v gorništvu in alpinizmu. Največ izkušenj s kaninskim podzemljem ima zagotovo član tolminske

Utrinki

pločnikov. Veliko pozornosti namenimo tudi varčevanju z vodo in energijo. Zbiramo papir, kartuše, tonerje, zamaške, pločevinke, baterije in ločujemo odpadke. Z vsakoletnimi čistilnimi akcijami poskrbimo, da je okolica vrtca vedno čista in urejena, primere naših dobrih praks pa prenašamo na ožjo in širšo javnost. Prav zato tesno sodelujemo s starši, z različnimi društvi in ustanovami. Naše delo smo predstavili na ekofestivalu in sejmu Alpe Adria v Ljubljani, ekološki tržnici, ekoprazniku in Dnevu prostovoljstva v Tolminu ter na prireditvi ob mednarodnem letu gozdov. Vsi skupaj smo ponosni na naše delo in sodelovanje, saj smo prepričani, da z majhnimi koraki vstopamo v lepšo prihodnost.

Ob jubileju smo naše najmlajše povprašali, zakaj je naš vrtec ekovrtec? **Ajdin, Gašper, Jure, Lilija, Nejc, Tim** in **Zala** so nam pojasnili, da za-

ZAKAJ JE MOSTARSKI VRTEC EKOVRTEC? Deklica **Zala**, ki obiskuje vrtec, pravi, da zato, ker »šparamo papir«. Dekletce ima prav, saj je zbiranje odpadnega papirja del dejavnosti ekovrtca. Foto: arhiv vrtca Most na Soči

to, ker: • »ločujemo odpadke in delamo izdelke iz odpadnega papirja«, • »zapiramo luči in tako varčujemo z elektriko«, • »jemo zdravo hrano«, • »varčujemo z vodo in zbiramo časopis«, • »zbiramo zamaške«, • »šparamo papir«, • »počivamo in veliko spimo«, • »si vzamemo tudi prosti čas«, • »skrbimo za lepo dvorišče«.

Irena Kovačič, vodja vrtca Most na Soči

EKO VRT – VEZ MED DLANMI IN CVETOČO PRIHODNOSTJO

Bovec – Učenci ekokrožka, ki deluje na OŠ Bovec, smo v minulem šolskem letu s skupnimi močmi pripravili ekovrtec z zelenjavo in zelišči, obdajajo pa ga okrasne rastline in sadno drevje. Zaživel je po lanskoletni aprilski udarniški akciji, ki so se je poleg učencev, njihovih staršev in učiteljev, udeležili tudi ekologinja

Maura Arh in predstavniki Gozdne pedagogike iz Kamnika. Slednji so nam na pomoč priskočili predvsem pri sami zasaditvi. Pridelke iz našega vrčička so učenci, ki so obiskovali ekokrožek, s pridom uporabili pri pripravi različnih jedi, medtem ko smo dišavnice namenili za uporabo v šolski kuhinji. Jeseni je vodenje krožka prevzela mlada, obojavna agronomka **Ana Zornik**.

Jana Čopi, učiteljica

Na zadnji delavnici smo bovški ekokrožkarji dokazali, da »se nam dogaja« tudi pozimi. Ta letni čas smo s pridom uporabili za izdelavo ptičjih hišic in valilnice. Ob našem novem ekovrtu namreč še ni velikih drevov s krošnjami, ki bi pticam omogočale varnost, zato smo se odločili, da jim ob dišečem vrčičku omogočimo novo domovanje. Če bo ►

ZMAGOVALNA JAMARSKA TROJICA v sestavi Iztoka Možirja – Izija, Tjaše Rutar in Dejana Rističa – Rileta je sredi februarja kot prva na svetu prečila podzemni sistem od spodnjega vhoda v Malo Boko pa vse do Kaninskih podov. Foto: arhiv JS Tolmin

jamarске sekcije in dolgoletni idejni vodja prečenja skozi sistem Male Boke **Dejan Ristič – Rile**. Želja, da se prav domači jamarji s svojimi raziskovanji vpišejo v zgodovino tukajšnjih jam, se mu je naposled uresničila, čeprav ne povsem. Kot se spominja, je sprva vrsto let sanjal o prvem prečenju omenjenega sistema, vendar v ravno obratni smeri. Leta 1992 je sam preplezal brezno Čehi 2 in se ob tem spustil do globine 1.200 m. Sanje so se mu razblinile, ko je ta preboj kot prvim uspelo narediti tujim jamarjem. Vendar ni obupal. Odločil se je, da svoje sanje nekoliko obrne na glavo, kar mu je tokrat v sodelovanju še z dvema članskima kolegom **Iztokom Možirjem – Izijem** in **Tjašo Rutar** tudi uspelo.

Kako so se jamarji v tesnih, neprehodnih podzemnih rovih prebijali skozi sistem in njegove navidezno neprehodne ožine, si lahko mi, »navadni smrtniki«, le predstavljamo. Ob tem se nam v glavah nehote naslikajo podobe blatnih in mokrih jamarjev, ki se enkrat z glavo navzdol, drugi pa počez ali navzgor prebijajo skozi spolzke prehode temne notranjosti in ki so v stalni pripravljenosti na morebiten nepričakovan vdor vode ... Na svoji koži pa je lahko delček tovrstnih izkušenj pod vodstvom predsednika **Zdenka Rejca** okusilo tudi spremljevalno moštvo v sestavi lokalnih politikov.

Milan Štulp, odgovoren za odnose z javnostmi, Občina Bovec, in **Tatjana Šalej Faletič**

POTAPLJAJOČA SE EURO BARKA – V sklopu filmskega festivala se je letos drugič odvijal tudi festival snežnih skulptur. Te je na različnih lokacijah (v Bovcu, Kaninu in Logu pod Mangartom) izdelalo šest skupin.

V znamenju filma in skulptur

Dogajanje v Bovcu sta pred časom popestrili dve že »udomačeni« prireditvi – 5. *BOFF Bovec Outdoor Film Festival* ter 2. *Mednarodni festival snežnih skulptur* – »Fantasy snow garden«. Filmski festival, ki se je tokrat za razliko od prejšnjih let odvijal v Stergulčevi hiši, je postregel s pestro paleto 21 filmov, od katerih jih je 16 sodelovalo v dveh tekmovalnih kategorijah.

Strokovna žirija, ki so jo sestavljali celovski filmski ustvarjalec **Seppi Dabringer**, fotografski par **Janine** in **Dan Patitucci** iz Združenih držav Amerike ter domača strokovnjakinja na področju filmske kulture **Nina Peče**, je v kategoriji kratkih filmov za najboljšega ocenila italijanski film

Najtežje v Alpah oziroma »Hardest of the Alps« avtorjev **Damiana Levatija**, **Mattea Vettorela** in **Emilia Previtalia**. V kategoriji daljših filmov je nagrado za najboljši film prejel finski film »Finnsurf« avtorja **Aleksija Rajija**. Nagrada za najboljši slovenski film je šla v roke **Mateju Tonejcu** za film *S kolesom proti soncu*, ki predstavlja njegovo devetmesečno kolesarjenje od Jezerskega do Bangkoka. Po mnenju občinstva pa si je nagrado prislužil tudi film *Železna jama* (»The Iron Hole«) slovaškega avtorja **Pavola Baraboša**.

Tanja Tomaselli, ki je poskrbela za izvedbo filmskega festivala, je povedala, da so organizatorji z letošnjo izvedbo zelo zadovoljni: »Zahvaljujoč promociji na italijanski strani in so-

Utrinki

► namreč hišica ob vrtu naseljena, potem ne bomo imeli večjih težav s škodljivci. Pri samem delu smo zaposlili tudi najmlajše, ki so hiškama poiskali primerno mesto v sadovnjaku in skozi vso zimo skrbeli za polne želodčke naših pojočih prijateljev. Valilnico smo namestili nekoliko bolj stran od hrupa in ceste. Zdaj nam preostane le še čakanje na izvalitev ljubkih puhastih stanovalcev in opazovanje razmnoževanja ter razvijanja.

V ekokrožku se dobro zavedamo, da je zemlja velika učiteljica tistim, ki ji znajo prisluhniti. Življenje se tu ne bo končalo, ne glede na to, kaj počne človeštvo. Zemlja bo ostala, le človeštvo se bo vrnilo v nič, če ne bomo spremenili svojih navad. Mi se jih trudimo spremeniti, ... pa vi?

Ana Zornik, mentorica

FILMSKI KROŽEK NA GIMNAZIJI TOLMIN

Tolmin – V letošnjem šolskem letu je na Gimnaziji Tolmin v sodelovanju z Ustanovo Silvana Furlana iz Nove Gorice začel delovati filmski krožek. Gimnazija Tolmin je s tem postala ena izmed redkih šol na Primorskem, ki svojim dijakom ponuja možnost tovrstnega udejstvovanja.

V krožek so vključeni dijaki, ki pod mentorstvom režiserja **Darka Sinka** odkrivajo svet filmske umetnosti. Režiser jih v ta svet na tankočuten način uvaja z ogledi filmskih klasikov. Februarja jih je tako pot vodila v Muzej slovenskih filmskih igralcev v Divačo. V nadaljevanju pa bodo dijaki pripravili scenarij, posneli in nato zmonitirali tudi kratek film. Končni izdelki bodo predstavljeni na zaključni projekciji, najboljši film pa bo javno

FILMSKI KROŽEK JE NOVOST NA TOLMINSKI GIMNAZIJI, ki je s tem postala ena izmed redkih šol na Primorskem, ki svojim dijakom ponuja možnost tovrstnega udejstvovanja. Foto: Arhiv Gimnazije Tolmin

predvajan na lokalni televiziji. **Vid Bizalj**, dijak 1. letnika, je o krožku povedal, da je zanimiv, ker izve veliko

novega o filmu.

Lučka Uršič, profesorica informatike, Gimnazija Tolmin

V KATEGORIJI KRATKIH FILMOV JE ZMAGAL ITALIJANSKI FILM »HARDEST OF THE ALPS«. Na fotografiji sta fotografski par Janine in Dan Patitucci iz ZDA, sicer predstavnika strokovne žirije, ki podeljujeta priznanje Matteu Vettoreliju, enemu izmed treh avtorjev omenjenega filma.

FILMSKI FESTIVAL, ki se je tokrat za razliko od prejšnjih let odvijal v Stergulčevi hiši, je postregel s pestro paleto 21 filmov.

delovanju z **Lokalno turistično organizacijo Bovec**, ki je tokrat prvič dalo BOFF-u mesto športno-kulturnega dogodka celotne novoletne turistične bovške ponudbe, lahko rečemo, da se je BOFF v Bovcu končno 'prijel'. Njihov trud pa so opazili tudi drugod po Sloveniji: »Prav presenetil nas je odziv drugih organizacij po Sloveniji, ki nas vabijo na svoje dogodke. Tako smo pravkar zaključili dva dneva projekcij v Ljubljani, sledijo še dogodki v Mežici, Mariboru, Ljutomeru ter Solkanu,« pojasnjuje **Jan Maček**, vodja projekta BOFF. Kot dodaja, so z mislimi že pri naslednjem dogodku: »Za razvoj BOFF-a v prihodnje imamo veliko načrtov, eden izmed njih je tudi zagotovitev podnaslavljanja filmov ter širitev ostalega programa, posledično bi uvedli tudi vstopnino, predvsem pa rabimo še nove sponzorje. Umestitev dogodka na lokalno prizorišče, predvsem pa njegovo financiranje bo odločalo o tem, ali bo festival ostal v Bovcu. Na tem mestu

bi še omenil, da smo pripravljene na sodelovanje z agencijami, javnimi ustanovami, inštitucijami ter drugimi društvi.«

V sklopu filmskega festivala se je letos drugič odvijal tudi festival snežnih skulptur. Tokrat pa izdelovanje umetniških kipov iz blokov snega ni potekalo le v Bovcu kot leto poprej. Za štiri skulpture so moštva poskrbela kar na najvišjem slovenskem smučišču Kanin, eno so izdelali v središču Bovca in eno v Logu pod Mangartom.

Festivala se je udeležilo šest moštev. Skupina iz Italije je izdelovala Mati boginjo – naravo, »La dea madre«, ekipa s Finske in Češke **Halla snow sculpting** je iz snega izoblikovala mikroskopsko živalco Tardigrande, skupina iz Rusije **Glebos** je upodobila slona v ženski preobleki, drugo italijansko moštvo **Snow makers** pa je temo festivala *Fantasy snow garden* interpretiralo z upodobitvijo gozda iz stiliziranih cevastih

dreves. Slovenijo sta zastopali dve skupini: KREA, ki je oblikovala potapljačo se EURO barko, in domače moštvo iz Bovca Ž.T.A.M. Slednji so prvotno zamišljeno zmajevo glavo zaradi vremenskih okoliščin preoblikovali v kitaro.

Mateja Skok

Foto: arhiv organizatorjev

Smučarji so se zopet pomerili na Kaninu

Smučarski klub (SK) ATC Kanin Bovec je v sodelovanju z **Občino Bovec** tudi letos pripravil veleslalomsko tekmovanje za **Pokal Občine Bovec** – tokrat osmo, ki se je odvijalo na progi Veliki graben na Kaninu. Kot je povedal **Matjaž Žagar** iz domačega SK, so letos pričakovali manj udeležencev, saj sta v tem terminu potekali še dve tekmovanji: na Češkem in v Italiji. Teh so se po njegovih navedbah udeležili tudi regijski tekmovalci, kljub temu pa opaža, »da se je letos našega tekmovanja udeležilo več odraslih, tako da smo s skupnim številom udeležencev kar zadovoljni.«

Letošnje tekmovanje je pospremlilo lepo, sončno vreme ter nizke temperature, kar je zagotavljalo odlično snežno podlago. Tako je imelo vseh 117 prijavljenih tekmovalcev odlične pogoje za spust med vratci, ki jih je zakoličil domači trener **Dragan Lazar**. Največ udeležencev je prišlo iz domačega kluba. »Pod našo zastavo so tekmovali tudi vsi otroci, ki so se med novoletnimi počitnicami udeležili začetnega tečaja smučanja in ga sedaj nadaljujejo ob vikendih, pa sicer niso člani kluba,« pojasnjuje Žagar, ki je hkrati posebej pohvalil moštvo trentarskih smučarjev, ki se »vsako leto udeležijo našega veleslalom.«

Po koncu tekmovanja so najboljši prejeli odličja, potekalo pa je tudi žrebanje nagrad med vsemi udeleženci tekme. Pokal Občine Bovec je letos v ženski konkurenci šel v roke **Andreji Žagar** iz domačega kluba ATC Kanin Bovec, med moškimi pa si ga je prislužil **Miha Sirk** iz SK Gorica. Moštvena zmaga je s petimi prvimi ter petimi drugimi mesti pripadla SK ATC Kanin, kateremu sta sledila **SK Idrija** in **SK Gorica**. Podrobnejše rezultate po posameznih kategorijah si lahko ogledate tudi na spletni strani Občine Bovec: <http://www.obcina.bovec.si/novica/-stran/539-pokal-obine-bovec-2012>.

Po napovedih organizatorjev se bodo ti še naprej trudili, da bi vele-

slalomsko tekmovanje na Kaninu postalo stalnica. »Letos smo termin tekmovanja premaknili na zadnji vikend v januarju in s to prakso bomo nadaljevali tudi v prihodnje,« zaključuje Žagar, ki hkrati že vabi na tekmo v prihodnjem letu.

Mateja Skok

Neprekinjeno pojejo že 60 let

Zborovsko petje je tista zvrst kulturne dejavnosti na Bovškem, ki ima najdaljšo in najbogatejšo tradicijo. V preteklosti je tu prepevalo veliko pevskih zborov (PZ). Najdlje od vseh pa deluje Moški pevski zbor (MPZ) Golobar, ki je bil ustanovljen leta 1951 in je eden najstarejših na Primorskem. Golobarska planina, kraj žrtvovanja številnih slovenskih rodoljubov na velikonočni ponedeljek leta 1943, je dala ime temu zboru. Več desetletij je bil steber kulturne dejavnosti na Bovškem. Ni eden tistih zborov, ki bi stremel k zelo visokim umetniškim dosežkom. Vedno pa je bil tesno povezan z življenjem in delom krajanov, društev in organizacij na širšem Bovškem. Od leta 1976 je stalni udeleženec revije Primorska poje, pohvali pa se lahko tudi z gostovanji po Avstriji, Italiji in Franciji. Dobre stike že dolgo časa vzdržuje z zamejstvom, posebno z rojaki v Benečiji in Reziji. Slišati ga je bilo po številnih primorskih mestih in vaseh. Prijateljstvo in zaupanje med karakterno in nazorsko različnimi člani zbora sta bila vedno povezovalna elementa, ki sta njegovo dejavnost ohranjala dolga desetletja. Od vsega začetka ga brez prekinitve z veliko ljubeznijo vodi njegov ustanovitelj, pevovodja **Daniilo Durrjavanja**, kar je gotovo edinstven primer v Sloveniji.

MPZ Golobar, ki ni zgolj zbor, temveč poosebljenje kulture na Bovškem, za katero domačini radi rečejo, da jih spremlja od rojstva do smrti, je svojo 60. obletnico obeležil z jubilejnim koncertom 4. februarja v veliki dvorani Ite Rine bovškega kulturnega doma. Koncert, na katerem se je zboru pridružil gostujoči MPZ Triglav iz Trente, je hkrati veljal za osrednjo prireditev v občini ob kulturnem prazniku. Ob tej priložnosti je zbor izdal tudi zgoščenko s posnetki, ki so nastajali predvsem na revijah Primorska poje, za kar ima veliko zaslug Radio Koper. Občina Bovec je na slovesnosti zboru in pevcem za dolgoletno delo podelila tudi priznanja.

Robert Trampuž, MPZ Golobar Bovec

Občina Kobarid

Sprejet je proračun za leto 2012

V začetku februarja je Občinski svet Občine Kobarid na svoji 12. redni seji sprejel *Proračun Občine Kobarid za leto 2012* v skupni vrednosti nekaj več kot 5.600.000 evrov. Predvidene glavne investicije v letošnjem letu se nanašajo na ureditev kanalizacije Pri malnih, ceste v Koseč, kolesarske poti na relaciji Kobarid-Robič-Podbela in začetek del, povezanih z izgradnjo novega nizkoenergetskega objekta, v katerem bosta jeseni 2013 začela delovati kobariški vrtec in glasbena šola. »Med sprejemanjem proračuna ni bilo podanega amandmaja in nobene posebne pripombe,« pravi kobariška županja **Darja Hauptman**, »so pa člani občinskega sveta želeli dobiti odgovore na nekaj dodatnih vprašanj. Zanimalo jih je, ali je proračun sploh realen glede na napovedane nacionalne varčevalne ukrepe in predvidene prihodke. Skrbelo pa jih je tudi, ali bodo v teh težkih časih in ob dejstvu, da imamo zelo veliko tekočih odhodkov, zmogli dve največji zastavljeni investiciji.« Ob tem jim je županja pojasnila, da bo odgovor na vprašanje znan šele po sprejetju državnega rebalansa, ko bo znano tudi dejansko finančno stanje. To konkretno pomeni, da »v kolikor bi občina dobila manj denarja, se bo pač treba temu prilagoditi in zadeve zracionalizirati.«

Poleg tega so predstavniki občinskega sveta izrazili tudi potrebo po določitvi prioriteten projektov v primeru, če bi se izkazalo, da bi bili prihodki manjši od trenutno predvidenih. Glede na obete vsesplošnih nacionalnih varčevalnih ukrepov pa so imeli veliko pripomb še ob potrjevanju novih zaposlitev znotraj posameznih javnih zavodov.

Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje v zvezi s financiranjem političnih strank in list. Po obstoječih pravilih namreč političnim strankam pripadajo določena sredstva za mandat tekočega leta, medtem ko se delo znotraj posameznih list ne financira. V občini Kobarid tako brez teh sredstev ostaneta dve listi, in sicer **Lista Ro-**

berta Kavčiča in lista **Neodvisni kandidat Darko Smrekar - Smrk in prijatelji**. Vodja slednje tako razmišlja, da bi v zvezi s to problematiko sprožil ustavni spor.

Občina Kobarid pa bo tudi letos prek občinskega režijskega obrata skušala uresničiti veliko pobud in predlogov, podanih s strani krajevnih skupnosti, saj se je, po besedah županje, takšno sodelovanje v preteklem letu izkazalo za zelo uspešno.

Obeta se nova nizkoenergetska zgradba za vrtec in glasbeno šolo

Število prebivalcev v občini Kobarid v zadnjih nekaj letih ostaja na približno enaki ravni – konec maja lani so jih našteali 4.197 –, vendar pa se ob tem kaže porast števila mlajše populacije. Po podatkih **Ministrstva RS za šolstvo in šport** (MŠŠ) se v zadnjih petih letih število novorojenčev na Kobariškem skoraj vsako leto poveča za več kot deset odstotkov. Podobno gibanje pričakujejo tudi v naslednjih letih, kar je po eni strani razveseljav podatek, po drugi pa se prav zaradi tega v občini že srečujejo s težavami, vezanimi predvsem na varstvo predšolskih otrok. Čeprav si

MŠŠ in **Občina Kobarid** prizadevata za 80-odstotno vključenost otrok v vrtec, pa dejanski delež teh, ki obiskujejo vrtec, znaša nekaj manj kot 60 odstotkov – konec decembra lani je bilo vanj skupno vključenih 119 otrok. Razmeroma nizkemu deležu med drugim botrujejo prav slabe prostorske kapacitete, zaradi katerih se morajo starši otrok, ki niso bili sprejeti v vrteške oddelke, posluževati drugih oblik varstva in vzgoje. Največji delež takih otrok je po oceni Občine Kobarid vključen v družinsko varstvo, nekateri starši se poslužujejo zasebnega varstva, preostali pa svoje otroke vpisujejo v vrtce sosednjih občin.

Dejavnost varstva in vzgoje predšolskih otrok v občini Kobarid se sicer izvaja v osmih organiziranih oddelkih vrtca, ki delujejo v sklopu **OŠ Simona Gregorčiča**. Varstvo predšolskih otrok poteka v petih skupinah v samostojnem objektu v neposredni bližini šole, medtem ko so tri skupine razvrščene po podružničnih oddelkih v Breginju, Drežnici in Smašteh. »Po *Pravilniku o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca* bi v vrtcu morali imeti ustrezne prostore za strokovno

osebje in prostore za pogovore s starši ter večje prostore za shranjevanje igrač in igral. Žal smo sedaj za vse to prikrajšani, zelo pa pogrešamo tudi skupne prostore,« pojasnjuje županja **Darja Hauptman**.

Odkar je MŠŠ staršem omogočilo brezplačno sočasno vključitev drugega oziroma vsakega nadaljnjega otroka v vrtec, lahko pričakujemo, da bo povpraševanje po tovrstnem varstvu naših najmlajših v naslednjih letih še naraščalo. »Prav zaradi tega in obetov, da bomo imeli v prihodnjih letih več otrok, smo se na naši občini odločili, da aktivno pristopimo k reševanju tega problema. Vrtec je namreč v slabem stanju, otroci so brez telovadnice, da ne omenjam mladih glasbenikov, ki za svoje dejavnosti v Kobaridu nimajo ustreznih prostorov, zato je nova investicija nujna,« odločno dodaja županja. Odločitev je tako padla. Občina Kobarid bo do jeseni 2013 pristopila k izgradnji novega lesenega in nizkoenergetskega vrtca, ki bo skupaj z glasbeno šolo (GŠ) domoval pod isto streho. Skupna vrednost investicije je trenutno ocenjena na nekaj več kot 2.000.000 evrov. »Če hočemo problem rešiti v najkrajšem možnem času, potem brez

PREDSTAVLJAMO OBČINSKE SVETNIKE

Ime in priimek: DARKO SMREKAR

Kraj bivanja: Smast

Stranka: Lista Darko Smekar – Smrk in prijatelji

Je to vaš prvi mandat v občinskem svetu? To je moj drugi mandat.

Za kandidaturo sem se odločil, ker ... zagovarjam enakomerni razvoj občine in države. Pobuda za kandidaturo pa je prišla s strani volivcev.

Glavni cilj, ki ga želite doseči v tem mandatu? V tem mandatu želim doseči enakomerni razvoj občine Kobarid, kar pomeni, da bom podpiral podjetništvo, ki prinaša nova delovna mesta, vzpodbujal okolju prijazno industrijo,

DARKO SMREKAR. Foto: Tatjana Šalej Faletič

izgradnjo novega vrtca in čistilnih naprav – po možnosti rastlinskih, kjer je to le mogoče. Prizadeval si bom tudi za to, da bi vsi občani dobili možnost internetnega dostopa, normalno prevozne ceste in da bi bili urejeni osnovni pogoji za nadalj-

nji razvoj turizma v dolini. Osebnost sem pristaš ideje o izkoriščanju naravnih virov energije in sem odločno proti gradnji velikih hidroelektrarn. Veliko razmišljam tudi o tem, kako bi zadržali mlade v občini. Rešitev vidim v takšnem prostorskem planu, kjer je predvidena možnost novih gradenj – lep primer je moja vas, kjer mlade družine že gradijo kar nekaj novih hiš – saj s tem pomagamo mladim, da doma realizirajo svoje sanje.

Kaj vas v življenju veseli? Izredno rad prebiram knjige. Ta hip celo pišem svojo avtobiografijo, z malo umetniške svobode ☺. Med moje hobije pa spada tudi druženje z ljudmi, prostovoljno delo in dnevnih sprehodi – peš naredim tudi po več kilometrov na dan.

Pripravi: T. Š. F.

zadolževanja žal ne bo šlo,« razlaga županja in navaja, da bo občina del sredstev za izgradnjo objekta prispevala iz svojega proračuna, del denarja pa namerava zagotoviti na podlagi Javnega Poziva za črpanje sredstev za razvoj regije in s sofinanciranjem **Eko sklada**. Več o samih načrtih, vezanih na izgradnjo novega vrtca, pa v eni izmed prihodnjih števil.

Da bi kobariška tržnica in samooskrba zaživel v polni luči

V **Občini Kobarid** si prizadevajo, da bi občani živeli čim bolj zdravo. Del načrta, kako uresničiti zastavljene cilje, se skriva tudi v pogostejšem poseganju po lokalno pridelani hrani. Ta je namreč v primerjavi z največkrat umetno pripravljeno hrano, ki nam jo na trgovske police dostavljajo iz drugih držav, neprimerno bolj sveža in kakovostna, saj pri nas zemlja k sreči še ni tako obremenjena z najrazličnejšimi kemijskimi dodatki kot drugod. Posledično je doma pridelana hrana bolj zdrava in boljšega okusa. Trženje lokalnih pridelkov pa ni pomembno zgolj z vidika zdravja, temveč tudi ekonomije. »Prepričana sem, da bi lahko glede na dana zemljišča in številne pridne roke domače pridelke prodajali tudi na kobariški tržnici. Veliko ljudi bi lahko na svojem vrtu ali njeni pridelalo različno zelenjavo ne le zase, ampak tudi za tiste, ki te možnosti nimajo. Na ta način bi si lahko deloma dvignili družinske proračune, hkrati pa koristno

DELAVNICA, KAKO TRŽITI LOKALNE KMETIJSKE PRODUKTE IN TRADICIONALNE IZDELKE, je pokazala, da med občani vlada precejšnje zanimanje za pogoje in prodajo lokalnih pridelkov, izdelkov in ročno izdelanih uporabnih predmetov. Foto: Robert Zabukovec

prispevali k pestrosti in oživitvi tukajšnje tržnice,« meni županja **Darja Hauptman**. Trženje lokalnih pridelkov in izdelkov pa je hkrati priložnost za obogatitev turistične ponudbe v kraju. Takšna ponudba je ogledalo vsem obiskovalcem, saj prikaže našo kulturo, tukajšnjo zavest o sonaravnem bivanju in sam način življenja v teh krajih.

O tem, kako do realizacije zastavljenih ciljev, je 6. februarja v kobariški Zeleni (Pepčevi) hiši spregovoril svetovalac za razvoj podeželja **Peter Domevšček** s Posoškega razvojnega centra. Ta je zbranim na delavnici Trženje lokalnih kmetijskih produktov in tradicionalnih izdelkov predstavil možnosti prodaje lokalnih pridelkov, izdelkov in ročno izdelanih uporab-

nih predmetov ter pogoje za trženje. Zanimanje med prebivalci je celo presešlo pričakovanja organizatorjev, kar jih resnično veseli. To je dokaz več, da veliko ljudi na Kobariškem razmišlja, da bi na ta način območju dodali vrednost, in zato so prepričani, da bo kobariška tržnica za dobro vseh kmalu zaživila.

Starosti prijazna občina

Svetovna zdravstvena organizacija (SZO), v svetu poznana kot »**World Health Organization**« (WHO), je leta 2005 na 18. svetovnem kongresu gerontologije¹ in geriatrije² v Riu de Janeiru predlagala vzpostavitev mednarodnega programa Starosti prijazna mesta. Na ta način bi rada pomagala mestom, da se postopoma pripravijo

na dve globalni demografski gibanji: hitro staranje prebivalstva in širjenje urbanizacije. Na podlagi mnenj in predlogov okoli 1.500 vprašanih starejših meščanov iz 33 svetovnih mest so opredelili nekaj manj kot sto značilnosti, ki naj bi zaznamovale starosti prijazno mesto. Mesta, ki se želijo vključiti v to globalno mrežo, se morajo zavezati, da bodo nepretrgoma sledila zastavljenemu programu in svoj nadaljnji razvoj načrtovala tako, da bodo postajala čim bolj prijazna starejšim ljudem. Ob tem so predlagatelji pripravili in izdali tudi priročnik, s katerim lažje uresničujejo projektne zamisli. Gre za to, da se sleherno mesto oceni samo in nato po svojih najboljših močeh napreduje v urejenosti, prijaznosti in varnosti, predvsem pa v reševanju lokalnih nalog, povezanih s starejšo populacijo.

Kot kaže, je poziv SZO po svetu padel na plodna tla. Leta 2010 so v svetovno mrežo starosti prijaznih mest pristopila prva velika slovenska mesta in občine (Celje, Ljubljana, Maribor, Ruše in Velenje). Dober glas in uspešno delo znotraj programa pa sta lani med manjšimi in večjimi slovenskimi občinami ter mesti sprožila večji val zanimanja za vključitev. Prvi dan letošnjega leta se je tako v Slovensko mrežo starosti prijaznih mest in občin, ki deluje po programu SZO, vključila tudi **Občina Kobarid**. Ta si namreč prizadeva, da bi v okviru ustanavljanja medgeneracijskega središča v Kobaridu ustvarila pogoje

Utrinki

BOLEZEN JE SIGNAL, DA JE TREBA ŽIVLJENJE SPREMENITI

Zgornje Posočje – Tako kot drugod po Sloveniji tudi v Zgornjem Posočju število bolnikov s črevesnimi boleznimi narašča. Gre za dokaj redko kronično bolezen, zaradi katere so bolniki pogostokrat izpostavljeni nerazumevanju okolice – tako laične kot strokovne. Zapleten sistem na področjih zdravstva, zaposlitve, družine in družbenega udejstvovanja je pri spopadanju z boleznijo velika dodatna ovira. Da bi slednje lažje premagovali so se pred slabimi desetimi leti združili v Društvo za kronično vnetno črevesno bolezen (KVČB), znotraj katerega deluje več sekcij – pri nas Sekcija goriške regije. Člani se v okviru tega srečujejo na svojih rednih mesečnih srečanjih, ki potekajo v novogoriškem zdravstvenem

NA NEDAVNEM SREČANJU BOLNIKOV ZA KVČB NA IDRSKEM – Predavatelj Marjan Štor opozarja, da se, ko pride bolezen, nenadoma vsi najdemo »v istem vagonu; verni, ateisti, materialisti, zdravniki, reveži in tudi naši otroci.« Foto: Lucijan Pirih

domu. Bolnikom takšna oblika družjenja pomeni veliko, saj sta izobraževanje in nabiranje izkušenj pomembnejši dejavnosti, ki vodijo do bolj učinkovitega spoprijemanja z boleznijo, ki je običajno neozdravljiva.

Pred časom so se člani društva skupaj s svojci srečali v Gostišču Jazbec na Idriškem, kjer so lahko prisluhnili predavanju **Marjana Štora**, ki v sodelovanju s Termami Dobrna vodi projekt celostne rehabilitacije onkoloških in drugih kroničnih bolnikov. »Ko pride bolezen, smo naenkrat vsi v istem vagonu; verni, ateisti, materialisti, zdravniki, reveži in tudi naši otroci,« opozarja vodja projekta Štor in pravi, da nas v takšnih primerih mine sla po materialnih dobrinah in statusu, saj se v nas ponovno zbudi neka druga notranja potreba. Po njegovem prepričanju gre za potrebo po dejavnosti, ki smo

za kakovostno in zdravo preživljanje starosti v občini, zato sledi sodobnim pristopom, ki kažejo, kako ustvariti prijaznejše pogoje za kakovostno preživljanje starosti. V ta namen so na občini k sodelovanju povabili predstavnika Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje, ki je koordinator Slovenske mreže starosti prijaznih mest, dr. **Božidarja Voljča** in **Mojco Slana**. Slednja sta članom Društva upokojencev Kobarid predstavila in približala teme, ki se nanašajo na dejavno preživljanje kakovostne starosti, in jih seznanila z omenjenim programom.

Pod okriljem omenjenega inštituta je tudi v Kobaridu začela delovati skupina **Častni Seniorji Občine Kobarid**, v katero je vključenih 16 upokojencev z vseh območij občine. Pod vodstvom koordinatorjev **Jožice Komel** in **Vojka Hobiča** so začeli upokojenci izpolnjevati Vademecume. Gre za nekakšen nabor konkretnih predlogov, kako izboljšati življenje starostnikov na tem območju. Na ta način bodo postavili izhodišča za oblikovanje vrednot, s pomočjo katerih bo občina postala prijazna starejšim. Nenazadnje ne smemo pozabiti, da smo ljudje nenehno odvisni drug od drugega, zato je dobro, če to dej-

stvo sprejmemo in ga znamo ceniti, kajti soodvisnost nas povezuje.

Opombe:

¹ **Gerontologija** – znanost ali veda o starosti, staranju in starih ljudeh.

² **Geriatija** – posebna veja medicine, ki se ukvarja s proučevanjem, preprečevanjem, ugotavljanjem in zdravljenjem bolezni ali stanj, ki prizadevajo posameznike v tretjem življenjskem obdobju.

Mesec kulture v Kobaridu

Z otroško gledališko predstavo *Hop v pravljico*, ki so jo najmlajšim odigrale mame nekaterih učenk in učencev podružnične šole Kojško, so v občini Kobarid uradno odprli mesec kulture. Igralska skupina je z glavnima junakoma Tincin in Tinčkom, ki si nista hotela umivati rok in ju je za nameček ugrabila še Gargamel, kobariske otroke popeljala skozi prijetno pravljico zmešnjavo, v kateri ni manjkalo ne Rdeče kapice ne volka niti Smrkcev.

Dan kasneje je **Občina Kobarid** kot glavni organizator gostila **Kulturno društvo Cerkevjak**, ki je v dvorani Kulturnega doma občinstvo nasmejalo do solz. Gledališka komedija *Klinika Sveti Anton* je obiskovalce popeljala v peto nadstropje klinike in v tamkajšnjo zdravniško sobo, kjer zapletom kar ni bilo videti konca in kamor je bil vstop dovoljen vsem, ne

V SKLOPU SLOVENSKEGA KULTURNEGA PRAZNIKA IN MESECA KULTURE V KOBARIDU je tukajšnja knjižnica v dvorani Doma Andreja Manfrede sredi februarja letos prvič organizirala petdnevni Kobarški knjižni sejem, kjer so bile po enotni, simbolični ceni – za vsako knjigo je bilo treba odšteti po en evro – obiskovalcem na voljo rabljene in odpisane knjige. Foto: arhiv kobariskega oddelka Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin

le zdravnikom.

V sklopu slovenskega kulturnega praznika je **kobarški odderek Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin** v dvorani Doma Andreja Manfrede sredi februarja letos prvič organiziral petdnevni Kobarški knjižni sejem, kjer so bile po enotni, simbolični ceni – za vsako knjigo je bilo treba odšteti po en evro – obiskovalcem na voljo rabljene in odpisane knjige. Knjižni

sejem pa je hkrati omogočal odprodajo ali zamenjavo literature med občani, ki so po besedah bibliotekarke **Jerneje Berginc** ponujeno priložnost izkoristili v skromnem številu. »Morda lahko slednje pripišem dejstvu, da je knjižni sejem na Kobarškem novost, ki pa je bila med ljudmi vseeno lepo sprejeta. To daje Knjižnici Kobarid še dodaten motiv, da slovenski kulturni praznik v februarju

Utrinki

► jo pred boleznijo potisnili nekam daleč v kot. »To je signal, ki nam sporoča, da moramo naše življenje temeljito spremeniti,« še dodaja. In zagotovo ima prav, saj lahko za naše zdravje sami naredimo največ, tako na preventivnem kot tudi na kurativnem področju.

Med tem, ko so odrasli poslušali predavanje, pa so se otroci lahko zabavali ob oblikovanju in peki piškotov. Organizatorica srečanja **Mojca Pirih**, sicer dejavna članica društva, je namreč na ta način poskrbela, da so se lahko srečanja udeležili vsi člani družin bolnikov za KVČB.

Več o društvu in delovanju goriške sekcije si lahko preberete na spletni strani: www.kvcbsi.si.

Sara Pirih, Društvo KVČB

OBISK ENEGA NAJVEČJIH KMETIJSKIH SEJMOV NA SVETU

Verona (Italija) – Kdor vsaj »malček diši« po kmetijstvu, kozjereji, ovčereji ali vrtnarstvu in še ni obiskal kmetijskega sejma (*«fieragricola»*) v Veroni, ki velja za enega največjih

SEJEM V VERONI VELJA ZA ENEGA NAJVEČJIH – Po ogledu sejma je sledil še obisk pri Shakespearovi Juliji. Foto: hrani Marko Rakušček

kmetijskih sejmov na svetu, ta je veliko zamudil. To nenapisano pravilo je bilo vzrok, da se je v začetku februarja na ta sejem podalo tudi devet »mladeničev srednjih let« iz Drežnice in Drežniških Raven, ki so tako ali drugače povezani s kmetijsko dejavnostjo.

Na ogromnem sejmišču se je na po-

vršini 60.000 m² predstavilo okoli 1.000 razstavljalcev z vsega sveta. In kaj vse je bilo videti! Koliko tehnoloških novosti na področju kmetijskih strojev in naprav! Da ne omenjam novosti in izboljšav na traktorjih različnih blagovnih znamk. Seveda pa smo si ogledali tudi kombajne, stroje za obiranje grozdja, namakal-

nike, obračalne pluge, freze, brane, »cepilce« drv ... V eni izmed desetih hal je bila na ogled živina. Krave (med njimi tudi rekorderka, ki da 13.000 litrov mleka na leto), plemenski biki, (najtežji je imel 1.620 kg), koze, ovce, zajci (veliki kot jagenjčki) in še pa še. Obisk sejma je bil za nas pravi zadetek v polno.

Sicer pa Verona, izzivalno postavljena ob hitro tekoči reki Adizi, ne slovi le po tem sejmišču, ampak ima tudi druge znamenitosti. Gotovo ni obiskovalca tega ljubkega in umetniško vabljivega mesta, da se ne bi sprehodil skozi slikovito mestno središče, ki je posejano z rimskimi in srednjeveškimi ostanki. Tu je znamenita arena iz 1. stoletja, ki velja za najbolj ohranjen amfiteater iz rimske dobe. V njej vsako leto priredijo operni festival. Po slikoviti stari ulici, kjer je vsak košček še vedno tako romantičen, kot je bil v času, ko je svetovno znani dramatik **William Shakespeare** izbral Verono za kraj, kjer se je dogajala zgodba o Romeu in Juliji, pride obiskovalec do dvorišča, kjer stoji Julijina hiša. Pod balkonom pa tudi njen lik v naravni velikosti. Obi-

tradicionalno zapiše Kobariškemu knjižnemu sejmu,« dodaja Berginčeva.

V mesecu kulture so se v Kobaridu zvrstili še številni drugi dogodki; od predstavitve doktorske naloge dr. **Marka Klavore**, zaključne prireditve *Revija pevskih zborov Zgornjega Posočja 2012* do gledališke predstave *Skrinja gospoda Dobroslava*, ki je nastala pod okriljem **Gledališke skupine Slavček**, v katero so vključeni učenci in učenke OŠ Simona Gregorčiča Kobarid.

Pester kulturni program so popestrila še pustovanja na Kobariškem s tradicionalnimi pustovanji v Drežnici, Drežniških Ravnah, Jezercih in Magozdu, Vrsnem ter na tako imenovani sončni strani (Ladra - Smast), medtem ko je Kobarid postregel z otroškim rajanjem. Tukajšnje pustne skupine pa so zimo preganjale tudi na pustnem sprevodu v Benečiji – več o tem v naslednjem prispevku.

Mesec kulture v Kobaridu so zaključili s tradicionalno tridnevno prireditvijo *Benečija v skupnem slovenskem kulturnem prostoru*, katere namen je poudariti slovenstvo, slovenski jezik, slovensko kulturno preteklost in sedanjost.

PUSTOVANJE V NADIŠKIH DOLINAH 2012 – Letošnjega pustnega sprevoda na italijanski strani se je na povabilo župana Občine Podbonesec (Pulfero) **Piorgiorga Domenisa** in kobariške županje **Darje Hauptman** udeležilo devet italijanskih in štiri slovenske skupine. Na fotografiji je skupina iz Breginjskega kota v družbi županje.

Pust v Nadiških dolinah 2012

V nedeljo, 12. februarja, se je v občini Podbonesec (Pulfero), ki velja za zibelko tamkajšnjega pustovanja, odvilo tradicionalno *Pustovanje v Nadiških dolinah 2012*. Letošnjega sprevoda od Brišč do Podbonesca se je udeležilo devet italijanskih skupin (Blumarji iz Črnega vrha, Marsinski pustje, Pust iz Hlodiča, Pust iz Kane-

bole, Pust iz Prosnida, Pustje in Minke iz Mažerol, Pustje iz Matajurja, Pustje iz Ronca, Srednjski pust) in štiri slovenske (Cerkljanski laufarji ter tri skupine iz kobariškega konca: Pust iz Breginjskega kota, Otroški pustni sprevod iz Kobarida pod vodstvom **Zavoda Feniks** in Vrsnsk pust).

Vsaka skupina je bila množici ra-

dovednežev, ki se je zbrala na končni postaji povorke, predstavljena v italijanskem in slovenskem jeziku. Organizatorji pa so ob tej priložnosti izdali tudi brošuro s predstavitevijo vseh sodelujočih skupin. Iz nje smo za bralce **EPICentra** v nadaljevanju povzeli opise naših skupin, ki so se odzvale povabilu župana Občine Podbonesec in županje Občine Kobarid.

Kot so zapisali, si mlade generacije v Breginjskem kotu skupaj s starejšimi vaščani prizadevajo obuditi loške maske in tako za prihodnje roдове ohraniti zanimivo kulturno dediščino. V povorki so se predstavili z osrednjim likom Loškega pusta *Ta zgonam* in njegovo spremljevalno družino. *Ta zgonam*, oblečen v zelo ohlapno belo obleko, je v sprevodu oznanjal prihod pustov. Okoli pasu je imel z vrvjo zvezanih kar šest zvonov, na glavi pa je nosil izredno košato kapo, okrašeno z raznobarnim cvetjem in barvnimi trakovi. Sledila mu je starejša ženska z ukripljenim hrbtom in ruto na glavi, oblečena v dolgo široko krilo – *Ta stara*. *Ta lepega* in *Ta lepo* pa prepoznamo po družnem nošenju košare z darovi.

Zelo imenitne šeme, ki imajo izrezljane in lepo poslikane maske, larve,

Utrinki

skoalcev je toliko, da smo morali za dotik gospodičninega kipa, ki boja izžareva neko posebno ljubezensko moč, čakati v vrsti. Zato pravijo, da je Verona tudi mesto zaljubljenec. Ista ulica pa slovi tudi kot sprehajališče lepotic z vsega sveta, o čemer smo se prepričali tudi udeleženci sejma in se s prijetnimi spomini in novimi vtisi vrnili za domače ognjišče.

Marko Rakušček, udeleženec sejma

DUH OSCARJA WILDA NASMEJAL OSNOVNOŠOLCE IN GIMNAZIJE

Tolmin – Gimnazija Tolmin je v začetku leta že petič zapored gostila gledališče ADGE – A(merican) D(rama) G(roup) E(urope) in dober teden pred kulturnim dnem z dogodkom popestrila kulturno dogajanje v kraju. Dopoldan so si predstavo najprej ogledali učenci višjih razredov osnovnih šol Bovec, Kobarid, Most na Soči, Podbrdo in Tolmin, kasneje pa je bila na ogled še našim gimnazijcem.

Tokrat je gledališka skupina ADGE

TOKRAT JE GLEDALIŠKA SKUPINA ADGE UPRIZORILA IGRO KANTERVILSKI DUH (*»The Canterville Ghost«*) priznanega irskega pisatelja **Oscarja Wilda**. Satiri, v kateri se Wilde norčuje iz ameriškega pohlepa po materialnih dobrinah in prepričanja, da se lahko za dolarje kupi vse, so igralci dodali nekaj značilnih »slabosti« sodobnega časa in s tem ustvarili aktualno in zabavno sliko preteklosti in sedanjosti. **Foto: arhiv Gimnazije Tolmin**

uprizorila igro *Kantervilski duh*. Z zgodbo, ki je sicer nastala že davnega leta 1887, so navdušili mlado publiko. Satiri, v kateri se avtor **Oscar Wilde** norčuje iz ameriškega pohlepa po materialnih dobrinah in prepri-

čanja, da se lahko za dolarje kupi vse, temu ob bok pa postavlja pregovorni angleški tradicionalizem, so igralci dodali nekaj značilnih »slabosti« sodobnega časa in s tem ustvarili aktualno in zabavno sliko prete-

klosti in sedanjosti. Igralci so tako kot doslej izpolnili pričakovanja in z obilico humorja ter dobre glasbe nasmejali in navdušili občinstvo. Gledalci so se še posebej zabavali ob prizorih, ko so v igri morali sodelovati tudi sami – nekateri so se nehote pojavili na odru ter postali del predstave.

Gimnazija Tolmin je potujoče gledališče ADGE prvič gostila leta 2007 s predstavo *Živalska farma Georgea Orwella*. Tej so sledile predstave Božična pesem **Charlesa Dickensa**, *Guliverjeva potovanja Jonathana Swifta* in *Let nad kukavičjim gnezdom Kena Keseyja*. Ker ADGE nastopa v glavnem na velikih odrih Evrope in drugod po svetu, je presenetljivo, da je Gimnaziji uspelo ADGE privabiti v Tolmin in z gledališčem ohraniti že kar tradicionalno sodelovanje. Veseli nas predvsem dejstvo, da nam je ob tem kulturnem dogodku uspela povezava z učenci in učitelji posoških osnovnih šol. Zato nameravamo na Gimnaziji Tolmin tudi v prihodnje gostiti ADGE.

Prof. **Zvonka Dalič Rink**, organizatorka prireditve, Gimnazija Tolmin

predstavljajo *Cerkljanski laufarji*. Glavni lik pri njih je *Pust*, čigar obleka je našita z mahom, v roki pa nosi mlado smreko. Njemu je podoben *Ta mršlanast*, ves pokrit z bršljanovim listjem. Oba sta dobrodušna, medtem ko sta *Ta tirjesta* huda. Skupino sestavljajo še druge stare šeme, *Ta star*, *Ta stara*, v kožuh oblečeni in z vilami opremljeni *Lamant*.

Pustnemu sprevodu so se tokrat, kot že rečeno, pridružili tudi najmlajši iz vseh treh posoških občin, med katerimi so prevladovala pustne šeme iz kobariške občine. Tako imenovani **Otroški pustni sprevod iz Kobarida** je organizirala in vodila **Vilma Purkart**, ki si v okviru **Zavoda Feniks** prizadeva, da bi pust zaživel tudi v Kobaridu in se za popestritev predstavil v sosednjih krajih.

Vrsnisk pust ima že dolgo tradicijo. Njihov sprevod je sestavljen iz *maškarjev* – fantov, oblečenih v lepa oblačila z našitimi čipkami in *čuškami* (dolгими, pisanimi trakovi iz krep papirja). Ti imajo na glavah poveznjena posebna pustna pokrivala. Prvi nosi zastavo, drugi pa palico in piščalko. Sledi jima muzikant s harmoniko, zraven pa je eden, ki nosi lepo okrašeno *kandrejo* (stolček). Med *maškarje* spadajo tudi pari – enako oblečeni fantje in dekleta. Ti namreč, ko se sprevod ustavi, zaple-

ELIZABETA ŠTURM, rojena 2. 11. 1914 v družini z devetimi otroki na Livku, se je poročila na Mlinarjevo kmetijo v vas Šturm. Z možem sta živela na kmetiji in imela šest otrok. Med vojno je ostala sama in pomagala partizanom skladiščit obleko in zdravila. Danes nona Elza, kot ji pravijo vnukinji in trije pravnuki, živi doma s sinom in hčerko. Še leto nazaj je kvačkala in pletla, zdaj pa si čas krajša z branjem in reševanjem križank. Obiska županje **Darje Hauptman** je bila zelo vesela, jo je pa ob tem pokarala, češ, da kaj hodi k njej, ko pa ima dosti drugega dela. **Foto: Alenka Lednik**

šejo. Za njimi hodi nekaj *cgajnarjev* (ciganov). Na koncu spreveda jim s kravjimi zvonci okoli pasu sledijo *pstj* – tradicionalna Vrsnska maska, narejena iz ovčje kože in ovnovih rogov ter dolgim usnjenim jezikom. V rokah nosijo žensko nogavico, napolnjeno s pepelom, s katero lovijo otroke. Zraven hodita še *maškarja* z okrašeno *korpo* (košaro) za jajca in *aprtinkam* (košem) za klobase in vi-

no.

Po besedah župana Občine Podboresc **Piergiorga Domenisa** postaja ta prireditev razpoznavna in pomembna za druženje v širšem prostoru, saj so se na njegovo povabilo in povabilo kobariške županje domačim skupinam pridružile še skupine iz drugih krajev Italije in Slovenije. Ob tem se je župan Domenis zahvalil svoji kolegici **Darji Hauptman**, žu-

panji Občine Kobarid, za dobro sodelovanje na različnih področjih.

Pustovanje se je s pesmijo in pustnim rajanjem zavleklo v večerne ure.

Obisk županje pri starejših občanah

Dandanašnji hiter tempo življenja mlajšim generacijam velikokrat onemogoča vsakodnevno obiskovanje in klepet s starejšimi, za katere se zdi, da jim čas teče počasneje. Kljub temu, da razumejo mlade in njihove obveznosti, pa si nemalokrat želijo več pozornosti in prijaznosti. Prav zato se je županja **Darja Hauptman** odločila, da jih ob njihovem osebnem prazniku obišče na domu ter jim osebno zaželi veliko zdravja in veselja. Starejši slavljenjci so nad njenim obiskom presenečeni, a hkrati vidno zadovoljni, saj se, kot pravijo, pogosto počutijo osamljeni in pozabljeni. V kratkem klepetu županja slavljenec ni pozabila vprašati po receptu za dolgo življenje. Kot pravi, opaža, da so si odgovori bolj ali manj podobni in kažejo na to, da je treba v življenju veliko delati, jesti domačo hrano, predvsem pa biti vesel.

Prispevke so pripravile: odgovorna za odnose z javnostmi **Nataša Hvala Ivančič** in svetovalka **Tjaša Volarič**, Občina Kobarid, ter **Tatjana Šalej Faletič**

Utrinki

SKUPAJ USTVARILI PRISRČEN KULTURNI VEČER

Šentviška Gora – Učenci Podružnične šole (PŠ) Šentviška Gora in otroci vrtca so v počastitev Prešernovega dne pripravili kulturni program za javno proslavo, ki se je odvila v začetku februarja v dvorani na Šentviški Gori. Slovesnost, ki so jo poimenovali kar Ringa ringa raja, se je začela s himno, ki jo je odpel domači Ženski pevski zbor Žarek pod vodstvom **Tadeje Bičič**. Otroke iz vrtca, ki so se zaradi bolezni zdesetkali za polovico, sta za nastop pripravili vzgojiteljici **Stanislava Črv** in **Lea Golob Florjančič**. Predstavili so se s kratkimi ljudskimi pesmicami, izštevanko in rajalnimi igrami. Šolarji so iz ljudske zakladnice izbrali nekaj iger, zapeli in zaplesali ter zaigrali na Orffove instrumente in cître. Nekdanja učenka **Kristi Vendramin** je zaigrala venček poskočnih narodnih, ob katerih so se morali učenci zelo hitro vrteti.

V dvorani je zatem završalo, saj so se nastopajočim pridružili tudi člani do-

ŠOLARJI S PLANOTE so ob kulturnem prazniku krajanom pripravili prizrčen kulturni večer. **Foto: arhiv PŠ Šentviška Gora**

mačega Folklornega društva Ivan Laharnar Planota z godcem **Radom Černilogarjem**. Medtem ko so se otroci preoblačili v otroške noše, so lahko obiskovalci ponovno prisluhnili pevskeemu zboru, ki je predstavil tri ljudske, nato pa skupaj z občinstvom

zapel *Prišla bo pomlad*. Svoj meh pa je ob tej priložnosti raztegnil tudi naš nekdanji učenec **Matic Hvala**. V nadaljevanju so učenci ob spremljavi harmonikarja Rada zaplesali *špicpolko*, *hudomušni špigutanc*, *rašpo* in *kovtre šivat*. Prelaganje klobukov z

glave na glavo v ritmu glasbe, ko plesalci klečijo v krogu, je bilo za gledalce zelo zabavno, utrujenim nogam pa je dobro delo. Pokazali pa so še ples *žakle šivat*, nakar so »zavili polža« in ga »odvili« ob zapuščanju odra.

Pohvalo za delo s tukajšnjimi šolarji si nedvomno zaslužita učiteljici **Erika Laharnar** in **Vlasta Sotenšek**, ki si prizadevata, da bi ljudsko izročilo na Planoti ostalo živo. In očitno bo temu res tako, saj so otroci, tudi tisti najmlajši, predsednici folklornega društva **Sonji Črv** in umetniški vodji **Meliti Drole** obljubili, da bodo nekoč plesali v tukajšnji folklorni skupini. Sodelujoči so za spomin na dogodek prejeli nageljčke, narejene izpod prstov vzgojiteljice **Lee Golob Florjančič**. Vso dogajanje pa je z objektivom obeležil snemalec **Valter Kranjc**, ki vrsto let ohranja spomin na tukajšnje prireditve, za dober zvok pa je zaslužen **Rajko Velikonja**. Ob koncu pa ne moremo mimo dobrot, ki so jih za pogostitev nastopajočih pripravili krajanjani.

Stanislava Črv, vzgojiteljica

Občina Tolmin

Razsvetljava bo energetske učinkovitejša in prijaznejša

V letošnjem letu se **Občini Tolmin** obetajo dejavnosti, povezane s projektom *Javna razsvetljava prihodnosti* (*»Futurelights«*). Tolminski župan **Uroš Brežan** je zadovoljen, »da smo na področju energetske učinkovitosti in odnosa do čistejšega okolja v občini že veliko storili, pred nami pa je še več izzivov. S projektom *Futurelights* bomo s pomočjo programa čezmejnega sodelovanja med Slovenijo in Italijo prav na teh dveh področjih naredili korak naprej. Skupaj s partnerji smo pridobili pomembna investicijska sredstva za posodobitev javne razsvetljave.« Z več kot milijon evrov vrednim projektom bo prijavitelj **Občina Šempeter - Vrtojba** skupaj s partnerji zagotovil pregled stanja javne razsvetljave na čezmejnem območju, izdelal študije, v štirih primerih pa se bodo čisto konkretno lotili tudi pilotnega primera prenove obstoječih javnih razsvetljav, ki po letu 2016 ne bodo več ustrezale zahtevam italijanske in slovenske zakonodaje. Za načrtovano investicijo oziroma izvedbo

PORABA JAVNE RAZSVETLJAVE NA PREBIVALCA V TOLMINSKI OBČINI JE PRECEJŠNJA, saj dovoljeno mero presega skoraj za 50 odstotkov. Po trenutno veljavnih predpisih lahko letna poraba znaša največ 44,5 kilovatne ure na prebivalca v občini, medtem ko Tolminci porabimo kar 64 kilovatov na občana. Da bi stanje izboljšali, bodo do zaključka projekta jeseni 2014 v mestu Tolmin zamenjali oziroma prilagodili vseh 370 obstoječih svetilk in 17 prižigališč.

preenove javne razsvetljave so v projektu predvideli nekaj manj kot 560.000 evrov, kar znaša slabo polovico vseh sredstev.

Poleg občin Doberdob, Portomaggiore (Italija) in Šempeter - Vrtojba se izvedba enega od štirih pilotnih

projektov preureditve javne razsvetljave obeta tudi občini Tolmin, ki danes razpolaga s 1.122 javnimi svetilkami. Rezultati analize so namreč pokazali, da poraba javne razsvetljave na prebivalca v tolminski občini dovoljeno mero presega skoraj

za 50 odstotkov. Po trenutno veljavnih predpisih lahko letna poraba znaša največ 44,5 kilovatne ure na prebivalca v občini, medtem ko Tolminci porabimo kar 64 kilovatov na občana. Zato bodo do zaključka projekta jeseni 2014 v mestu Tolmin po besedah vodje projektne skupine partnerja iz Občine Tolmin mag. **Mirana Droleta** zamenjali oziroma prilagodili vseh 370 obstoječih svetilk in 17 prižigališč. Predvideni skupni stroški za tukajšnja gradbena dela, nakup zemljišč in nepremičnin ter nabavo opreme znašajo nekaj manj kot 93.000 evrov.

Projekt bo tako zagotovil pogoje za trajnostno javno razsvetlavo na čezmejnem območju, pilotni primeri pa bodo neposredno zmanjšali tudi vpliv svetlobnega onesnaževanja ter tako prispevali k ohranjanju ekosistema. Ob tem na Občini Tolmin dodajajo, da bodo s preurejanjem javne razsvetljave porabo in svetlobno onesnaževanje v prihodnje postopoma zmanjšali še na preostalih območjih občine.

Besedilo in foto: **Tatjana Šalej Faletič**

PREDSTAVLJAMO OBČINSKE SVETNIKE

Ime in priimek: DARJO VELUŠČEK, podžupan

Kraj bivanja: Poljubinj

Stranka: Z nekaterimi člani *Slovenske demokratske stranke* (SDS) smo se razšli v pogledu strpnega delovanja stranke na lokalnem oziroma občinskem nivoju, zato smo se trije izvoljeni svetniki združili v *Povezane neodvisne svetnike*.

Je to vaš prvi mandat v občinskem svetu? Ne, drugi.

Za kandidacijo sem se odločil, ker ... je prihodnost, predvsem pa kvaliteta življenja pri nas odvisna od posameznika oziroma od naše aktivnosti. Občutek, da imam veliko izkušenj na različnih področjih, je odločitev precej olajšal.

Glavni cilj, ki ga želite doseči v tem mandatu? Ogromno rezerv vidim v našem alpskem svetu – imamo

DARJO VELUŠČEK. Foto: **Tatjana Šalej Faletič**

gozdno bogastvo, ki je velik potencial za energetske samozadostnost, poleg tega pa bi lahko ob vlaganju v znanje, novo strojno opremo in ureditev gozdnih cest razvijali lesno industrijo ter posledično trgovino in revitalizacijo kmetijstva. Imamo tudi neokrnjene in neobdelane kmetijske površine, primerne za pridelavo neoporečne hrane. Rešitev vidim tudi v realizaciji

nizkocenovnih turističnih projektov, kot so na primer izgradnja kolesarsko-sprehajalne-tekaške poti ob Soči, ureditev vsebinsko bogate doline v Pologu, izkoristiti primerjalne prednosti Kobale in na Kobilji glavi z umestitvijo manjše sedežnice omogočiti zanimivo in pestro turistično ponudbo za izletnike, padalce, »down-hill« kolesarje, sankarce po umetni proggi in otroke (ureditev pravljice dežele itd.) ter hkrati revitalizirati bližnje planine. Moj cilj je prepričati svetnike, da lahko z naštetim brez vrtočlavih sanjskih sredstev povečamo turistični obisk in posledično dvignemo interes investitorjev, ki je trenutno nič, da investirajo v hotelske in druge dražje projekte. Skratka z razvojem turizma, kmetijstva in infrastrukture v celotni občini, izboljšati kvaliteto življenja in s tem obdržati prebivalstvo doma, kar je pogoj za dolgoročen obstoj današnje in bodoče industrije.

Sicer pa ta hip skozi nov zakon o TNP

trajnostno rešujemo tudi prihodnost naše gimnazije in dijaškega doma, kar je še eden izmed mojih prednostnih ciljev. Idejni projekt izgradnje bazena ob našem domu ni dobil podpore, zato se bo program plavanja in smučanja verjetno selil v Cerkno. Računam, da nam bo na gimnaziji uspelo pridobiti nov srednješolski program, kar pomeni poleg prenove programa ČŠOD tudi ponovno večanje vpisa dijakov v dijaški dom.

Kaj vas v življenju veseli? Najina dva otroka in trenutno kar trije vnuki, upam, da ne zadnji. Rad tudi fizično kaj postorim v hiši in njeni okolici, zaradi boljšega počutja in zdravja pa sem se začel več ukvarjati s tekom. Moji stalni spremljevalci so tudi glasba oziroma petje ter zimski športi – predvsem smučanje. Lani so me sicer pestile poškodbe, vendar upam, da bo letos bolje.

Pripravi: T. Š. F.

Dobra ocena za učinkovitost tolminske občinske uprave

Organizatorji letošnjih 6. dnevov občin in županov, ki se bodo v okviru konference *Zlati kamen* odvijali 13. marca na Brdu pri Kranju, bodo tokrat po besedah mag. **Edite Krajnović** postregli »preprosto dobre zgodbe manjših, malo večjih in tudi drobnih primerov navdihujoče prakse, ki so v pravem okolju dobili krila«. Udeleženci bodo lahko prisluhnili primerom dobrih praks posameznih slovenskih občin, govora pa bo tudi o razvoju lokalnih skupnosti v luči medobčinskega sodelovanja. Sledila bo okrogla miza na temo Vloga medijev pri spodbujanju lokalnega razvoja, za tem pa bodo organizatorji letos prvič slovesno podelili nagrade *Zlati kamen 2012* za najboljšo občino. Slednjo bo za učinkovito delo v občinski upravi letos prejela **Občina Logatec**, ki se je z indeksom učinkovitosti 95 (od najvišjega možnega 100) med 212 upravami izkazala najbolje. Glede na indeks učinkovitosti se je dobro odrezala tudi **Občinska uprava Občine Tolmin**, ki je z indeksom 72,9 pristala na 19. mestu. Na lestvico 30 najbolj učinkovitih so se poleg tolminske občinske uprave uvrstile še uprave treh severnoprimerjskih občin, in sicer **Občine Ajdovščina**, **Občine Kanal ob Soči** in **Občine Miren - Kostanjevica**.

Kot na spletni strani pojasnjujejo organizatorji, se v ozadju projekta skriva izvirna raziskovalna metodologija, ki omogoča primerjalno vre-

dnotenje med občinami. Ta je skupno delo konzorcija raziskovalcev slovenskih univerz in drugih raziskovalnih institucij. Na spletni strani je še razloženo, da so »v izračunu poleg stroškov občinske uprave (neto tekoči odhodki, zmanjšani za občinske rezerve) upoštevani še podatki o obsegu naložb v petih letih (neto vrednost, zmanjšana za vsoto državnih transferjev) in podatki o zadolženosti občine. Vse navedene vrednosti so v izračunu upoštevane kot relativne – preračunane so na prebivalca.«

Projekt *Zlati kamen*, ki ga v sodelovanju s podjetjema **Planet GV** in **SBR** razvija interdisciplinarna projektna skupina zunanjih strokovnjakov, je sicer namenjen lokalnim politikom in strokovnim delavcem v občinski upravi, uporaben in koristen pa je predvsem za občane vseh slovenskih občin. Glavni cilj se veže na lokalno samoupravo, znotraj katere odkrivajo in prenašajo primere dobrih praks. Na ta način želijo spodbuditi razvoj dobrega upravljanja, ki dviguje kakovost življenja občanov.

Tatjana Šalej Faletić

Vir: <http://www.zlatikamen.si/projekt-zlati-kamen/>

Išče se »naj idejni osnutek« za zbirateljske kovance ob 300-letnici punta

V želji, da se 300-letnica velikega tolminskega punta obeleži tudi na priložnostnih kovancih, je **Občina Tolmin** maja 2010 **Banki Slovenije**, ki za Republiko Slovenijo (RS) opra-

vlja strokovne in tehnične naloge v zvezi z izdajo priložnostnih kovancev, poslala pobudo s predlagano temo. Gre za kovance, ki jih izdelajo ob različnih dogodkih, na primer ob humanitarnih, političnih, kulturnih, športnih, zgodovinskih, znanstvenih in drugih priložnostih. Takšni kovanci se od tistih v obtoku razlikujejo po najmanj dveh značilnostih: barvi, premeru ali teži in so izdelani iz zlata, srebra ali kovin, ki jih določi **Vlada RS**.

Kot pojasnjujejo na **Banki Slovenije**, se spominski kovanci izdajo letno ob enem dogodku in imajo širši pomen. Po velikosti, kemijskih in fizičnih lastnostih so enaki tečajnemu kovancu za dva evra in jih zato lahko najdemo v obtoku vseh držav evroobmočja. Za razliko od spominskih se zbirateljski kovanci izdajajo ob največ dveh dogodkih na leto in imajo za Republiko Slovenijo splošni pomen. V naši državi veljajo kot zakonito plačilno sredstvo, ocenjeno po njihovi nominalni vrednosti, medtem ko je vrednost teh kovancev v drugih državah zgolj numizmatične narave.

Od skupno 24-ih predlogov, ki jih je omenjena banka posredovala na Vlado RS, je slednja s posebno uredbo določila, da se v letu 2013 na spominskem kovancu za dva evra obeleži 800. obletnica obiskovanja Postojnske jame, medtem ko bodo zbirateljski kovanci spominjali na 300. obletnico velikega tolminskega punta. Za oblikovanje idejnih osnutkov priložnostnih kovancev, izdanih

v letu 2013, je Banka Slovenije že razpisala javni anonimni natečaj, ki bo odprt vse do 17. marca.

Poleg tega so na svoji spletni strani objavili tudi vabilo za sodelovanje pri oblikovanju predloga posameznih dogodkov, ob katerih bi se v letih 2014 in 2015 izdali priložnostni kovanci. Do konca aprila je tako še čas, da oddate svoje pobude in predloge s kratkimi utemeljitvami.

Tatjana Šalej Faletić

Srečanje slovencev z obeh strani meje

Tolmin je letos prvič gostil tradicionalno 42. srečanje Slovencev Videmske pokrajine in Posočja, ki je lani potekalo v Bovcu, vsa leta pred tem pa v Kobaridu. V prostorih tolminske občine sta goste sprejela **Zdravko Likar**, načelnik Upravne enote Tolmin, in tolminski župan **Uroš Brežan**. Na prvem delu srečanja, na katerem so se zbrali župani iz Nadiških in terskih dolin, Rezije, Kanalske doline in njihovi posoški kolegi – poleg tolminskega župana, še **Darja Hauptman**, županja Občine Kobarid, medtem ko je bovško občino zastopal podžupan **Davor Gašperčič** –, so se v razpravi dotaknili tem, vezanih na kohezijsko politiko in predlog načrtovane trase gradnje čezmejnega 400 MW daljnovoda Okroglo-Videm. Ker naj bi načrtovano traso speljali prav čez Posočje, Nadiško dolino ter prek Čedad do Vidma, so se udeleženci zaskrbljeno spraševali, kakšne posledice bi tak poseg v naravo prinesel

Utrinki

»TEM LJUDJE ŠE VEJO, KEJ JE DIJO AN KEJ JE ŠPAS«

Trenta – »Tem gore u hribeh tem je dna mihna was, tem ljudje še vejo, kej je djlo an kej je špas.« (**Jože in Samir Kobler**) ... To so na pustno soboto ponovno dokazali tudi Trentarji, ki so se zbrali v središču vasi in v složni skupinski maski obiskali vse domačine. Pot jim je krajšala domača pesem harmonike, želodčki so bili polni slastnih krofov, koš pa se je šibil pod nabranimi dobrotami.

Ker so starejše generacije domačinov veljale za odlične in zanesljive gornike, je tudi letošnja maska sledila spomenu preteklosti. Zbrani so predstavili reševanje v gorah, enotnost starejših in novejših tehnik. Uspešno rajanje po poteh Trente so navkljub staremu pustnemu izročilu, da naj bi pust pregnal zimo, trentar-

TRENTARJI SO SE LETOS ZAMASKIRALI V GORSKE REŠEVALCE – Ker so starejše generacije domačinov veljale za odlične in zanesljive gornike, je tudi letošnja maska sledila spomenu preteklosti. Foto: arhiv Ane Zornik

ske maskare zaključile s srčno željo po letošnjem prvem snegu in belih zimskih počitnicah ... In glej čudo! Naslednje jutro so drobni beli kristali pobelili gozdne poti, kamor se je preselil prešerni smeh in veselje otrok.

Ana Zornik, Trenta

RDEČEMU KRIŽU ZAPISANI DESET LET

Podbrdo – V zgornjem delu Baške grape je deseto obletnico delovanja v sedanji sestavi zaokrožil Krajevni odbor Rdečega križa (RK) Podbrdo, Stržišče in Hudajužna, ki deluje v okviru Območnega združenja (OZ) RK Tolmin. Ta deluje na območju, kjer se število in delež starejših prebivalcev povečuje in kjer ni večjih zaposlitvenih možnosti. Zato neneh-

okolju in tukajšnjim prebivalcem. V sklepih, ki so jih sprejeli ob koncu srečanja, so pozvali podjetji **ELES – Elektro Slovenija d.o.o.** in **Terna d.o.o.**, da v roku enega meseca sporočita, kje točno naj bi potekala predvidena trasa daljnovoda. Vedeti želijo tudi, kje naj bi daljnovod prešel iz slovenske na italijansko stran. Poleg tega so pozvali **Vlado RS** in **Vlado Dežele Furlanije Julijske krajine**, da se v izvajanju aktualnega čezmejnega programa Slovenija – Italija 2007–2013 zavzameta za izvedbo zadnjega razpisa za male projekte, ki je že predviden v aktualnem Operativnem programu. V zvezi s snovanjem čezmejnega sodelovanja v naslednjem finančnem obdobju (2014–2020) pa obe vladi pozivajo, da že v najzgodnejši fazi načrtovanja smernic, ciljev in prednostnih nalog programa vključijo predvsem čezmejne občine in da zmanjšata sedanje upravičeno območje čezmejnega sodelovanja – to se v tem trenutku veže na deželo Furlanijo Julijsko krajino na italijanski in Severno Primorsko, Južno Primorsko, Gorenjsko ter Notranjsko-kraško regijo na slovenski strani.

Drugi, bolj kulturno obarvan del srečanja je potekal v tolminskem Kinogledališču. S Slovenci z obeh strani meje zapolnjena dvorana je lahko prisluhnila pozdravnemu nagovoru tolminskega župana Brežana, medtem ko je zbrane v imenu Slovencev Videmske pokrajine nagovoril **Michelle Coren**, sicer podžupan Občine Dreka. V svojem nagovoru je pouda-

42. SREČANJE SLOVENCEV VIDEMSKE POKRAJINE IN POSOČJA JE LETOS PRVIČ GOSTIL TOLMIN – V prostorih tolminske občine sta goste sprejela **Zdravko Likar**, načelnik Uprave enote Tolmin, in tolminski župan **Uroš Brežan**.

LETOŠNJI GUJONOV PRIZNANJE sta »za dolgoletno osveščanje Slovencev v Videmski pokrajini in tkanje prijateljskih vezi s Posočjem« prejela časopisa **Novi Matajur** (na sliki je urednica **Jole Namor**) in **Dom** (urednik **Ezio Gošnjak**). Priznanji je urednikoma ob tej priložnosti izročil **Zdravko Likar**, ki ga je Coren v svojem govoru predstavil kot »dušo novoletnih srečanj in ostalih stikov s Slovenci v zamejstvu.«

ril, da danes razpolagajo z ustreznimi zakonodajnimi sredstvi, kot sta zaščitni zakon št. 38/2001 in deželni zakon št. 26/2007, ki sta omogočila priznavanje pravic Slovencev onkraj meje. »Oba zakona ponujata res velike priložnosti, ne da bi zahtevala posebne obveznosti. Nam pa pripada naloga, da jih najbolje izkoristimo in dopolnimo. Zavedati se moramo, da z izvajanjem in uveljavljanjem zakonov za zaščito slovenske narodne skupnosti v Italiji so državne in deželne ustanove na naši strani. Nenazadnje pa sama posebna avtonomija dežele Furlanije Julijske krajine izhaja prav iz prisotnosti slovenske manjšine na njenem ozemlju.« Ob tem pa je Coren pozval tudi posoške župane, da »naj ne pletejo odnosov s kolegi na italijanski strani mimo manjšine. Ko imajo sestanke z upravitelji z italijanske strani, naj se poprej vedno posvetujejo s slovenskimi organizacijami, še posebej s krovnicima organizacijama SSO in SKGZ, ki ju je dežela Furlanija Julijska krajina nedavno priznala za referenčno točko slovenske manjšine.« Slednji jim bosta znali pojasniti, kakšen odnos imajo določeni potencialni partnerji do Slovencev v vsakdanu.

Slavnostni govornica letošnjega srečanja je bila podpredsednica Državnega zbora **Ljudmila Novak**, program pa so zapolnili mladi iz društva **Zvonko** in **Beneškega gledališča**, **Glasbene šole (GŠ) Tolmin** in **GŠ Špeter** ter zbora **Naše vasi** iz Tipane in **Znamenje** iz Volč.

Besedilo in foto: **Tatjana Šalej Faletič**

Utrinki

no spremlja težave na različne načine ogroženih ljudi in območnemu združenju posreduje potrebe po humanitarni pomoči. Poleg tega poskrbi, da socialno šibki dobijo materialno pomoč v obliki paketov s hrano, odbor pa se je posebej pohvalno angažiral ob poplavih, ki so v zadnjem desetletju tudi v Podbrdu in bližnji okolici pustošile kar dvakrat – leta 2004 in leta 2007.

Njegovi člani vsako leto na družabno popoldne povabijo tudi tiste krajanke, ki so v svoji knjigi življenja popisali več kot 80 listov. Pri tem jih z velikim razumevanjem finančno podpirajo krajevne skupnosti (KS) Hudajužna, Podbrdo in Stržišče. Zadnje takšno srečanje je bilo jubilejno, deseto. Od 72 povabljenih je zdravje udeležbo dopuščalo le 45 udeležencev. Poleg predsednika Krajevnega odbora RK **Filipa Torkarja** sta jih

KRAJEVNI ODBOR RDEČEGA KRIŽA PODBRDO, STRŽIŠČE IN HUDAJUŽNA – Vrednote prostovoljstva in solidarnosti v odboru uresničujejo predsednik **Filip Torkar** (tretji iz desne) in devet aktivistk, s članarino pa jih podpira 223 krajanov. Ob jubileju se jim je pridružil še predsednik OZ RK Tolmin **Valerij Bizjak**. Foto: **Cveto Zgaga**

ob tej priložnosti nagovorila še predsednik OZ RK Tolmin **Valerij Bizjak**, ter predstavnik KS **Jože Daksober**. Dobra volja, ki sta jo natrosila člana Društva Baška dediščina, se je stopnjevala, ko je 82-letna **Francka Drole** zaigrala na harmoniko in udeležence spodbudila k petju. In kaj so si ob jubileju zaželeli člani odbora? Pravijo, da več mladih v svojih vrstah. Morda se jim želje izpolnijo prav v letošnjem letu medgeneracijske solidarnosti.

Olga Zgaga, Društvo Baška dediščina

DOBRA ODSKOČNA DESKA ZA MLADE GLASBENICE

Severna Primorska – V slovenskem prostoru že vrsto let poteka Tekmovanje mladih glasbenikov Slovenije, ki ga krajše poimenujejo kar

Sliši se keltskih konj topot

V tednu, ko smo praznovali kulturni praznik, je **Tolminski muzej** odprl novo občasno razstavo s pomenljivim naslovom **Keltskih konj topot: najdišče Bizjakova hiša v Kobaridu**. Da, uganili ste. Gre za tiste Kelte in njihove konje, ki že dobro leto bogatijo zgodovino Posočja in o katerih smo ob njihovem odkritju v **EPlcentru** že pisali.

Imenitno najdbo je med opravljanjem arheološkega nadzora nad gradbenimi deli na Gregorčičevi ulici v Kobaridu odkrila arheologinja iz Tolmina **Teja Gerbec**. Tako kot pri marsikaterem izjemnem arheološkem odkritju je bilo tudi pri tem zakopu takoj opaziti nekatera svojstva. Če za začetek pogledamo samo lokacijo najdbe ... Najdišče se nahaja neposredno pod Gradičem, kjer je stala kobariška prazgodovinska in rimska naselbina, in hkrati nedaleč od pripadajočega grobišča. Prav zaradi lege pod cestnim nasutjem glavne kobariške ulice, ki je bila do izgradnje obvoznice tudi glavna povezava Kobarida z Bovško, je bilo najdišče v preteklosti z različnimi posegi v tla že poškodovano.

Prve predmete dvignila žlica gradbenega stroja

Arheološka zgodba novega najdišča, poimenovanega po domačem imenu na Gregorčičevi 19, se je začela odvijati 23. junija 2010, ko so se v žlici gradbenega stroja pokazali

ŽIVLJENJE KELTOV V MLAJŠI ŽELEZNI DOBI je na odprtju razstave na slikovit način v besedi, sliki in kostumu ter s pomočjo replik arheoloških predmetov z različnih evropskih najdišč prikazal likovni pedagog **Jože Brunčko** iz Radelj ob Dravi. Foto: Marko Grego

prvi predmeti. Železni keltski meči, ki so bili ob tem odkriti, so bili upognjeni, kar je sicer značilno za orožje, pridano v keltske grobove. Šele konservatorsko delo na omenjenih predmetih je razkrilo, da so bili ti meči sprva ravni in so se zvili pod težo stroja. Ob mečih je bilo še več

železnih in posameznih bronastih odlomkov – tedaj le s težavo prepoznavnih delov ščitov, sulic ter druge opreme bojevnikov in konj. Območje znotraj gradbenega izkopa je za kratek čas zasedla skupina arheologov, ki je najdišče raziskala na približno 15 m². Čeprav je bil del najdišča ne-

dotaknjen in natančno raziskan, se njegova razlaga strokovnjakom še vedno izmika. Kljub temu pa so nekatera dejstva neizpodbitna.

Arheološke raziskave so namreč odkrile zakop več konj, posamezne kosti drugih živali, med kostmi in pod njimi pa je bilo različno orožje in vojaška oprema, deli konjske opreme ter posamezni predmeti osebne keltske noše. Večina najdb je torej povezanih s keltskimi konjeniki, nekaj najdb (na primer železen srp, železova žlindra, bakrova talina in lončenina) pa je znotraj tovrstnega zakopa težje razločljivih.

Odkriti skeleti verjetno sedmih konj zahodne vrste

Lepota in značaj teh zadnjih kobariških najdb sta se pokazala šele po temeljitih konservacijskih posegih, ki jih je opravil **Jože Lorber**. Takrat je postalo dokončno razvidno, kaj vse je bilo na Gregorčičevi ulici odkritega. Bogat material in zanimiv kontekst najdbe sta predstavljala izziv pri postavitvi razstave, ki naj bi prikaza-

Utrinki

► **TEMSIG.** Tekmovanje poteka v dveh delih, in sicer na regijski nato pa še na državni ravni. Na slednjo se uvrstijo le tisti mladi glasbeniki, ki na regijski ravni dosežejo 90 točk in več. Glasbenike ocenjuje žirija, ki glede na doseženo število točk podeli zlato (90 do 100 točk), srebrno (80 do 89.99 točk) in bronasto priznanje (70 do 79.99 točk). Vsi ostali tekmovalci dobijo za udeležbo priznanje. Ker se na tekmovanju zahteva visoka raven glasbenih sposobnosti in znanj, se nanj prijavijo le najboljši učenci nižjih, srednjih in visokih glasbenih šol (GŠ). Tekmovanje je razpisano za različne discipline – in-

strumente in različne starostne kategorije; razpis za iste instrumente pa se ponovi na tri leta.

Tudi na GŠ Tolmin se tega renomiranega tekmovanja, kjer naši učenci in učitelji vedno znova dosegajo vidne rezultate, udeležujemo že vrsto let. V letošnjem šolskem letu je bilo tekmovanje razpisano v disciplinah: godala (violina, viola, violončelo, kontrabas), brenkala (kitara, harfa, citre), komorne skupine s pihali, orgle in solfeggio. Regijskega tekmovanja, ki se je med 14. in 17. februarjem odvijalo na različnih GŠ Zveze Primorskih glasbenih šol (ZPGŠ), se je z naše šole udeležilo kar šest

učencev in ena komorna skupina. Vsi so se izvrstno odrezali, petim pa je uspel preboj na državno tekmovanje, ki bo potekalo od 12. do 22. marca na dolenskih GŠ. Zlato priznanje so si priigrale kitaristka **Nina Čebokli** (mentorica **Mirjana Antih Čebokli**), violinistke **Hana Bizjak** (mentor **Marko Kodelja**), **Eva Klanjšček** in **Kaja Ladava** (mentorica **Mojca Križnič**) – korepetirala jih je učiteljica klavirja **Erika Bizjak** –, ter trio flavt v zasedbi flavtistik **Karin Čerin**, **Nike Lapanja** in **Pie Stergar** (mentorica **Maja Klanjšček**). Na tekmovanju sta nastopili tudi **Vita Kovačič** s harfo (mentorica

Marina Ružić) in **Lana Trost** s kitaro (mentor **Sebastjan Grego**).

Maja Klanjšček, ravnateljica GŠ Tolmin

V BAŠKI GRABI JE ZAZVENELA PESEM

Grahovo ob Bači – V organizaciji Krajevne skupnosti (KS) Grahovo ob Bači se je v začetku leta pred polno dvorano odvijalo Peto srečanje pevskih zborov (PZ) Baške grape. Predstavilo se je pet med seboj precej različnih pevskih sestavov. Skoraj vsi so že uveljavljeni in imajo za seboj lepo število nastopov. Taki so Ženski PZ Sožitje Podmelec (zborovodja **Maks**

la najdišče samo, obenem pa nakazala tudi možno zgodbo o Keltih, ki jim doslej v Posočju še nismo bili priča. V dobrem letu od odkritja je bila, predvsem po finančni zaslugi **Ministrstva RS za kulturo** (MK), ki je uvidelo pomembnost najdbe, razstava s spremnim razstavnim katalogom pripravljena.

Zasluge za celostno predstavitev najdišča ima tudi dr. **Borut Toškan** z Inštituta za arheologijo pri ZRC SAZU, ki je opredelil živalske kosti. Ugotovil je, da so bili na najdišču odkriti skeleti najverjetneje sedmih konj, ki so – zanimivo – zahodne vrste, torej zelo verjetno keltski. Za fotografije predmetov je poskrbel etnolog Tolminkeskega muzeja **Marko Grego**, veliko delo pa sta opravila tudi recenzenta besedil dr. **Dragan Božič** in dr. **Mitja Guštin**, oba poznavalca arheologije mlajše železne dobe in Kelto.

Vprašanje (ne)prisotnosti Kelto v Posočju

Z odkritjem in razstavo je povsem na novo ovrednotena prisotnost Kelto v Posočju, tega bojevitiga ljudstva, ki je zaznamovalo mlajšo železno dobo velikega dela Evrope, od Španije in Francije do Britanskega otočja, srednjeevropskega prostora in Male Azije.

V Sloveniji smo do tega trenutka Kelte glede na raziskano materialno kulturo 3. in 2. stoletja pr. n. št. prepoznali na Štajerskem, Dolenjskem in v osrednji Sloveniji, medtem ko je današnja zahodna Slovenija v tem času živela v starejšeeželeznodobni tradiciji in so bili keltski sledovi izredno redki. Še vedno ostaja odprto vprašanje, kdo so bili in od kod so

ŽELEZNI KONJSKI BRZDI. Foto: Marko Grego

prišli »kobariški« Kelti. Možne odgovore na to vprašanje je na odprtju razstave nakazal tudi slavnostni govornik dr. **Andrej Gaspari** s kulturnega ministrstva, sicer arheolog z velikim znanjem s tega področja, ki pa se je, zgolj mimogrede, dotaknil tudi aktualne tematike združevanja ministrstev.

Arheološko najdišče predstavljeno kar v naravni velikosti

Z uvodnimi mislimi je razstavo teh izjemnih najdb, ki so zahodnemu delu Slovenije dale nove razsežnosti, uradno odprla direktorica Tolminkeskega muzeja mag. **Damjana Fortunat**

Černilogar. Sicer pa si jo je že prvi dan ogledalo okoli 150 obiskovalcev, med katerimi je bila tudi kobariška županja **Darja Hauptman**. Razstava, postavljena znotraj ene same vitrine, na atraktiven način prikazuje, kako

je bil med arheološkimi raziskavami najdišča zabeležen pogled na dogodek, ki se je pred približno 2.300 leti zgodil v Kobaridu. Velikost izkopnega polja je omogočala, da je delno raziskano arheološko najdišče predstavljeno v svoji naravni velikosti. Podlago v vitrini daje risba tlorisa raziskanega prostora, ki prikazuje odkrite živalske kosti ter najdbe. Natlačna najdiščna dokumentacija je ustvarjalcem razstave omogočila, da so lahko najdbe v vitrini položene tako, kot so ležale znotraj zakopa v času odkritja.

Sicer pa razstavo bogati devet simpatično oblikovanih panojev, katerih podoba je ustvarila oblikovalka **Ana Hawlina**. Tolminkski muzej pa je ob pomoči kulturnega ministrstva in **Občine Tolmin** ob tej priložnosti izdal tudi slovensko-angleški katalog na 78 straneh, ki je hkrati vodnik po razstavi in podaja pregled kobariške arheološke krajine ter mlajše železne dobe v Posočju. Katalog s tridimi platicami in ličnima risbama ilustratorke **Tine Volarič** so domiselno oblikovali v podjetju **Gaya Cerkno d. o. o.**

Avtorja razstave in kataloga, arheologa **Teja Gerbec** in **Miha Mlinar**, Tolminkski muzej

Imenitne keltske najdbe iz Kobarida si bodo lahko obiskovalci v **Tolminkem muzeju** ogledali predvidoma do konca maja, razstava pa bo kasneje na ogled tudi v **Gorenjskem muzeju** v Kranju, **Mestnem muzeju** v Ljubljani in morda še kje.

Za promocijo posoške kulturne dediščine bi bilo izjemno, če bi v jezikovno spremenjeni različici razstava gostovala tudi v tujini – morda v Italiji ali Franciji. Slednja je privlačna predvsem iz strokovnega vidika, saj so bile prav tam odkrite skoraj identične primerjave za posamezne predmete iz Kobarida (na primer za izjemno bronasto votlo zapestnico s posebnim načinom zapenjanja in površino, okrašeno z značilno keltsko figuralno motiviko).

Utrinki

Drole), Vokalna skupina **Snežet** (umetniški vodja **Miloš Leban**), moška pevska sestava **Vocal »Bača«** Podbrdo (umetniška vodja **Marta Volf Trojer**) in Pevska skupina **Kresn z Idrije** pri Bači (umetniški vodja **Miloš Leban**). Prvič pa so na srečanju zapela dekleta iz Podmelca, ki so pred letom svoje pevske moči združile v Vokalno skupino **Flande** (umetniška vodja **Anja Kavčič**). Iz svoje bogate bere naštudiranih skladb je vsak sestav zapel štiri. Uživali smo ob slovenskih ljudskih pesmih, dalmatinskih skladbah in popevkah. Vsakoletno srečanje dviga kulturni dialog med pevci Baške grape,

PETO SREČANJE PEVSKIH ZBOROV BAŠKE GRAPE – Vsakoletno srečanje dviga kulturni dialog med pevci Baške grape, hkrati pa jim služi kot orientacija za nadaljnje pevske udejstvovanje. Na fotografiji je pevska skupina **Kresn z Idrije** pri Bači. Foto: **Alenka Zgaga**

hkrati pa jim je tudi orientacija za nadaljnje pevske udejstvovanje. Nenaadnje jim prinaša tudi edinstveno priliko za spoznavanje in druženje. Domače Kulturno društvo **MePZ »Ivan Kokošar«**, ki letos ni nastopilo, pa je domačemu gasilskemu društvu namenilo donacijo za novo gasilsko vozilo.

Olga Zgaga, Društvo Baška dediščina

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Bogastvo podeželja ob Smaragdni poti

Projekt Prehrana in tradicija v Zgornjem Posočju (NIP 2011) je sofinanciran s pomočjo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Za vsebino informacij je odgovoren LAS za razvoj. Organ upravljanja za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013 je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

Med

Da med prihaja z neba, so verjela že stara ljudstva. Njegov izvor je povzročal preglavice tudi priznane grškemu modrecu Aristotelu, saj ga ni znal natančno pojasniti. Najbolj verjetna se mu je zdelala teorija, da čebele že pripravljenega nabirajo na cvetovih. Za današnji čas naravnost smešna pa je hipoteza naravoslovcev, ki so v letih od 23 do 79 našega štetja menili, da je med bržkone nebeški znoj ali zvezdna slina. Danes o njegovem izvoru ni več dvoma, saj vemo, da gre za gosto tekočo ali pa naravno kristalizirano živilo naravnega izvora in sladkega okusa, ki ga izdelajo čebele.

Kopije nekaterih najstarejših zapisov, starih tudi več kot 4.000 let, pričajo, da so med kot vsakdanje zdravilo uporabljali že stari Egipčani. Služil jim je v boju proti bolečinam v želodcu, zaprtju in zastoju urina, pa tudi kot mazilo za pospeševanje celjenja ran, opeklin, zdravljenje okužb oči, zvinov in neigljivih sklepov. Med pa je bil in ostaja nepogrešljiv spremljevalec kitajske tradicionalne medicine. V zdravilne in kulinarične namene (med drugim tudi za konzerviranje mesa in divjačine) so ga uporabljali tako stari Grki kot Rimljani. Vse do začetka 20. stoletja, ki velja za nekakšno prelomnico v razcvetu farmacije, je bil med nepogrešljiv za lajšanje številnih težav. Danes ponovno postaja vse bolj zanimiv tudi zaradi novih znanstvenih dognanj o tem neprecenljivem daru narave.

PRIDOBIVANJE

Med je le eden od čebeljih produktov. Pridelan je iz nektarja (sladkega cvetnega soka), lahko pa tudi iz mane (sladek izloček drobnih listnih uši, kaparjev in pršic, ki živijo na listih listavcev in iglavcev).

Medičino (nektar oziroma mano), ki jo čebele na paši posrkajo ter prenašajo v panj, predelajo v svojih mednih želodčkih, dodajo izločke svojih žlez ter zgostijo, posušijo in pustijo dozoreti v satovju. Kar štiri do pet dni traja, da se medičina predela v med in šele popolnoma zrelega nato čebele v celicah pokrijejo z voščenimi pokroveci.

VRSTE MEDU

Danes poznamo okoli 2.000 različnih vrst medu, ki se razlikujejo po barvi, okusu in po sestavi. Že zelo majhne spremembe v količini različnih organskih in anorganskih snovi v medu vplivajo na spremenjeno barvo, vonj in okus. Glede na barvo ločimo svetli in temni med ter takega z vmesnimi otenki. Čim temnejša je njegova barva, tem več mineralnih snovi, aminokislin, beljakovin in drugih dušikovih snovi ter barvil vsebuje. Vendar pa je temnejši barvni odtenek medu lahko tudi posledica Maillardove reakcije, ki nastane med sladkorji in aminokislinami. Med pa lahko potemni tudi zaradi karamelizacije sladkorjev v primeru segrevanja pri previsokih temperaturah. Na barvo pa lahko vpliva tudi skladiščenje – proces kristalizacije medu namreč prispeva k nekoliko bolj svetli barvi.

Glede na izvor ločimo med na cvetlični, sortni in med iz mane.

Cvetlični med je mešan, saj je pridelan iz medičin različnih vrst cvetic. Je svetle do zlato rjave barve in je zelo aromatičen, vendar pa za razliko od nekaterih drugih sort ne vsebuje veliko mineralov. Toči se ga od pomladi do jeseni. Ker v Slovenji travnike običajno kosijo pred cvetenjem, ga pri nas ni prav veliko. Kot cvetlični med pa se pri nas prodajajo tudi mešani medovi akacije, lipe, kostanja ...

O **sortnem medu** govorimo, kadar je med izdelan pretežno iz medičine določene rastlinske vrste. Tako na primer poznamo:

- **akacijev med** – zanj je značilno, da

je sladek, zelo tekoč in zelo svetel, skoraj brez barve do nežno rumen. Po različnih predelih Slovenije se med razlikuje tako po barvi kot po okusu. Običajno ga točijo od maja do junija. Vsebuje manj mineralov. Ker vsebuje več fruktoze kot glukoze, zelo počasi kristalizira;

- **hojev med** – tekoči hojev med je temno rjave barve z zelenkastim odsevom, če se strdi, kar se pripepi redko, pa postane zelo trd in sivorjave barve. Je zelo prijetnega okusa, ki spominja na smolo in žganje. Točijo ga poleti, lahko pa tudi še septembra. Vsebuje minerale;
- **kostanjev med** – tekoči kostanjev med je rjavkastordec barve, v strjeni različici pa je bolj rjavkast in debelozrnat. Ker vsebuje več fruktoze, kristalizira počasneje. Kostanjev med vsebuje tudi precej zrnc cvetnega prahu, kar mu daje grenak okus in vonj po pelinu. Sicer pa je pogosto mešan z lipovim. Točijo ga tako kot lipovega, v juniju in juliju. Vsebuje veliko mineralov (rubidij, mangan, kalcij);
- **lipov med** hitro prepoznamo po njegovi značilni svetlo rumeni barvi z zelenosivim odsevom, pa tudi po značilnem okusu in vonju. V ustih pušča močan, rahlo pekoč in dolgotrajen okus. Pridelan je iz nektarja ali iz mane. Lipov med iz nektarja kristalizira hitro, iz mane pa počasneje. Tako kot akacijev tudi lipov med ni ravno najbogatejši z minerali. Točijo ga junija in julija;
- **smrekov med** bomo najhitreje našli na Gorenjskem ali Štajerskem, dru-

gje pa je pogosto pomešan s cvetličnim medom. Tekoči med je gost, rjavkastordec barve in ima značilen okus po smoli. Kristalizira različno hitro. Točijo ga junija, vsebuje pa veliko mineralov.

Med iz mane je mešan gozdni med, ki ima močno, polno aromo, je sladek in svetlo do temno rjave barve. Vsebuje veliko fruktoze, zato počasneje kristalizira. Je zelo bogat z minerali, predvsem z železom, manganom in kobaltom. Točijo ga julija in avgusta.

SESTAVINE

Naravni med je živilo z visoko energijsko in hranilno vrednostjo. Vsebuje 70 do 80 odstotkov različnih sladkorjev, 17 do 22 odstotkov vode, preostanek pa tvorijo mineralne snovi (natrij, kalij, fosfor, kalcij, silicij, magnezij, železo, mangan, baker), vitamini (B kompleks, C, pantotenska, nikotinska in folna kislina, biotin), encimi (invertaza, fosfataza, amilaza, katalaza), hormoni, inhibine (snovi, ki zavirajo razvoj bakterij, kot je vodikov peroksid), kisline (solna, fosforna, ocetna, jabolčna, citronska, mlečna, mravljična – te izvirajo iz čebeljih ustnih slinavk), beljakovine (aminokisline), eterična olja in rastlinska barvila (flavonoidi).

V medu prevladujejo manj kompleksni, enostavni sladkorji, ki so lahko prebavljivi in prehajajo v kri bolj ali manj direktno. Največ (30 do 42 odstotkov) je monosaharidov (fruktoza, glukoza), nekaj je disaharidov (saharoza, maltoza), manjši delež pa predstavljajo tudi polisaha-

ridi (dekstrini¹ ipd.). V medu najdemo tudi mineralne snovi (na primer: železo, baker, mangan, fosfor, itd.), prisotni so tudi encimi, ki pridejo v med predvsem iz čebeljih žlez, delno pa tudi iz nektarja in cvetnega prahu. Med njimi je pomemben encim invertaza, ki je pomemben za dozorevanje medu, v človekovem organizmu pa pretvarja navaden sladkor v enostavne. Invertaza ni obstojna na visoke temperature in se pri daljšem segrevanju na temperaturi 45°C ali pri krajšem segrevanju nad 70°C razkroji.

Od hormonov je pomemben acetilholin, ki je kemični prenašalec dražljajev pri živčnem sistemu.

PRIPRAVA HRANE

Uporaba medu pri pripravi hrane je vsestranska. Že res, da samega ne uživamo kot glavno jed, je pa zato odlično dopolnilo različnim jedem in pijačam. Med izboljša okus vsakega mesa, še posebej okus jagnjetine, svinjine, pa tudi govedine. Močno poudari tudi dišave, zelišča in celo pekoče feferone. Lahko se uporablja za pripravo marinad in prelivov za perutnino, saj daje mesu bleščeč videz, izboljša pa tudi okus mesa. Tudi okus zelenjavnih jedi, predvsem solat se izboljša, če se jih prelije z medenim prelivom. Da o številnih sladica, pecivih z medom niti ne izgubljam besed. Receptov za pripravo jedi z dodatkom medu je zares veliko. Za pokušino vam tokrat ponujamo:

MEDENI LIMONOV PRELIV

Pripravimo si piščančjo solato iz popečenih koščkov piščančjega mesa, zelenjave in sadja po izbiri.

Vse skupaj prelijemo in premešamo s slastnim prelivom, ki ga pripravimo tako, da k 1 žlici medu dodamo sok in nastrgano lupinico ene pomaranče, delčke 2 limet, 2 žlici narezanega pehtrana in 4 žlice oljčnega olja.

POMOČ PRI LAJŠANJU TEGOB

Eno od pomembnih spoznanj, vezanih na med, je, da je mirtin med zaradi svojega antibakterijskega delovanja priporočljiv za dolgoročno zdravljenje pri okužbah s streptokoki skupine A ter stafilokoki. Tako se na primer mirtin med v tujini uporablja v obvezah za opekline in rane.

- Z medom lajšamo in zdravimo **čire, preležanine, bule, pike žuželk,**

Foto: Scott Bauer / Wikipedia

ognojke, opekline, pooperativne okužbe ...

- **Izboljšuje stanje anemičnosti** – v kombinaciji z vršički mladih kopriv je med odličen vir železa (štiri skodelice mladih koprivovih vršičkov poparimo za nekaj minut, da se ti zmehčajo, odcedimo in damo na krožnik ter prelijemo z medom).

- **Lajša tegobe potovalne bolezni (slabosti)** – če zmešamo eno žlico medu z eno žlico zmletega ingverja ter dodamo k litru ingverjevega čaja ali vode, dobimo pijačo, ki pomaga pri potovalni bolezni.

Razlogov za zdravljenje učinkovanje je več, eden od njih je zagotovo visok delež sladkorja in nizka vsebnost vlage ter posledično osmotsko učinkovanje na žive celice – tudi bakterijske, zaradi česar se te, če pridejo v stik s takim medijem, izsušijo in se tako ne morejo razmnoževati. Razvoj bakterij preprečujejo tudi v medu prisotne kisline. V medu je v majh-

nih količinah prisoten tudi vodikov peroksid, ki prav tako zaviralno deluje na razvoj bakterij.

NEGA IN KOZMETIKA

Če boste samo pokukali na spletne strani, boste dobesečno zasuti s številnimi kozmetičnimi napotki, povezanimi z medom. Mi vam tokrat svetujemo, kako s pomočjo medu izboljšati stanje ter voljnost las in lasišča ter kako v tem zimskem času poskrbeti za zdravo in navlaženo kožo.

ŠAMPON PROTI PRHLJAJU

Potrebujemo:

- 1 čajno žličko posušenega rožmarina
- 1 čajno žličko posušenega timijana
- 2 do 3 skodelice vrele vode
- 1 žlico medu
- 2 do 3 skodelice jabolčnega kisa

Zelišča damo v posodo in jih prelijemo z vrelo vodo. Pokrijemo in pustimo stati 20 minut. Ko tempera-

tura nekoliko pade, dodamo med in mešamo toliko časa, da se raztopi. Mešanico prelijemo v steklenico, dodamo jabolčni kis in dobro pretresemo, da se sestavine dobro premešajo. Lase navlažimo in vanje vtremo nekaj tako pripravljenega šampona ter splaknemo. Preostali šampon shranimo na hladno in suho mesto.

HRANLJIVA IN VLAŽILNA KREMA ZA OBRAZ

Potrebujemo:

- 2 žlici medu
- 1 rumenjak
- 1 žličko mletega cimeta²

Med, rumenjak in cimet premešamo ter tako pripravljeno masko nanesemo na obraz. Pustimo delovati 15 minut, nakar speremo z mlačno vodo.

Lahko pa si zmešamo tudi žličko medu z enim rumenjkom in žličko sveže smetane ter tako pripravljeno masko nanesemo na obraz.

STE VEDELI, ...

... da so **Aristotel, Demokrit, Hipokrat** in številni drugi sam med ali mešanico medu in oljčnega olja oziroma kisa priporočali proti številnim tegobam;

... da čebele v povprečju obiščejo do 300 cvetov na uro;

... da en kilogram medu nudi toliko energije kot 3 kg zaužitega mesa ali pa 50 jajc, lahko pa njegovo energijo primerjamo tudi z energijo, ki jo dobimo, če popijemo pet litrov mleka ali zaužijemo 3 kg sladkovodnih rib ali 6 kg pomaranč ali pa 3 kg banan;

... da v deželah, kjer je podnebje toplejše, pridelajo bistveno več medu, saj je njegova pridelava skozi vse leto bolj ali manj neprekinjena;

... da je med rododendrona, azaleje ali andromeđe strupen – k sreči takega medu v naših krajih ni, saj so omenjene rastline redke;

... da je prav Tolminska največje območje v Sloveniji, ki je pokrito z lipo. Zato lipovega medu v teh krajih res ni težko najti.

Nataša Klobučar Štrancar, univ. dipl. ing. živ. teh.

Opombe:

¹ **Dekstrini** so razgradni produkti škroba in v medu vplivajo na viskoznost in lepljivost.

² **Cimet** smo podrobneje predstavili v prejšnji številki **EPICentra** (letnik XII, št. 11–12, 2011).

Literatura:

- **FLEETWOOD, Jenni.** (2009). Med. Učila.
- **Skupina avtorjev.** (1984). Moč medu. Ljubljana: Centralni zavod za napredek gospodarstva.

Prvi zvončki pod Borjano niso oznanili pomladi

Prve zvončke, ki so kukali v zavetju grmičevja, je že pred nedeljo pokril novo zapadli sneg. Vaščani Borjane se zaradi novega februarskega snega niso obremenjevali. Otroci so se ga celo razveselili.

Ze naslednji dan pa so ljudje nejevoljno godrnjali, ker sta odjuga in deževje v globokem snegu povzročila brozgo, v senožetih pod Stolom pa trdo ledeno oblogo. Za toplimi pečmi so mame sušile premočena oblačila in obutev. V noči na torek je dež prešel v močno sneženje in vsega vajene domačine prisilil k počitku. Stari očetje so popravljali orodja, očetje in fantje so skrbeli za živino in opravljali druga zimska dela. Največ skrbi in dela so imeli z odmetavanjem snega s streh in čiščenjem najnujnejših pešpoti.

Tudi pri Jernejevih ni bilo dosti drugače. Očeta so med vojno odpeljali Italijani v Videm, od koder se ni

nikoli več vrnil. Mlada vdova je z očetovo pomočjo skrbela za varen dom treh otrok. Za moška dela v hiši in hlevu je poskrbel 17-letni **Andrej**. V sredo popoldne in vse do četrtkovega kosila so skupaj *bžgali sirk* (luščili koruzo), da bi ga na peči dobro osušili in po sneženju odnesli v mlin. Snežilo je, kot da ne bi več nameravalo prenehati. Višina zapadlega snega je že dosegla leseni *gajnk* pred vrati spalnic in hrama nad hlevom. Še pred kosilom je mama **Rozalija** s pomočjo najmlajše hčerke **Marice** počistila kuhinjo, po kosilu pa sta se pridružili stari materi **Katarini** na topli peči ob štedilniku (starejša Rozalijina hči **Jožica** je že

služila kruh v novi tovarni **TIK Kobarid** in se je domov vračala le ob sobotah popoldne).

Sneg je rušil vse pred sabo

Andrej je tistega popoldneva, kljub maminemu nasprotovanju, odšel k staremu očetu **Breškonu - Kramarju**, ki jim je v svoji sušilnici sušil meso in klobase, vendar ga je Breškonova stara mati domov poslala praznih rok, saj se sušilnica še ni bila dovolj ohladila in bi prehitra ohladitev mesnini škodila. Skoraj razočaran se je Andrej po globoki gazi vrnil domov. Komaj je prestopil domači prag, ga je še ne dvanajstletna sestra okregala: »Z mamo sva komaj očistili kuhinjo,

ti pa tu otresaš sneg.« Mama mu je naročila: »Pojdi v hlev, krava je verjetno lačna, neprestano tuli. Naloži ji sena, potem pa pred vrati z metlo očisti sneg s sebe in otresi škornje.« Za tem je še dodala: »Pred nočjo boš moral na streho, da odmečeš sneg, saj slišiš, kako tramovje ječi.«

Stara mati se je za pečjo pripravljala, da vnuku zakrpa nogavice. Marica je sedela poleg nje in jo opazovala pri delu. Skozi kuhinjsko okno se že od preteklega popoldneva ni videlo. Stara streha je ječala pod težo dobrih dveh metrov debele obloge starega mokrega in sveže zapadlega suhega snega. Andrej je zaprl vrata hleva in v roke vzel metlo, da bi se,

Utrinki

PUST V DOMU UPKOJENCEV

Tolmin – Tudi v tolminskem domu upokoencev smo se pripravili na veselo pustno rajanje. Skupaj s stanovalci smo si nadeli pustne kostume in se prelevili v marjetice, zvončke,

trobentice, miške ... Kasneje so se nam pridružili tudi otroci iz Vrtca Tolmin in pihalni orkester, ki je zaigral vesele poskočnice. Sprehodili so se skozi jedilnico, mi pa smo uživali ob pogledih na male pustne šeme. Ob

toplem krofu in kavi nam je dopoldan kar prehitro minil, popoldne pa je izpred našega doma stekel še spreved s »Tminsko« pustno muziko na čelu.

Ivica Podgornik, vodja tolminske enote Doma upokoencev Podbrdo

Foto: arhiv doma upokoencev

DOBRODELNOST NAMENJAJO DOMAČIM GASILCEM

Grahovo ob Bači – Prostovoljno gasilsko društvo (PGD) Grahovo ob Bači je v letošnjem letu začelo z zbiranjem finančnih sredstev za nakup gasilskega vozila. Za uresničitev tega namena potrebuje okoli 17.000 evrov, kar predstavlja 20 odstotkov vrednosti vozila. K akciji so z zanosom pristopili krajani Grahovega in Koritnice, ki so se odločili pomagati s svojim delom. Društvu so že namenili izkupiček letošnje prireditve »Na svoji zemlji danes«, da pa bi pripevali še več, so ponovili izpopolnjeno različico igre, ki so jo za to priložnost sami napisali in zaigrali.

PO DOMAČE IN IZ SRCA – Na istoimenski dobrodelni prireditvi, ki je bila le del dejavnosti, povezanih z zbiranjem sredstev za nakup novega gasilskega vozila so raztegnili harmoniko, zapeli ter zaplesali. Foto: **Stanka Golob**

Ročno so izdelali tudi več kot 600 novoletnih čestitk, ki so jih domačini z veseljem kupili.

Družina Ložar iz Ljubljane, ki je sprejela Koritnico za svoj drugi dom, pa je predlagala dobrodelno akcijo.

preden bi stopil v hišo, otresele in s škornjev očistil sneg. V kuhinji je mama vstala izza štedilnika, da bi naložila na ogenj in morda sina spomnila na čiščenje strehe.

Kar naenkrat pa se je streslo in zamolklo zagrmelo. Vrata, ki so iz kuhinje vodila na vrt pod strmino Lokarje, so se sunkovito odprla, v kuhinjo pa je vdrl plaz snega. Leseni strop je zahreščal. Mamo Rozalijo je silen udarec vrgel čez štedilnik. Po neznosnem hreščanju lomečega lesa, drobljenju stekla in pokanju kamenja, ko se je prah pomešal z meglo pršečega snega, se je nenadoma stemnilo in nastala je zastrašujoča tišina. Mala Marica se ni mogla premakniti. Glavo je imela zagozdeno med kamenje, v telo pa jo je tiščal tram. Le na boku je tesno ob sebi začutila toploto stare matere. V obupu je začela klicati mamo in brata. »Klič! soseda,« jo je prigovarjala stara mati. Odgovora ni bilo. Slišala je le stokanje stare mame. »Klič! sosede, glasno, kliči! Saj naju nihče ne sliši, kriči!« Ujeti v snegu in ruševinah sta že skoraj obupali, ko je deklica zaslišala odrešujoč glas starega očeta.

Z golimi rokami reševali ujete

Možje so se prebili iz hiš in se v strahu, da se plaz ne bi znova premaknil, približevali kupu ruševin,

pomešanih z ogromno gmoto snega, ki je prihrumela s pobočja gore. Sneg je ponekod še vedno drsel. Breškon je v silni želji, da bi čim prej pomagal hčerki in njeni družini, stopal po plazovini. Glasno je odgovarjal zasuti Marici in jo prigovarjal, naj ne odneha in naj se ne prebota oglašati. Z golimi rokami je začel odmetavati kamenje, les in kepe snega. Možje so pozabili na nevarnost in na sneg, ki je visoko v gori nad vasjo še čakal, da se v vsej moči spusti v dolino ter se pridruži Breškonu. Premraženi in od lesenih trsk ter kamenja opraskani so hiteli ometavati ostanke zidovja, pomešanega z lesom in snegom. Uspelo jim je rešiti staro mamo Katarino, ki je v vsej nesreči imela le zlomljena rebra. Okoli Marice so previdno odstranili težke skale in jo nepoškodovano prenesli v hišo starih staršev. Snežiti je skoraj prenehalo, toda zgodnja noč in preteča nevarnost novega plazu je reševalcem preprečila nadaljevanje iskanja Andreja in mame Rozalije.

Prerani grob mame in Andreja

Iz Kobarida je prišel ukaz, da se morajo prebivalci Borjane začasno izseliti iz ogroženih hiš, toda temu se niso hoteli vsi podrediti. Staro mamo je vzel v varstvo sorodnik, ki je

živel v varnejšem delu vasi, pri Breškonu pa so uredili začasno bivališče za Marico. Zgodaj ponoči je na Borjano prihrumel nov uničujoči plaz. Rušil je zidovja, ostrejša hiš, hlevov, odnašal je kope dragocenega sena in moril živino.

Ob prvem svitu naslednjega jutra se je domačim reševalcem priključila skupina mož iz Kobarida, popoldne pa so že prispeli prvi vojakov iz tolimnske vojašnice. Mami Rozaliji niso mogli več pomagati, saj jo je komaj 38-letno pokončal prvi sunek četrtkovega plazu. Andreja so izpod ruševin in snega odkopali šele v soboto popoldne. V rokah je še vedno čvrsto stiskal metlo.

Jožica je v Kobaridu ves teden, skupaj s sodelavkami, pomagala čistiti streho tovarne. V soboto je prišel na tovarniško dvorišče občinski funkcionar in jo poklical. Še preden ji je uspel kaj reči, je zaslutila nesrečo. Skočila je s strehe v globok sneg in v joku kriknila: »Mamica moja!« Na pot po globokem snegu proti Borjani se ji je pridružila teta Mimi, mamina sestra. Za varno spremstvo pa sta se ponudila krepka mlada sodelavca. S smučmi in nogah, ki jih dekle in njena teta nista še nikoli do tedaj nataknila, je bila pot do porušene, v črnino odete Borjane dolga in naporna. Stari oče ju je pospremil k poru-

šeni hiši, kjer je ostal nepoškodovan le hlev s hramom in spalnico. V mrzli sobi nad hlevom so uredili prostor za zadnje slovo mame in brata Andreja.

Ko je skopnel zadnji sneg, so gradbinci porušili še ta del hiše. Sneg in kramp sta dokončno porušila ognjišče, nekoč tople domačije Jernejevih iz Borjane.

Po pogrebu so se v stari Borjanski gostilni zbrali možje. Nekdo je modro dejal: »Letos pa ne bomo sadili krompirja pred sredino maja. Snega ne bo kmalu vzelo.« »Tudi košnja bo pičla, saj trava ne bo mogla dovolj zgodaj pognati,« je še dodal drugi. Vsi so bili prepričani, da dobra dva metra zapadlega snega pomladansko sonce dolgo ne bo stopilo.

Sredi marca je Marica pod vasjo na zaplatah skopnelega snega nabrala prve zvončke in jih v šopku z vejico cvetočih mačic odnesla na prezgodnji mamin in bratov grob.

Do hiše s posredovanjem Tita

Vojska in prostovoljci iz vse Jugoslavije in tujine so z rokami in denarjem pomagali reševati, čistiti strehe, ceste in dvorišča, obnavljati porušene domove in hleve v Borjani. Jožici in Marici so okrajni in občinski možje obljubljali nov, lep in varen dom. V prizadeti vasi pod Stolom so gradili osem novih hiš, toda na hišno število mladih deklet, ki sta izgubili mamo, brata in dom, je nekdo pozabil.

»Sedaj sta že nekako priskrbljeni, kasneje pa se bo vse uredilo,« je Jožici na njene obupane prošnje odgovarjal ugleden občanar. Staremu očetu Kramarju je prekipelo, ko mu je vnukinja povedala, da njune hišne številke v Borjani ni. Po posvetu s stricem, ki je prišel na obisk iz Maribora, je Jožica s pomočjo starega očeta napisala dolgo pismo, ki so ga podpisali številni sovaščani. Pismo z naslovom Maršalu Titu – Beograd je bilo odposlano daleč od domače pošte, da slučajno ne bi priromalo v neprave roke.

Ta isti ugleden občinski mož je ne dolgo po tem, ko je bilo odposlano pismo v Beograd, poklical sestri. »Jožica, ali nam na zaupš, da si morala pisati samemu Titu. Pojdita v Borjano in si sami izberita tisto hišo, ki želite!« je dejal vidno užaljen. Stari oče je tudi tokrat modro svetoval dekletoma, ki sta končno našli pravičo in novi dom v rojstni Borjani.

Pavel Četrtrič

Utrinki

Krajani so izziv sprejeli in pred časom povabili na prireditev Po domače in iz srca. Po domače zato, ker so jo oblikovali sami domačini, izseljenci in priseljenci: od moškega pevskega zbora, harmonikarja **Andraža Ambrožiča**, družinskega terceta Faganel in plesalca latinsko ameriških plesov **Katjo in Ambroža Ložarja**. Iz srca pa zato, ker so pokazali, da s skupnimi močmi znajo in zmorejo poiskati poti, ki vodijo k cilju. Obiskovalce je skozi pestrost ustvarjalnosti nastopajočih peljala **Danijela Bizjak**.

Olga Zgaga, Društvo Baška dediščina

BRIŠKOLA POSKRBELA ZA RAZBURLJIVE DVOBOJE IN NAPETO KONČNICO

Most na Soči – V začetku februarja se je v gostilni Skrt zaključil 3. memorial v spomin na **Vladimirja Rutarja**. Tekmovanja v briškoli za prehodni pokal se je letos udeležilo rekordno število parov – kar 15 jih je bilo. Po razburljivih dvobojih in na-

TEKMOVANJA V BRIŠKOLI ZA PREHODNI POKAL se je letos udeležilo rekordno število parov – kar 15 jih je bilo. Foto: arhiv Darija Vouka

peti končnici je zmagalo moštvo Caffe Libero iz Kanala ob Soči, drugo mesto je osvojila ekipa Oblesčak-Tuta iz Tolmina, tretje pa je bila skupina Štakulič-Kenda. Po končanem turnirju sta zmagovalca poleg pokala prejela tudi prvo nagrado – pršut, ki

sta ga razrezala na licu mesta in ponudila vsem prisotnim. Tako so si bili vsi tekmovalci ob koncu enotni, da je šla zmaga oziroma pršut v prave roke.

Darij Vouk, Organizacijski odbor tekmovanja v briškoli

Foto: arhiv Gostol TST

Najbrž ga ni prebivalca Posočja, ki na poti v Novo Gorico ne bi v manjši poslovni coni na čiginski ravnini zaznal sive stavbe, na kateri je z velikimi rdečimi črkami napisano Gostol TST. Kljub temu se večini mimoidočih najbrž niti ne sanja, da prav v tem posoškem podjetju tržijo stroje, ki jih v celoti izdelujejo prav v dolini Soče. Danes tako odpiramo vrata v proizvodnjo, ki ni serijska in kjer vsak nov stroj predstavlja nov projekt.

... tokrat v Ukrajino

Zgodbo o peskalnih strojih bomo tokrat iz Posočja zapeljali v Ukrajino, kamor je **Gostol TST** samo lani prodal šest strojev. Kljub raznovrstnim turbulencam v preteklosti se lahko letos v podjetju pohvalijo, da je bil njihov prodor na trge nekdanje Sovjetske Zveze uspešen, saj se na tem trgu uvrščajo med vodilne tri oziroma štiri najuspešnejše ponudnike peskalne opreme. V času konjunktore je podjetje namreč spremenilo prodajno strategijo in si kot cilj zadalo razpršitev prodaje tudi na trge izven EU območja.

Peskalni stroji kot zaščitni znak

Peskalni stroji se uporabljajo za odstranjevanje nečistoč, kot so rjavina, škaja, livarski pesek, stara barva itd. Gre za pripravo površin pred nanosom barve in lakov, za odstranjevanje korozije, čiščenje in utrjevanje površin ter nenazadnje za doseganje različnih strukturnih in dekorativnih efektov na kovini, plastiki, lesu ali steklu. Obdelovanci, ki se peskajo, so na primer: pločevina, profili, konstrukcije, odlitki, orodje in drugi predvsem kovinski

obdelovanci. V glavnem gre za turbinsko peskanje, kjer peskalno sredstvo dobi pospešek s pomočjo turbine, ki se z visoko hitrostjo vrti v posebnem jeklenem ohišju z eno usmerjeno stransko odprtino. Pri peskanju se uporabljajo različni abrazivi (peskalna sredstva), kot so na primer: litoželezne ali jeklene kroglice različnih trdot, jekleni sekanci, korund, glinica, bakrova žilindra ... Ustrezen peskalni material se izbere glede na vrsto obdelovanca in tehnologijo peskanja.

Pomembni naročniki

Med pomembnejše naročnike Gostolovih izdelkov v zadnjem letu zagotovo sodi ukrajinsko podjetje, ki ponuja celoten sklop storitev na področju načrtovanja, proizvodnje in namestitve oziroma montaže širokega sklopa jeklenih struktur in projektnega vodenja v ukrajinski gradbeni industriji.

Drugo podjetje je eno izmed vodilnih podjetij za proizvodnjo turbin na svetu. Specializirano je za proizvodnjo turbin za termoelektrarne, jedrske elektrarne in hidroelektrarne. Nahaja se v Harkovu, ki velja za

največje industrijsko, znanstveno in kulturno središče Ukrajine.

Za lažjo predstavo ...

Kot že rečeno, proizvodnja v podjetju Gostol TST ni serijska, ampak praktično vsak posamezni stroj predstavlja nov projekt. Tudi pri zgoraj omenjenih šestih prodanih strojih v Ukrajino gre za projekte. Za lažjo predstavbo naj povemo, da so v te projekte všteti trije pretočni peskalni stroji z valjčnico, od katerih je eden namenjen peskanju večjih jeklenih konstrukcij, dva pa služita za peskanje vhodnega repromateriala oziroma profilov in pločevine. Dva peskalnika s pretočnim vozičkom pa sta namenjena peskanju zelo velikih jeklenih obdelovancev. Največji stroj nosi oznako »PPV 2400 x 3600«, kar pomeni, da lahko v stroj vstopajo obdelovanci z največjo višino 2,4 m in širino 3,6 m. V drugo ukrajinsko podjetje je Gostol prodal stroj z vrtljivim kavljem tip »VK 4500 x 3500 MS«. Že sama oznaka nam razkrije, da se lahko na tem stroju peskajo odlitki turbin s premerom do 4,5 m in višino do 3,5 m, tehtajo pa lahko do 10 ton.

Naziv: Gostol TST d.o.o.

Glavna dejavnost:

proizvodnja peskalnih strojev

Glavni mejniki v zgodovini:

1947: Ustanovitev podjetja Gostol (Okrajno mehanično podjetje Solkan)

1972: Začetek proizvodnje na današnji lokaciji na Čiginju

1992: Ustanovitev podjetja GOSTOL TST d.o.o. v obstoječi obliki

Vizija: Naše prepričanje je, da Slovenija kot zelo majhna država oziroma posledično slovenska podjetja lahko najdejo svojo tržno nišo v svetu. Vsevprek se poudarja, da je problem slovenskega gospodarstva v tem, da podjetja ne ponujajo končnih proizvodov lastne produkcije in tako v boju s konkurenco – predvsem iz vzhoda – zelo težko zmagujejo na svetovnih trgih. Gostol kar 90 odstotkov svojih proizvodov izvozi ter trži svoj končni izdelek pod svojo blagovno znamko, kar ve zelo malo ljudi tako v ožji kot širši okolici. Z vlaganjem v razvoj in nadaljevanjem zastavljene tržne strategije se trudimo, da to ostane naša konkurenčna prednost.

Spletni naslov: www.gostol-tst.eu

Mag. Matej Koglot, direktor:

»Menim, da ima Gostol TST še kar precej rezerve pri razvojnih možnostih in koriščenju potencialov za uresničevanje zastavljenih ciljev. Pomembno je, da izkoristimo notranji potencial, kot tudi to, da iščemo vedno nove kupce in trge po vsem svetu. Poleg tega je za nas ključno, da se usmerimo v projektno proizvodnjo oziroma izdelavo strojev, ki so narejeni po kupčevih željah. Pri tem procesu so kadri ključnega pomena, saj je od njih odvisen razvoj in rast podjetja.«

Zvezdana Čarga Šavli, vodja

trženja: »Naša tržna strategija je usmerjena v razpršenost prodaje. Čeprav marsikdo v času konjunk-

ture ni podpiral tovrstne strategije, se nam ta odločitev danes kaže kot pravilna. Odvisnost samo od evropskih trgov bi nas danes zagotovo pokopala. Glede na to, da prihajam iz domačega okolja, kjer sem aktivna tudi na drugih področjih, sem vesela, če lahko po-

slovno priložnost združim z lokalnim okoljem in našim kupcem, ki prihajajo iz vsega sveta, pokažem lepote Tolminske. Še tako vztrajni (večina jih namreč želi videti Benetke) si ob ogledu Tolminskih korit premislijo in ostanejo v naši dolini vse do odhoda iz države. Zato lahko mirno rečem, da Gostol TST po svojih najboljših močeh prispeva svoj delež k razvoju te doline, v katero je vpel. Sicer

pa je moja osebna želja vezana tudi na to, da bi se kader, ki ga bo podjetje v prihodnosti zaposlovalo, našel v domačem tolminskem bazenu.«

Svetlana Gashytska, koordinatorka izvoza in prodaje na vzhodne trge: »V podjetju Gostol TST sem se zaposlila, ker podjetje vidim kot perspektivno. Pristop na različnih trgih je zelo specifičen; še posebej zahtevni so vzhodni trgi. Sama prihajam iz Ukrajine in zato dobro poznam mentaliteto in navade na tamkajšnjem trgu. To, da sem domačinka, vpliva na tamkajšnje kupce, da postanejo bolj zaupljivi in odprti, kar vsekakor pripomore k boljšim poslovnim odnosom.«

Kadrovska politika

Zaradi visoke zahtevnosti izdelkov si dela v tem proizvodnem podjetju brez visoko kvalificiranih kadrov predvsem s področja strojništva ne znajo predstavljati. Že v fazi prodaje je nujno dobro sodelovanje med oddelkom prodaje ter projektive. Bolj kot se pri projektiranju upošteva zahteve kupca, bolj postaja pomembna vloga inženirjev. »Želimo si, da bi povečali število projektno zahtevnejših strojev, ki bi jih razvijali skupaj s kupci, vendar pa se hkrati zavedamo, da nas na tem segmentu čaka še veliko dela – predvsem znotraj organizacijske strukture podjetja,« pojasnjuje direktor mag. **Matej Koglot**, ki je vodenje podjetja prevzel leta 2005. Na tovrstna prizadevanja kažeta na novo zaposlena dva diplomirana inženirja strojništva v oddelku konstrukcije in razvoja. Ob tem direktor dodaja, da prve rezultate pričakujejo nekje v dveh letih. Sicer pa se dobro zaveda, da so prav zaposleni največja vrednost podjetja, za katere je treba stalno skrbeti in jih izpopolnjevati.

Postopek izdelave

Prednost podjetja Gostol TST je v tem, da kupcu nudi celostno rešitev. Ne le, da stroj izdelajo, temveč poskrbijo tudi za dostavo, namestitev ter vzdrževanje. To seveda ni najcenejša rešitev, vsekakor pa kupcu

zagotavlja večjo sigurnost. Življenjska doba prodanih strojev namreč znaša tudi do 30 let, tako da je za kupca še kako pomembno, da ves čas vzdrževanja ostaja neposredno v stiku s podjetjem.

Podjetje se tudi redno predstavlja na svetovnih sejnih, oglašuje v raznih revijah ter na svetovnem spletu. Vsak posel se začne s povpraševanjem. Komercialist, ki je odgovoren za določen trg, pripravi ponudbo. Če gre za zahtevnejši projekt, je pri tem nujno sodelovanje projektanta oziroma konstruktorja, ki pripravi idejni projekt. Po podpisu pogodbe v konstrukciji pripravijo natančen načrt stroja. Po kupčevi odobritvi tehnologija predpiše postopek izdelave, nakar sledi lansiranje v proizvodnjo. Povečana varnost za kupca pomeni tudi izveden interni prevzem po izdelavi stroja, kjer se ugotovi morebitne napake v delovanju ter poskrbi za njihovo odpravo. Sledi predprevzem, kar pomeni, da je kupec fizično prisoten pri preizkusu delovanja stroja pred odpremo. S tem je riziko, da bi kupili mačka v žaklju, odpravljen. Po končanih testiranjih se stroj ponovno razstavi in gre v lakirnico, kjer ga pobarvajo. Zaradi velikih dimenzij stroj navadno nakladajo na več tovornjakov, njihovo število pa je odvisno od velikosti posameznega izdelka. Ko stroj prispe do kupca, se lahko začne

montaža. Namestitev posameznega stroja navadno traja od 14 dni do enega meseca in se zaključi s podpisom. Podjetje za čas garancijske in izvangarancijske dobe svojim kupcem nudi poprodajne storitve, kot so oskrba z rezervnimi deli in servisiranje.

Čas izdelave

Čas izdelave posameznega stroja je odvisen od njegove velikosti. Običajno pa od podpisa pogodbe do odpreme stroja kupcu traja tri do štiri mesece, medtem ko je pri manjših standardnih strojih čas izdelave krajši.

Dostava

Stroje do kupca največkrat dostavijo s tovornjaki – pri velikih strojih potrebujejo tudi deset ali več tovornjakov –, medtem ko se za prodajo v čezoceanske države na primer Avstralijo, Indijo, Brazilijo itd. poslužujejo tudi ladijskega prevoza. Skupaj s pošiljko ali do 14 dni kasneje odpotujejo tudi Gostolovi serviserji, ki stroje na končni lokaciji sestavijo in spustijo v pogon.

Končna vrednost izdelka

Povprečna vrednost Gostolovih strojev se giblje med 200.000 pa tudi do 1,5 mio evrov. Vrednost zgoraj omenjenih poslov za Ukrajino je na primer znašala okoli tri mio evrov.

Vrednote podjetja

Vrednote podjetja so vezane na dobro timsko delo, znanje, inovativnost, prilagodljivost, nenehne želje po izboljšanju in zagnanost. »Do odgovora, kaj so naše vrednote, smo prišli tako, da smo sami poiskali skupne točke, ki nas družijo in nam dajejo osnovo za dobro ustvarjanje na delovnem mestu,« dodaja direktor.

Zanimivo

- Gostolove stroje lahko najdemo v več kot 40 državah po vsem svetu.
- Podjetje ima na trgu več kot 4.000 referenc iz različnih področij strojegradske – od tega je približno 2.500 peskalnih strojev.
- Trenutno delujočih peskalnih strojev, izdelanih v podjetju Gostol TST, je več kot 1.500.
- Zadnji stroj, ki je bil odpremljen za Ukrajino, izdelan v Gostolu in nosi oznako VK 4500 x 3500, so v februarju do naročnika v Ukrajini prepeljali s pomočjo 11 tovornjakov, saj tehta kar 65 ton. Sicer pa so drugih pet strojev, ki smo jih omenili zgoraj, v Ukrajino odpremili na 45 tovornjakih.

Mojca Ivančič, Marketing, Gostol TST d.o.o.

Foto: Tatjana Šalej Faletič

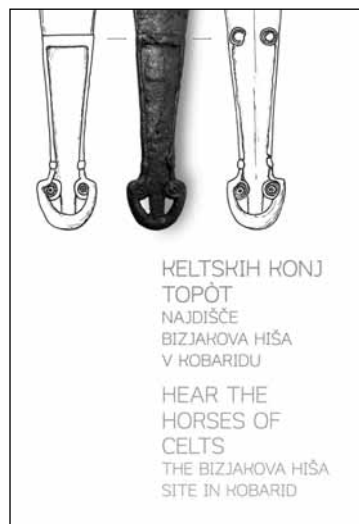
Idrijca, reka moje mladosti

NASLOV: Idrijca, reka moje mladosti. AVTOR: Milan Jež. FOTOGRAFIJE: Milan Jež, Radovan Lipušček, arhiv Vladimirja Jana, fototeka Cerkljanskega in Idrijskega muzeja, Goriški muzej, Narodni muzej Slovenije, Društvo za ohranjanje lokavškega izročila. GRAFIČNA OBDELAVA: Nida. UREDNIK: Ivan Sivec. ZALOŽIL:

ICO, d.o.o. NAKLADA: 700. LETO IZDAJE: 2011. FORMAT: 17 x 23 cm. VEZAVA: trda.

Keltskih konj topot

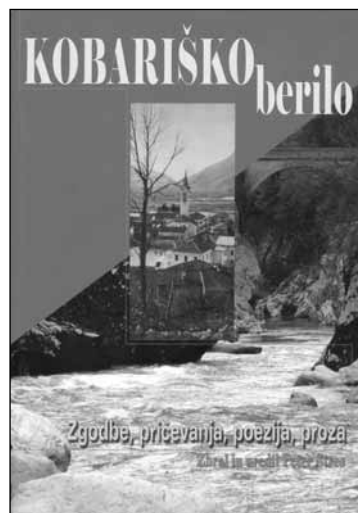
NASLOV KNJIGE: Keltskih konj topot: najdišče Bizjakova hiša v Kobaridu (katalog razstave). AVTORJA: Miha Mlinar in Teja Gerbec. IZDAL IN ZALOŽIL: Tolminski muzej. KRAJ

IN LETO IZIDA: Tolmin, 2011. ŠT. STRANI: 78. FORMAT: 21,5 x 30,2 cm. VEZAVA: trda.

Kobariško berilo

NASLOV: Kobariško berilo - zgodbe, pričevanja, poezija, proza. ZBRAL IN UREDIL: Peter Stres. IZDAL: Goriška Mohorjeva družba. ZALOŽIL: Zadruga Goriška Mohorjeva. KRAJ

IN LETO IZIDA: Gorica, 2011. ŠT. STRANI: 318. FORMAT: 16,5 x 23,5 cm. VEZAVA: mehka.

Slovenski smo fantje, od Soče doma

NASLOV ZGOŠČENKE: Slovenski smo fantje, od Soče doma. AVTOR: Vokalna skupina Snežet. SNEMANJE, MIKS IN MASTERING: Edi Božič. GLASBENA PRODUKCIJA: Edi Božič in VS Snežet. IZDAJATELJ: V samo-založbi. LETO IZDAJE: 2011.

Knjižno polico napolnili M. S. in M. K.

Utrinki

ZA NJIMI USPEŠNA TEKAŠKA SEZONA, PRED NJIMI NOVI IZZIVI

Kobarid – Tekški klub (TK) Kobarid, ki deluje od leta 1995, združuje mlade ljubitelje teka, ki jih vodi trener in predsednik kluba **Marjan Krajnik**, znotraj kluba pa delujejo tudi starejši posamezniki. Minulo tekmovalno sezono so tukajšnji tekači, ki so se skupno udeležili prek 55 športnih prireditev, zaključili uspešno. Na skupno 11 primorskih tekih so prva mesta v različnih kategorijah osvojili: **Hana Cukjati**, **Karin Cukjati** in **Svit Roš Kramar**, medtem ko so si srebro pritekli: **Luka Gabršček**, **Tina Kurinčič**, **Dea Manfreda**, **Blažka Šturm** in **Nika Šturm**. Tretje mesto je dosegel **Jakob Kurinčič**, četrto pa **Menara Fratina**. Več zmag in prvih mest na atletskih mitingih doma in v zamejstvu so osvojili **Hana Cukjati** – ta je bila za nameček na pokalu Slovenije v mnogoboju tudi druga –, **Luka Gabršček**, **Lara Kalan**, **Jakob Kurinčič** in **Maja Perinčič**. **Nika Šturm** pa si je na državnem prvenstvu v gorskem teku priborila četrto mesto.

TEKAŠKI KLUB KOBARID, ki deluje od leta 1995, združuje mlade ljubitelje teka, ki jih vodi trener in predsednik kluba **Marjan Krajnik**, znotraj kluba pa delujejo tudi starejši posamezniki. Foto: arhiv TK Kobarid

Med pomembnejše dogodke kluba v preteklem letu sodi tudi organizacija 30. teka pod Krn, ki je iz Slovenije in zamejstva v Kobarid privabil kar 112 tekmovalcev, poleg tega pa gostregel s sodelovanjem tekaške smetane, rekordom proge in ugi-

njem, ali morda res ne gre za zadnji tek. Ker je **Mitja Kosovelj** še iz svojih pionirskih časov član TK Kobarid, so imeli rekreativni gorski tekači privilegij, da tečejo skupaj s svetovnim prvakom v gorskem maratonu in z njegovo sestro **Matejo Kosovelj**, ki

prav tako sodi v sam svetovni vrh gorskega teka. Mitja je s svojim tekom (19:09) »odpihnil« rekord proge iz leta 1994, ki ga je držal **Romeo Živko**. Koordinator pokalnih gorskih tekov **Klavdij Čendak** je ob tem dejal, da so »v Kobaridu svoj tek zelo, zelo dobro izpeljali.« Ob tem pa dodal, da si želi, da tek ostane v teh krajih, saj verjame, da je možno Kosoveljev rekord še izboljšati. Vodja organizacije **Marjan Krajnik** pa ostaja kritičen. »Organizacijski odbor je že več kot 20 let isti, životarimo iz leta v leto, zadaj nimamo dovolj podpore. Težave so s pokrovitelji, občina pa nam s svojimi skromnimi prispevki, ki jih namenijo za to prireditev, ne pokrije niti stroškov medalj. Da ne omenjam ostalih stroškov, ki štejejo krepko čez 1.000 evrov.« Pravi še, da »v klubu res ne vidi junaka, ki bi ob današnjem tempu življenja in pogledu na volontersko delo tek peljal naslednjih deset let.« Navkljub težavam pa so si člani v letošnjem letu zadali nove športne izzive, o katerih bomo zagotovo še slišali.

Danijela Volarič, za TK Kobarid

Posoški razvojni center

Na osnovi Zakona o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju (Uradni list RS, št. 26/05-UPB1), Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11-UPB4), Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2011 in 2012 (Uradni list RS, št. 96/10, 4/11 in 45/11), Uredbe o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči (Uradni list RS, št. 72/06, 70/07, 99/08, 17/09 in 20/11-ZSRR-2), Uredbe o postopku, merilih in načinih dodeljevanja sredstev za spodbujanje razvojnih programov in prednostnih nalog (Uradni list RS, št. 56/2011), Programa spodbujanja razvoja v Posočju 2007–2013 (SOČA 2013) (Sklep Vlade RS št. 30301-1-2007-5, z dne 15. 3. 2007), Izvedbenega programa razvojne pomoči občinam Bovec, Kobarid in Tolmin za leto 2012 (Sklep Vlade RS št. 30301-2/2011/3, z dne 8. 12. 2011), Sheme državne pomoči »Regionalna shema državnih pomoči« (številka priglasitve: BE01-1783262-2007 in BE01-1783262-2007/I) in Zakona o Triglavskem narodnem parku (Uradni list RS, št. 52/10) objavlja Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Dunajska 58, 1000 Ljubljana

JAVNI RAZPIS ZA SPODBUJANJE ZAČETNIH INVESTICIJ IN USTVARJANJA NOVIH DELOVNIH MEST TER RAZVOJA MIKROPODJETIJ NA OBMOČJU OBČIN BOVEC, KOBARID IN TOLMIN V LETU 2012

I. PREDMET JAVNEGA RAZPISA

Predmet javnega razpisa je sofinanciranje investicij v mikropodjetjih v osnovna opredmetena in neopredmetena sredstva pri vzpostavitvi novega obrata, širitvi obstoječega obrata, diverzifikaciji izdelkov obrata z novimi dodatnimi izdelki in bistveni spremembami proizvodnega procesa v obstoječem obratu. Investicija se mora izvajati na območju občin Bovec, Kobarid ali Tolmin. Vlagatelj lahko kandidira na razpis samo z eno prijavo.

Investicija oziroma prijavljena faza investicije ne sme biti začeta pred oddajo vloge na razpis. Za začetek izvajanja investicije oziroma prijavljene faze investicije se šteje trenutek, ko je sklenjena prva obvezujoča zaveza za začetek aktivnosti.

Upravičeni stroški so:

- nakup zemljišč,
- gradnja in nakup objektov,
- nakup strojev in opreme,
- nakup nematerialnih naložb, ki pomenijo prenos tehnologije z nakupom patentiranih pravic, licenc, know-howa in nepatentiranega tehničnega znanja.

Za dodelitev nepovratnih sredstev lahko kandidirajo vlagatelji z investicijami, katerih celotna vrednost upravičenih stroškov je višja kot 10.000 EUR in bodo zaključene najkasneje do 31. 12. 2014.

Skupna vrednost sofinanciranja investicije ne bo mogla preseči 50.000 EUR.

Nakup zemljišč lahko predstavlja največ 50 % vrednosti prijavljenih upravičenih stroškov. Nakup zemljišč in nakup objektov je upravičen strošek, razen v primerih, ko gre za nakup zemljišč in objektov med sorodniki prvega, drugega in tretjega dednega reda ali med fizično osebo, ki je ustanovitelj s.p.-ja in njegovo firmo ali med družbeniki gospodarske družbe in gospodarsko družbo.

Nabavljena osnovna sredstva so lahko rabljena.

V podjetjih, ki poslujejo v sektorju transporta, stroški nakupa transportne opreme (premično premoženje) ne spadajo med upravičene stroške.

Povračilo davka na dodano vrednost,

davka na promet nepremičnin in davka na dobiček ali dohodek ni upravičen strošek.

Neposreden nakup premoženja podjetja, ki je prenehalo poslovati ali bi prenehalo poslovati, če ne bi bilo prodano, se šteje kot začetna naložba, če je podjetje kupil neodvisen kupec. Pri nakupu podjetja se šteje kot začetna naložba strošek nakupa osnovnih sredstev podjetja, če so kupljena od tretje osebe po tržnih pogojih.

Višina sofinanciranja je odvisna od izpolnjevanja pogojev, vendar v nobenem primeru ne sme preseči:

- 50 % vrednosti upravičenih stroškov za mikropodjetja,
- 30 % vrednosti upravičenih stroškov za podjetja, ki poslujejo v sektorju transporta, ne glede na to iz katerih javnih virov (sredstva občinskih proračunov, državnega proračuna ali mednarodnih virov) je pomoč dodeljena oziroma če je pomoč dodeljena po več shemah hkrati, vključno s pomočjo po pravilu »de minimis« (Uredba komisije (ES) št. 1998/2006 z dne 15. 12. 2006 o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe pri pomoči »de minimis« (Uradni list EU L 379) in individualnih pomočeh.

Prejemnik državne pomoči mora prispevati lastna sredstva v višini najmanj 25 % upravičenih stroškov, ki ne smejo vsebovati javnih sredstev.

II. POGOJI DODELJEVANJA

Upravičenci so mikropodjetja in samostojni podjetniki registrirani po Zakonu o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09-UPB3, 83/09 Od. US: U-I-165/08-10, Up-1772/08-14, Up-379/09-8, 33/11, 91/11 in 100/11 Skl. US: U-I-311/11-5) ter zadrage in zadružne zveze registrirane po Zakonu o zadrugah (Uradni list RS, št. 97/09-UPB2) in:

- niso v stečajnem postopku, postopku prisilne poravnave ali likvidacije,
- ne pridobivajo državne pomoči za podjetja v težavah (Zakon o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah, Uradni list RS, št. 44/07-UPB2 in 51/11),
- niso insolventni glede na 2. točko 3. odstavka 14. člena Zakona o finanč-

nem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 106/10-ORZFPPIP21, 26/2011, 47/2011, 87/2011-ZPUOOD),

- imajo poravnane zapadle obveznosti do Republike Slovenije,
- niso odvisna podjetja – niso gospodarske družbe, v kateri posamezna velika podjetja ali velika povezana podjetja, razpolagajo z lastniškimi deleži ali glasovalnimi pravicami, večjimi od 25 %,
- imajo registriran sedež ali podružnico na območju občin Bovec, Kobarid ali Tolmin pred 1. 2. 2012,
- katerih dejavnosti niso izločene iz shem državnih pomoči v Evropski uniji,
- bodo celotno investicijo zaključili najkasneje do 31. 12. 2014.

Na razpis se lahko prijavijo tudi tuja podjetja, vendar pa je prejemnik sredstev lahko le podjetje registrirano v Republiki Sloveniji.

V kategoriji mikro, malih in srednjih podjetij se mikropodjetje opredeljuje kot tisto, ki ima manj kot 10 zaposlenih in ima letni promet in/ali letno bilančno vsoto, ki ne presega 2 milijona EUR (Priloga I Uredbe Komisije (ES) št. 800/2008 z dne 6. 8. 2008 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive s skupnim trgov z uporabo členov 87 in 88 Pogodbe (Uradni list EU L 214)).

Do nepovratnih sredstev **niso** upravičeni vlagatelji:

- katerim so na osnovi Javnih razpisov za spodbujanje začetnih investicij na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin v letih od 2002 do 2011 že bila odobrena nepovratna sredstva za sofinanciranje investicijskega projekta, razen v primeru, da so do dne oddaje vloge na ta javni razpis že v celoti realizirali investicijo, izpolnili obvezo novih zaposlitev in obvezo ohranjanja teh zaposlitev za obdobje določeno v pogodbi oz. urejene nočitvene kapacitete oddajali že vsaj za obdobje določeno v pogodbi (v tem primeru je obvezna sestavina vloge poročilo o izpolnitvi pogodbenih obveznosti glede investicije in novih zaposlitev, v katerem je na-

tančno opredeljena realizirana investicija in zaposlitve ter predložena ustrezna dokazila – M1/M2 obrazec, kopija kategorizacijskega lista);

- ki so za isti namen pridobili državne pomoči iz drugih javnih virov (s čimer bi skupna državna pomoč presegla dovoljeni delež investicije);
- ki so za svojo dejavnost pridobili igralniško koncesijo;
- ki delujejo na področju ribištva ali premogovništva;
- ki delujejo na področju pridelave kmetijskih pridelkov naštetih v Prilogi I Pogodbe o ustanovitvi Evropskih skupnosti in proizvodov, ki posnemajo ali nadomeščajo mleko in mlečne proizvode, ter proizvode, ki ustrezajo CN kodam 4502, 4503 in 4504 za plutaste izdelke;
- ki delujejo na področju predelave in trženja kmetijskih proizvodov kadar je:
- znesek pomoči določen na podlagi cene ali količine kmetijskih proizvodov, ki so kupljeni od primarnih proizvajalcev ali jih zadevna podjetja dajo na trg,
- pomoč pogojena s tem, da se delno ali v celoti prenese na primarne proizvajalce;
- ki delujejo na področju jeklarstva ali železarstva;
- ki delujejo na področju proizvodnje sintetičnih vlaken;
- ki izpolnjujejo merila za podjetja v težavah v skladu s Smernicami Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah (UL C 244 z dne 1. 10. 2004, str. 2) in Zakonom o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah (Uradni list RS, št. 44/07-UPB2); mala in srednja podjetja, ki delujejo manj kot tri leta od registracije, se ne štejejo kot podjetja v težavah v smislu Smernic Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah, razen če izpolnjujejo merila za stečajni postopek po predpisih, ki urejajo finančno poslovanje podjetij;
- za aktivnosti povezane z izvozom, ko je pomoč neposredno vezana na izvožene količine, na vzpostavitev in delovanje distribucijskega omrežja

ali na druge tekoče izdatke, povezano z izvozno aktivnostjo;

- kadar je pomoč pogojena s prednostjo rabe domačega blaga pred rabo uvoženega blaga.

Če za pomoč zaprosi podjetje, ki večino dohodkov ustvari v sektorju zračnega ali zemeljskega tovornega transporta, je treba poleg določb Uredbe o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči upoštevati še posebna pravila, ki urejajo dodeljevanje državnih pomoči za ta področja.

Na razpis lahko vlagatelj kandidira tudi s posamezno (eno ali več) fazo investicije (faza nakupa, komunalnega in infrastrukturnega opremljanja zemljišča, faza gradnje/nakupa objektov, faza nakupa strojev in opreme ter nematerialnih investicij), vendar pa mora skupna višina celotne faze izpolnjevati v razpisu opredeljene kriterije.

Investicijski projekt mora ostati na območju občin Bovec, Kobarid ali Tolmin vsaj 3 leta po končani investiciji. Prav tako mora novo odprto delovno mesto povezano z investicijo ostati na omejenem območju vsaj 3 leta šteto od datuma, ko je bilo delovno mesto prvič zasedeno. Nova delovna mesta se upoštevajo, če so ustvarjena v obdobju od oddaje vloge do treh let po zaključku investicije (v skladu s prijavnico). Neto povečanje števila zaposlenih je absolutna razlika med številom zaposlenih pred oddajo vloge in številom zaposlenih na dan najkasneje tri leta po zaključku investicije (v skladu s prijavnico).

Materialne in nematerialne investicije, ki so predmet sofinanciranja, se morajo uporabljati izključno v podjetju, ki je prejemnik državne pomoči, obravnavati pa jih je treba kot sredstva, ki se amortizirajo. Kupljena morajo biti od tretje osebe po tržnih pogojih in vključena v osnovna sredstva podjetja. Vsaj 3 leta morajo ostati v podjetju, ki je prejelo pomoč.

Osnovna sredstva, ki so predmet sofinanciranja, se lahko prodajo tretji osebi pred potekom roka s pogojem, da podjetje nabavi druga osnovna sredstva, ki predstavljajo sodobnejšo tehnologijo za enak namen. Podjetje mora o tem predhodno pisno obvestiti SVLR.

III. MERILA ZA IZBIRO

Merila za vrednotenje vlog so navedena v tabeli.

Merila so podrobneje opredeljena v razpisni dokumentaciji.

Za dodelitev sredstev mora vloga doseči vsaj 51 točk. Pri doseganju praga minimalnega števila točk se ne upoštevajo pridobljene točke iz naslova lokacije investicije na območjih izvajanja iz 9. člena zakona o Triglavskem narodnem parku (Uradni list RS, št. 52/10). Vloge bodo razvrščene glede na število doseženih točk. Razpisana sredstva

	Merilo	Število točk
1	Reference vlagatelja	12
2	Število novih delovnih mest	25
3	Faznost in predvideni zaključek investicije	20
4	Vpliv investicije na okolje	6
5	Tržna naravnost	10
6	Delež visoke tehnologije	15
7	Lokacija investicije glede na potresno prizadetost vlagatelja	7
8	Popolnost vloge	5
	SKUPAJ (1-8)	100
9	Zakon o Triglavskem narodnem parku*	10
	SKUPAJ	110

*Če je lokacija naložbe na območju iz 9. člena Zakona o Triglavskem narodnem parku (Uradni list RS, št. 52/10), pridobijo te vloge na javni razpis za namen izvajanja 10. in 11. člena Zakona o Triglavskem narodnem parku (Uradni list RS, št. 52/10) ne glede na ostala merila za izbor, dodatnih deset odstotkov možnih točk.

bodo vlagateljem dodeljena po vrstnem redu do porabe sredstev. V primeru, da dosežeta dve vlogi enako število točk, ima prednost tista vloga, ki je dosegla večje število točk po merilu 2. Če imata vlogi še vedno enako število točk, ima prednost tista vloga, ki je dosegla večje število točk po merilu 6.

IV. OKVIRNA VIŠINA SREDSTEV IN OBDOBJE FINANCIRANJA

Skupna višina nepovratnih sredstev, ki bo na razpolago za sofinanciranje v letu 2012 znaša okvirno 387.639,00 EUR. Nepovratna sredstva za te namene so zagotovljena na proračunski postavki SVLR 1166: Razvojna pomoč Posočju.

V kolikor bi kakršenkoli (pod)zakonski akt ali sklep Vlade zmanjšal ali ukinil pravice porabe na proračunski postavki, si SVLR pridržuje pravico razveljaviti razpis pred izdajo sklepov o sofinanciranju.

Obdobje, za katerega so namenjena razpisna sredstva je proračunsko leto 2012. SVLR bo sofinancirala le upravičene stroške prijavljene investicije oziroma prijavljene faze investicije, ki bodo nastali od oddaje vloge na razpis do najkasneje 26. 10. 2012.

V. NAČIN PRIJAVE IN RAZPISNI RO-KI

Rok za oddajo vloge (obrazci in priloge) na naslov Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Dunajska 58, 1000 Ljubljana, je:

- priporočeno po pošti vključno do 9. 3. 2012 ali
- v glavno pisarno Službe Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Dunajska 58, 1000 Ljubljana (6. nadstropje, zraven recepcije) najkasneje do 9. 3. 2012 do 12. ure.

Vloga na razpis mora biti oddana v skladu s prejetimi navodili, in sicer v zaprti ovojnici z ustrezno navedbo na sprednji strani, dobesedno in brez okrajšav: »**NE ODPIRAJ – VLOGA – JAVNI RAZPIS ZAČETNE INVESTICIJE V POSOČJU 2012**« in s polnim nazivom in naslovom vlagatelja.

Vse vloge, ki bodo nepravilno označene oziroma bodo oddane na navedeni naslov kasneje od predpisanega datuma oziroma ure, bodo zavržene in neodprte vrnjene pošiljatelju.

Vloge morajo biti napisane v slovenskem jeziku, stroški investicije in ostali finančni izračuni pa morajo biti v evrih (EUR).

Vloga in razpisna dokumentacija morata biti v skladu z zahtevami tega razpisa izpolnjeni, podpisani in žigosani, kjer je to zahtevano ter zvezani v skupen dokument. Dokumentacija mora biti razvrščena po vrstnem redu in označena z zaporednimi številkami.

VI. VSEBINA VLOGE

Vloga je popolna, če vlagatelj do predpisanega roka za oddajo vlog v javnem razpisu, predloži pravilno zapečatenene dokumente po naslednjem vrstnem redu:

- izpolnjena, žigosana in podpisana Izjava o strinjanju z razpisnimi pogoji (Razpisni obrazec št. 1);
- izpolnjen, žigosan in podpisan Prijavni obrazec (razpisni obrazec št. 2) in prilogo;
- potrdilo institucije v primeru prejema javnih sredstev;
- izpolnjen, žigosan in podpisan obrazec Osnovni podatki o vlagatelju in projektu (razpisni obrazec št. 3) in zahtevane priloge;
- originalne bilance stanja in izkazi poslovnega izida za zadnji dve leti (2010 potrjene s strani AJPes-a, 2011 podpisane s strani odgovorne osebe v podjetju)*;

- originalno potrdilo o poravnanih davčnih obveznostih do Republike Slovenije, ki ga izda pristojni Davčni urad Republike Slovenije (original ne sme biti starejši od 30 dni od dneva oddaje vloge);

- cenitev nepremičnine v primeru nakupa nepremičnin, ki mora biti izdelana s strani sodno zapriseženega cenilca in ne sme biti starejša od enega leta – ob črpanju je potrebno predložiti overjeno pogodbo skupaj z dokazili o plačilu kupnine in vsaj potrjen zemljiškoknjižni predlog;

- predračuni, ponudbe in/ali predpogodbe za vse upravičene stroške (razen za nakup nepremičnin, za katere je potrebno upoštevati prejšnjo alineo) – ob črpanju pa je potrebno predložiti pogodbe in račune z dokazili o plačilu;

- zemljiškoknjižni(e) izpisek(e); v primeru, da vlagatelj ni lastnik pa še kopijo pogodbe o najemu, ki mora biti veljavna vsaj še 3 leta po zaključku investicije in soglasje lastnika(ov) k predvideni investiciji kot dokazilo o lastništvu zemljišča oziroma objekta na(v) katerem se izvaja investicija;

- pravnomočno gradbeno dovoljenje ali drugo ustrezno upravno dovoljenje (v skladu z Zakonom o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04-UPB1 (14/2005 popr.), 92/2005-ZJC-B, 93/2005-ZVMS, 111/2005 Odl. US: U-I-150-04-19, 120/2006 Odl. US: U-I-286/04-46, 126/2007, 57/2009 Skl. US: U-I-165/09-8, 108/2009, 61/2010-ZRud-1 (62/2010 popr.), 20/2011 Odl. US: U-I-165/09-34), ki se mora glasiti na vlagatelja in prijavitelno investicijo, v primeru graditve;

- potrdilo pristojnega Zavoda za zdravstveno zavarovanje o številu zaposlenih na dan objave javnega razpisa;

- izpolnjen obrazec Dispozicija projekta (razpisni obrazec št. 4);

- izpolnjen in parafiran Vzorec pogodbe (razpisni obrazec št. 5);

- poročilo o izpolnitvi pogodbenih obveznosti glede investicije in novih zaposlitev ter ustrezna dokazila (M1/M2 obrazec, kopija kategorizacijskega lista) za vlagatelje, katerim so bila v preteklosti že odobrena sredstva na javnih razpisih za spodbujanje začetnih investicij na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin v letih od 2002 do 2011;

- dodatne priloge in dokazila v skladu z merilom Tržna naravnost: certifikati o kakovosti izdelkov/storitev, pogodbe, predpogodbe.

*Podjetjem, ustanovljenim v letu 2012, ni potrebno priložiti bilanc stanja in izkazov poslovnega izida za zadnji dve leti. Podjetja, ustanovljena v letu 2011, priložijo bilance stanja in izkaze poslovnega izida za leto 2011.

Kot popolna se šteje tudi tista vloga, ki je bila v dogovorjenem roku na podlagi poziva k dopolnitvi ustrezno dopolnjena.

VII. DATUM IN NAČIN OBRAVNAVE VLOG

Odpiranje vlog bo 14. 3. 2012.

Vloge se bodo odpirale enkrat. Odpiranje vlog ne bo javno. Vse pravočasno prispele pravilno označene vloge bo odprla in pregledala, popolne pa tudi ocenila strokovna komisija, ki jo za ta namen imenuje državni sekretar za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. Strokovno komisijo sestavljajo trije predstavniki Službe Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko in predstavnik Posoškega razvojnega centra.

Strokovna komisija bo v roku osmih (8) dni od odpiranja vlog pisno pozvala tiste vlagatelje, katerih vloge niso bile popolne, da jih dopolnijo. Rok za dopolnitev vlog je osem (8) dni po prejemu poziva. Nepopolne vloge, ki jih vlagatelj ne bodo dopolnili v določenem roku, bo strokovna komisija zavržla.

Prepozno prispele ali nepravilno označene vloge se zavržejo, neutemeljene pa zavrnejo. Zavrnejo se tudi vloge ki jih vlagatelj v roku ne bo dopolnil oziroma bodo dopolnjene neustrezno.

Vloga je **neutemeljena** zlasti, če:

- vlagatelj zaproša za sredstva, ki niso namenjena spodbujanju začetnih investicij v mikropodjetjih ter odpiranju novih delovnih mest povezanih z investicijami;
- so bila vlagatelju predhodno že odobrena javna sredstva za isti namen;
- vlagatelj prijavi višino investicije, ki ne ustreza razpisnim pogojem;
- vlagatelj ne izpolnjuje pogojev Javnega razpisa za spodbujanje začetnih investicij in ustvarjanja novih delovnih mest ter razvoja mikropodjetjih na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin v letu 2012;
- dispozicija projekta ni izpolnjena v celoti;
- vlagatelj v dopolnitvi spremeni višino zaprosenih sredstev;
- vsebina dopolnitve kakorkoli vpliva na merila za vrednotenje vlog;
- vlagatelj ni podal podatkov in zahtevanih prilog iz katerih bi bili jasno razvidni namen, cilji in način izvedbe;
- ne doseže vsaj 51 točk oziroma v primeru, da je zahtevanih sredstev iz vlog z več kot 51 točkami več, kot je razpeložljivih sredstev.

Na podlagi predloga strokovne komisije predstojnik SVLR sprejme odločitev o dodelitvi sredstev. Vlagatelji bodo o odločitvi v roku 60 dni od odpiranja vlog obveščeni s sklepom.

Zoper sklep Službe Vlade Republike

Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko je možna pritožba v roku osmih (8) dni od prejema sklepa. Vložena pritožba ne zadrži podpisa pogodb z izbranimi vlagatelji. Pritožnik mora natančno opredeliti razloge, zaradi katerih je pritožba vložena. Predmet pritožbe ne morejo biti merila za ocenjevanje vlog. Pritožbo je potrebno nasloviti na: Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Dunajska 58, Ljubljana, s pripisom »PRITOŽBA NA SKLEP – JAVNI RAZPIS ZAČETNE INVESTICIJE V POSOČJU 2012«, navedenim sklopom na katerega se vlaga pritožba in s polnim nazivom in naslovom pritožnika.

VIII. POGODBA

SVLR bo posameznemu vlagatelju v enem proračunskem letu sofinancirala največ en projekt in sicer v maksimalni višini do 50 % upravičenih stroškov prijavljenega investicijskega projekta.

V primeru pozitivnega sklepa o dodelitvi sredstev bodo vlagatelji s SVLR podpisali pogodbo (vzorec pogodbe je sestavni del razpisne dokumentacije). V pogodbi bo določen način financiranja, ostali pogoji in obrazec zahtevka za sofinanciranje. Pogodba bo pričela veljati, ko jo bosta podpisali obe pogodbeni stranki.

Izbrani vlagatelji bodo prejeli pisni poziv, da pristopijo k podpisu pogodbe za nepovratna sredstva. Če se v roku osmih (8) dni ne bodo odzvali na poziv, se šteje, da so umaknili vlogo za pridobitev sredstev.

V kolikor se prejemnik sredstvom odpove (ne podpiše pogodbe ali odstopi od podpisane pogodbe) in o tem pisno obvesti SVLR najkasneje do 31. 7. 2012, se ta sredstva lahko dodelijo prejemniku, ki je dosegel vsaj 51 točk (brez točk iz merila 9), pa zaradi porabe sredstev pri višje točkovanih investicijah njegovi vlogi ni bilo ugodeno. Sredstva se dodeljujejo po vrstnem redu glede na število doseženih točk. Nov prejemnik mora podati pisno izjavo, da je sposoben izvesti investicijo v skrajšanem roku. Predlog o prerazporeditvi sredstev pripravi strokovna komisija.

S pogodbo SVLR z upravičencem podrobneje opredeli način in obliko poročanja upravičenca o poteku izvajanja projekta, za katerega so bila dodeljena nepovratna sredstva in postopek nadzora nad porabo sredstev.

V primeru, da so v finančnem obračunu projekta izkazani upravičeni stroški, ki so manjši od predvidenih, se znesek sofinanciranja s strani SVLR sorazmerno zmanjša, v skladu z odobrenim odstotkom sofinanciranja.

Osnova za izplačilo nepovratnih sredstev bo s strani SVLR potrjen zahtevek za sofinanciranje, ki ga bo pripravil upravičenec, njegova oblika pa je

predpisana z razpisno dokumentacijo.

Upravičenec bo imel možnost izstavljanja delnih zahtevkov za porabo nepovratnih sredstev. Zadnji rok za izstavitve zahtevka (končnega) za porabo sredstev proračunskega leta 2012 je 26. 10. 2012.

Upravičenec mora zagotoviti razliko med dodeljenimi sredstvi in dejansko vrednostjo investicije.

IX. RAZPISNA DOKUMENTACIJA

Razpisno dokumentacijo v slovenskem jeziku lahko vlagatelj prevzamejo brez plačila na Posoškem razvojnem centru, Ulica padlih borcev 1 b, 5220 Tolmin (tel.: 05/38-41-500) vsak delovni dan v času uradnih ur od 9.00 do 12.00. Razpisna dokumentacija se

lahko posreduje tudi po elektronski pošti, če vlagatelj na e-pošto: info@prc.si posreduje prošnjo za dvig razpisne dokumentacije. Razpisna dokumentacija je na voljo tudi na internetnih naslovih www.svlr.gov.si in www.prc.si.

Dodatne informacije so v času odprtja razpisa na voljo vsak delovni dan med 9. in 12. uro, kontaktne osebe:

- Tina Bregar na SVLR (tel.: 01/320-13-64, e-pošta: tina.bregar@gov.si),
 - Vesna Kozar na Posoškem razvojnem centru (tel.: 05/384-15-03, gsm: 031 381 692, e-pošta: vesna.kozar@prc.si),
 - Nežika Kavčič na Posoškem razvojnem centru (tel.: 05/384-15-19, e-pošta: nezika.kavcic@prc.si).
- mag. **Bojan Suvorov**, državni sekretar

Župan Občine Tolmin na podlagi 98. člena *Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami* (Uradni list RS, št. 51/2006 – ZVNDN-UPB1 in 97/2010), 44. člena *Zakona o varstvu pred požarom* (Uradni list RS, št. 3/2007 – ZVPoz-UPB1) in skladno s 3. odstavkom 4. člena *Uredbe o varstvu pred požari v naravnem okolju* (Uradni list RS, št. 4/2006) izdaja

RAZGLAS O VELIKI POŽARNI OGROŽENOSTI

1.

Na območju Občine Tolmin je razglašena velika požarna ogroženost naravnega okolja, ki velja od 1. marca 2012 do preklica.

2.

V času velike požarne ogroženosti je v naravnem okolju na celotnem območju občine Tolmin prepovedano kuriti, sežigati ali uporabljati odprti ogenj ter puščati ali odmetavati goreče in druge predmete oziroma snovi, ki lahko povzročijo požar.

3.

V obdobju razglašene velike požarne ogroženosti vsa prostovoljna gasilska društva (PGD) v občini zagotavljajo stalno dosegljivost odgovornih oseb, tehnično brezhibnost gasilske opreme ter pripravljenost operative. Za nadziranje terena in prepovedi kurjenja ter drugih nevarnosti požara se uvede požarna straža, ki jo izvajajo vsa PGD, ki sestavljajo javno gasilsko službo občine Tolmin. Požarno stražo izvajajo z občasnimi preventivnimi obhodi z gasilskim vozilom in z opazovanji požarnega okoliša, ki ga pokrivajo. Pri tem občane, ki ne upoštevajo predpisov požarne ogroženosti, opozarjajo oziroma jih prijavijo policiji ali inšpektoratu za varstvo pred požarom.

4.

Izvajanje nalog tega sklepa se šteje za redno dejavnost PGD-jev. Priznajo se le morebitni dodatni stroški (gorivo) za aktivnosti, ki bi se izvajale po nalogu poveljnika Gasilske zveze (GZ) Tolmin. Sredstva za kritje dodatnih stroškov zagotovi Občina iz proračunske rezerve. PGD so v 30 dneh po preklicu požarne ogroženosti dolžni GZ predložiti poročilo o delu in stroških izvajanja nalog iz 3. točke tega sklepa. To poročilo je podlaga za povračilo morebitnih dodatnih stroškov.

5.

Kontrolo in koordinacijo izvajanja požarne straže vrši poveljnik GZ Tolmin, ki je na voljo tudi za morebitne dodatne informacije.

6.

Ta sklep velja takoj.

Uroš Brežan, župan

Posoški razvojni center

Na podlagi 6. člena Odloka Občine Tolmin o oddajanju poslovnih stavb, poslovnih prostorov ter javnih površin v najem **Posoški razvojni center** objavlja

JAVNI RAZPIS ZA ZBIRANJE PISNIH PONUDB ZA ODDAJO POSLOVNIH PROSTOROV V NAJEM

1. Predmet javnega razpisa je oddaja poslovnih prostorov v objektu, stoječem na zemljišču parcela št. 606, vpisanem v vl. št. 52 k. o. Tolmin, v najem. Na tem zemljišču stojita poslovni stavbi Ulica padlih borcev št.1/B in 1/C, v stavbah pa poslovni prostori, ki so delno zasedeni. Po sklepu občinskih svetov občin Bovec, Kobarid in Tolmin z njimi upravlja Posoški razvojni center. Skupna površina poslovnih prostorov v obeh stavbah znaša 1.132,60 m²; **predmet javnega razpisa so tri prazne pisarne: pisarna št. 13 (13,4 m²), pisarna št. 33 (13,51 m²) in pisarna št. 37 (11,24 m²), kar skupaj predstavlja 38,15 m².**

2. Namen – Poslovni prostori so namenjeni storitveni in neprofitni dejavnosti in se oddajajo v najem za nedoločen čas z enomesečnim odpovednim rokom.

3. Pogoji za sodelovanje na javnem razpisu – Sodelujejo lahko vse pravne

osebe in samostojni podjetniki s sedežem dejavnosti v Republiki Sloveniji.

4. Ponudba naj poleg vsebine, opisane v točki 8 tega razpisa, vsebuje:

- ime in naslov ponudnika oziroma podjetja
- registracijo pravne osebe – fotokopijo izpisa iz sodnega registra, za samostojne podjetnike pa fotokopijo prigrasitvenega lista,
- fotokopijo dokazila o državljanstvu (samo za samostojne podjetnike),
- kratek opis dosedanjega poslovanja,
- morebitne dodatne ugodnosti,
- opredeljeno potrebo po poslovnih prostorih (število pisarn, m²),
- na tlorisu stavbe označen zelen ter še sprejemljiv poslovni prostor. Tloris stavbe dobite na Posoškem razvojnem centru, Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin, v pisarni št. 2 (pri poslovni sekretarki Katji Kravanja).

5. Merila – Najemnik bo izbran po

merilih, ki omogočajo realno vrednotenje ponudbe, objavljenih v 9. členu *Odloka o oddajanju poslovnih stavb, poslovnih prostorov ter javnih površin v najem*. Merila so naslednja:

- a) najkakovostnejši program v okviru predvidene dejavnosti,
- b) opravljanje dejavnosti kot edine dejavnosti,
- c) odstotek vlaganj v obnovo poslovnega prostora,
- d) rok, v katerem namerava ponudnik odpreti poslovni prostor.

6. Rok za oddajo, način predložitve in opremljenost ponudb – Pisne ponudbe z zahtevanimi dokazili je treba predložiti (neposredno ali poslati s priporočeno pošto) vsak mesec do zadnjega delovnega dne v mesecu – prvič do 31. 5. 2011 na naslov Posoški razvojni center, Ulica Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin.

Ponudba mora biti oddana v zaprti ovojnici z oznako: »Ne odpiraj – ponudba za najem poslovnega prostora.«

Če ponudnik pošlje ponudbo po pošti, se za pravočasno predloženo šteje tisto ponudbo, ki je bila naročniku (najemodajalcu) dostavljena v roku, ki je določen v tem razpisu.

7. Odpiranje ponudb za oddajo v najem bo komisija Posoškega razvojnega centra opravila po poteku razpisnega roka in zatem enkrat mesečno,

vsak prvi ponedeljek v mesecu do konca leta 2011.

8. Obveščanje o izboru – Ponudniki bodo o izboru obveščeni v 8 dneh po končanem odpiranju ponudb. Vsak ponudnik, ki se je udeležil razpisa, ima pravico vložiti ugovor, ki ga naslovi na direktorico Posoškega razvojnega centra, v osmih dneh od prejema obvestila o izboru, če meni, da je z odločitvijo o izboru kršena njegova pravica. Direktorica bo o ugovoru odločila v roku 30 dni od dneva vložitve ugovora. Odločitev direktorice je dokončna.

9. Najemna pogodba – Izbrani ponudnik mora najemno pogodbo podpisati v 15 dneh po prejemu obvestila o izbiri oziroma dokončnosti sklepa o izbiri. Če izbrani ponudnik ne sklene pogodbe v roku, določenem za sklenitev najemne pogodbe, se šteje, da je odstopil od najema.

10. Dodatne informacije – Ponudniki lahko dobijo dodatne informacije, vključno z načinom uporabe meril iz 7. točke tega razpisa, na poslovni enoti Posoškega razvojnega centra (kontaktna oseba: Katja Kravanja), Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin ali po telefonu: 05/38-41-500.

11. Dodatno – Ta razpis Posoškega razvojnega centra ne zavezuje k izbiri najugodnejšega najemnika in sklenitvi najemne pogodbe.

mag. **Almira Pirih**, direktorica

Utrinki

NOV UPRAVNI ODBOR KK TOLMIN

Zgornje Posočje – Po tem, ko so na zadnjem volilnem zboru članov Košarkarskega kluba (KK) Tolmin pregledali poročila upravnega in nadzornega odbora, disciplinske komisije ter posameznih trenerjev za preteklo mandatno obdobje, so člani sprejeli tudi spremembe in dopolnitve statuta kluba. V minulem letu je klub organiziral Pokal Posočje, na katerem so nastopala moštva OŠ iz Bovca, Kobarida, Mosta na Soči in Tolmina. Prav tako je bil lani izveden turnir trojk (košarka tri na tri), na katerem so nastopile ekipe iz Kamnega, Kobarida, Šentviške Gore, Tolmina, Tolminskega Loma in Zatočina. Pomembna pridobitev za klub je tudi predvajanje domačih članskih tekem na televiziji Sponka TV in lokalni televiziji KA-TV Tmin.

Kot ugotavljamo, so rezultati posameznih selekcij vzpodbudni. Predvsem nas veseli dobro delo z mlajšimi selekcijami. Delovanje kluba se širi po Soški dolini – treningi potekajo v OŠ Bovec, nekatera moštva pa enkrat tedensko trenirajo tudi v Kobaridu. Spremembe in dejavnosti v preteklih dveh letih potekajo v pravi smeri in so dobra osnova za nadaljnje delo v klubu.

bu. Glede na to, da se KK v naši okolici ukinjajo ali pa opuščajo članske ekipe v organiziranih tekmovalnih ligah pod okriljem Košarkarske zveze Slovenije, je vsekakor uspeh, da v KK Tolmin delujejo vse selekcije: od začetnikov, ki so združeni v skupino U8, najmlajših pionirjev (U10), mlajših pionirjev (U12), starejših pionirjev (U14), kadetov (U16), mladincev (U18) do članskega moštva.

Člani pa smo izvolili tudi nov Upravni odbor (UO) kluba, ki ga sestavljajo: predsednik **Danijel Krivec**, podpredsednik **Boris Velikonja**, direktor **Stojan Črv** in člani: **Oton Bratuž, Rino Farina, Marijan Leban, Vladimir Lukman, Borut Rutar, Janez Šorli, Jure Torkar** in **Miran Uršič**. Vsi skupaj pa se zavedamo, da bomo morali tudi v prihodnje prioritarno poskrbeti za zagotavljanje finančnih sredstev, potrebnih za delovanje kluba.

Stojan Črv, Upravni odbor, KK Tolmin

1. MARKOV ŠAHOVSKI MEMORIAL

Bovec – V spomin na šahovskega ljubitelja **Marka Repiča** (1943–2010), ki je veliko prispeval, da se je šahovska igra ohranila in razvijala med

V SPOMIN NA ŠAHOVSKEGA LJUBITELJA MARKA REPIČA so šah zaigrali njegovi prijatelji in svojci. Na fotografiji sta Ivo Repič (na desni) in Vojko Jazbec. Foto: arhiv Silva Kovača

predstavniki različnih generacij na Bovškem, so njegovi šahovski prijatelji in svojci v prostorih lokala Črna ovca organizirali 1. Markov šahovski memorial. Šahovsko srečanje so popestrili s predstavitev šahovske partije in simultanko s **Silvom Kovačem**, šahovskim ljubiteljem iz Idrje, ki je po dobri uri in pol premagal deset nasprotnikov, remizirati pa je uspel **Vojko Jazbec**.

Odigran je bil tudi hitropotezni turnir desetih posameznikov s pestro udeležbo: od osemletnika **Jaše Cveka**

do 77-letnega **Stanka Kravanja**. Po sedmih kolih zanimivega šahiranja je zmagal **Dragomir Štefanec** pred **Žarkom Komacem**, sledili pa so jima **Stanko Kravanja**, **Ivo Repič**, **Vojko Jazbec**, **Andrej Komac** – mlajši, **Klavdij Berginc**, **Andrej Komac** – starejši, **Jaša Cvek** in **Valter Mlekuž**.

Organizatorji so vse udeležence nagradili s priznanji in praktičnimi nagradami ter s pogostitvijo sklenili uspelo šahovsko druženje ob 1. Markovem memorialu, ki naj bi postalo tradicionalno.

S. K., udeleženec turnirja

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Bogastvo podeželja ob Smaragdni poti

Projekt Prehrana in tradicija v Zgornjem Posočju (NIP 2011) je sofinanciran s pomočjo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Za vsebino informacij je odgovoren LAS za razvoj. Organ upravljanja za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013 je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

PET BREZPLAČNIH DELAVNIC ZA DVIG SAMOOSKRBE

V izobraževalnem programu, ki je del Leader projekta *Prehrana in tradicija Zgornjega Posočja* in se izvaja od januarja letos do marca prihodnje leto, se bo v marcu odvijalo **pet brezplačnih delavnic**.

Prijavitelj več kot 67.000 evrov vrednega projekta je **Občina Kobariid**, k sodelovanju pa so pristopile še tri partnerske občine: **Občina Bovec**, **Občina Kanal ob Soči** in **Občina Tolmin**.

DATUM IN ČAS	KRAJ	PREDAVANJE	PREDAVATELJ
12. marec (16.00)	Bovec, Kulturni dom	Novosti na področju zakonodaje in strokovnih priporočil pri zagotavljanju varnosti živil po načelih sistema HACCP in dobre higienske ter proizvodne prakse	Jana Ramuš
21. marec (17.00)	Tolmin, učilnica Posoškega razvojnega centra	Ekološko vrtnarstvo	Jana Bolčič, specialistka za zelenjadarstvo, KGZS – Zavod GO
22. marec (18.00)	Kobarid, Zelena/Pepčeva hiša Preveri	Umetnost preživetja – samooskrba ...	Anton Komat, neodvisni raziskovalec, pisatelj in predavatelj
27. marec (17.00)	Bovec, Kulturni dom	Ekološko vrtnarstvo	Jana Bolčič, specialistka za zelenjadarstvo, KGZS – Zavod GO
29. marec (17.00)	Tolmin, učilnica Posoškega razvojnega centra	»Pleveli« okrog našega doma so izvrstna hranila, zdravila in gnojila	Maura Arh

Prednostne naloge projekta se vežejo na pripravo osnove, ki bo spodbujala kmetovalce pri odločanju o večjem obsegu gojenja zelenjave in sadja (hortikultura in poljedelstvo). S tem se bo dvignil nivo samooskrbe na območju partnerskih občin, hkrati pa se bo ustvarilo vsaj minimalne viške za nadaljnjo prodajo na lokalnem trgu. Namen projekta je spodbujati in promovirati pomen lokalne prehrane in tradicije.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Bogastvo podeželja ob Smaragdni poti

Obveščamo vas, da je Posoški razvojni center (PRC) kot pooblaščen pravna oseba lokalne akcijske skupine LAS za razvoj 20. junija lani objavil:

JAVNI POZIV ZA ODDAJO PROJEKTHNIH PREDLOGOV ZA IZVAJANJE LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE ZA HRIBOVSKI DEL SEVERNE PRIMORSKE ZA LETI 2011–2012

Poziv je odprtega tipa in bo odprt do porabe razpisanih sredstev oziroma do preklica javnega poziva. Zadnji rok za oddajo vlog je 30. maj 2012.

Informacije o javnem pozivu so vam na voljo vsak delovni dan med 8. in 14. uro v poslovni enoti PRC, Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin. Kontaktna oseba: **Greta Pavšič**, strokovna vodja
LAS, telefon: 05/38-41-507, e-pošta: greta.pavsic@prc.si.

Več o javnem pozivu je na voljo na spletni strani PRC-ja:
<http://www.prc.si/dodatno/javni-poziv>